

PAULIINA LUOPA, MINNA PIETIKÄINEN, JUKKA JOKELA

**Kouluterveyskysely 1998–2007:
Nuorten hyvinvoinnin kehitys ja
alueelliset erot**

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

postimyynti: Stakes / Asiakaspalvelut PL 220, 00531 Helsinki
puhelin: (09) 3967 2190, (09) 3967 2308 (automaatti)
faksi: (09) 3967 2450 • Internet: www.stakes.fi

© Kirjoittajat ja Stakes

Taitto: Pauliina Luopa

ISBN 978-951-33-2196-3 (nid.)

ISSN 1236-0740 (nid.)

ISBN 978-951-33-2197-0 (PDF)

ISSN 1795-8210 (PDF)

Stakes, Helsinki 2008

Valopaino Oy

Helsinki 2008

TIIVISTELMÄ

Pauliina Luopa, Minna Pietikäinen, Jukka Jokela. Kouluterveyskysely 1998–2007: Nuorten hyvinvoinnin kehitys ja alueelliset erot . Stakes, Raportteja 23/2008. 98 sivua, hinta 20 € Helsinki 2008. ISBN 978-951-33-2196-3

Kouluterveyskyselyssä kerätään tietoja nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista, terveysosaamisesta sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Aineisto kerätään vuorovuosin eri puolella Suomea. Kun yhdistetään peräkkäisten vuosien aineistot, saadaan tietoa koko maasta. Tässä raportissa muutoksia nuorten hyvinvoinnissa seurattiin peruskoulun 8. ja 9. luokien oppilaiden osalta vuosista 1998/1999 alkaen ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoiden osalta vuosista 2000/2001 alkaen. Vertailukelpoisuuden lisäämiseksi tarkastelu rajattiin niihin oppilaitoksiin, jotka ovat osallistuneet kyselyyn kaikilla kyselykerroilla. Tämän aineiston kattavuus oli peruskoulussa vuosittain 50–53 prosenttia ja lukiossa 54–60 prosenttia. Muutosten lisäksi tarkasteltiin läänien välisiä ja maakuntien välisiä eroja vuosina 2006 ja 2007. Tällöin aineiston kattavuus oli peruskoulussa 82 prosenttia ja lukiossa 76 prosenttia.

Nuorten elinoloissa on tapahtunut paljon myönteistä kehitystä. Selvimmin se näkyy aineellisen hyvinvoinnin lisääntymisenä, kuten vanhempien työttömyyden vähenemisenä ja nuorten käyttövarojen suurenemisena. Myönteistä oli myös vanhempien tupakoinnin väheneminen muutaman viime vuoden aikana. Lisäksi nuorten ja vanhempien välisessä vuorovaikutuksessa on viitteitä myönteisestä kehityksestä 2000-luvulla.

Sekä peruskoulun yläluokkalaisten että lukiolaisten kouluoloissa tapahtui paljon myönteisiä muutoksia tarkastelujakson alkupuolella, mutta viime vuosina myönteinen kehitys näyttää pysähtyneen. Näin tapahtui mm. koulun fyysisten työolojen, koulussa kuulluksi tulemisen, koulun työilmapiirin ja koulunkäynnistä pitämisen suhteen.

Nuorten terveystottumukset muuttuivat pääasiassa myönteiseen suuntaan. Suurin muutos tapahtui tupakoinnissa, jonka alkoi vähentyä yläluokkalaisilla vuosituhaten taitteessa ja lukiolaisilla kaksi vuotta myöhemmin. Verrattuna tarkastelujaksojen alkuun humalajuominen väheni vain peruskoululaisilla. Laittomien huumeiden kokeilut vähenivät voimakkaammin lukiolaisilla. Päihtymisen lisäksi myönteistä kehitystä on tapahtunut jo usean vuoden ajan nuorten liikuntatottumuksissa. Tosin riittävästi liikuntaa harrasti edelleenkin vain noin puolet nuorista.

Vaikka nuorten elinoloissa, kouluoloissa ja terveystottumuksissa tapahtui lähes yksinomaan myönteistä kehitystä, se ei näkynyt parantuneena terveytenä. Lukiolaisten kokemissa oireissa ei tapahtunut lainkaan muutoksia 2000-luvulla. Peruskoulun yläluokkalaisten kokemat oireet yleistyivät tutkimusjakson alussa, mutta vähenivät vuosina 2002/2003, minkä jälkeen yläluokkalaisten päivittäiset ja viikoittaiset oireet ovat pääosin yleistyneet vuosi vuodelta. Kaikki yläluokkalaisten oireet olivat yleisempiä kuin kahdeksan vuotta sitten. Lisäksi ylipainoisten osuus yläluokkalaisista ja lukiolaisista kasvoi vuosi vuodelta.

Muutoksia nuorten terveysosaamisessa ja oppilas- tai opiskelijahuollosta voidaan seurata vain kahden indikaattorin osalta. Peruskoululaisten tiedot seksuaaliterveydestä paranivat kahdeksan vuoden aikana, mutta pysyivät lukiolaisilla lähes ennallaan. Tyytyväisyys kouluterveydenhuoltoon lisääntyi peruskoulun yläluokilla ja lukiossa vuosiin 2004/2005 asti, mutta alkoi sen jälkeen vähentyä niin peruskoulussa kuin lukiossakin.

Jos rajataan tarkastelu vain kahden viime kyselykierroksen välillä tapahtuneeseen kehitykseen, nuorten hyvinvoinnissa on tapahtunut viime vuosina huomattavasti enemmän myönteisiä kuin kielteisiä muutoksia. Huolestuttavaa viime vuosina oli, että aikaisempaa useammat nuoret valvoivat myöhään kouluiltoina ja että nuorten tyytymättömyys koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon alkoi lisääntyä. Lisäksi niska-hartianseudun oireet ja päänsärky yleistyivät peruskoulun yläluokkalaisilla.

Nuorten terveys ja kouluolot olivat hyvin samanlaisia kaikissa lääneissä. Sen sijaan nuorten elinoloissa, terveystottumuksissa sekä terveysosaamiseen ja koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon liittyvissä asioissa oli joitain merkittäviä eroja. Näissä indikaattoreissa muita yleisem-

min kielteiseen päähän sijoittuivat peruskoululaisten osalta Etelä-Suomen ja Lapin läänit ja lukiolaisten osalta erityisesti Lapin lääni. Sen sijaan Itä-Suomen ja Länsi-Suomen läänit eivät sijoittuneet kertaakaan huolestuttavampaan päähän. Maakuntien välillä oli enemmän vaihtelua nuorten hyvinvoinnissa kuin läänien välillä ja vaihtelua oli useammassa indikaattoreissa. Kuitenkin oli havaittavissa, että keskimääräistä enemmän huonoimpia sijoituksia kasautui peruskoulun yläluokkalaisten osalta Itä-Uudellemaalle ja lukiolaisten osalta pääkaupunkiseudulle ja Päijät-Hämeeseen.

Avainsanat: nuoret, hyvinvointi, terveys, terveystottumukset, trendit, alueelliset erot

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	9
AINEISTOT JA MENETELMÄT	10
NUORTEN HYVINVOINNIN MITTARIT.....	12
MUUTOKSET VUOSINA 1998/1999–2006/2007	15
ELINOLOT.....	15
<i>Sukupuolten väliset erot</i>	17
KOULUOLOT.....	20
<i>Sukupuolten väliset erot</i>	22
TERVEYS.....	24
<i>Sukupuolten väliset erot</i>	26
TERVEYSTOTTUMUKSET.....	29
<i>Sukupuolten väliset erot</i>	31
TERVEYSOSAAMINEN JA OPPILAS- TAI OPISKELIJAHUOLTO.....	33
<i>Sukupuolten väliset erot</i>	34
LÄÄNIEN VÄLISET EROT VUOSINA 2006/2007	36
ELINOLOT.....	36
KOULUOLOT.....	37
TERVEYS.....	38
TERVEYSTOTTUMUKSET.....	39
TERVEYSOSAAMINEN JA OPPILAS- TAI OPISKELIJAHUOLTO.....	41
MAAKUNTIEN VÄLISET EROT VUOSINA 2006/2007	43
ELINOLOT.....	43
KOULUOLOT.....	45
TERVEYS.....	47
TERVEYSTOTTUMUKSET.....	49
TERVEYSOSAAMINEN JA OPPILAS- TAI OPISKELIJAHUOLTO.....	53
POHDINTA	58
PALJON MYÖNTEISIÄ MUUTOKSIA.....	58
ALUEELLISET EROT NUORTEN HYVINVOINNISSA.....	62
LÄHTEET	64
LIITTEET	66
LIITE 1. INDIKAATTOREIDEN MUODOSTAMINEN.....	66
LIITE 2. LIITETAULUKOT.....	74
LIITE 3. KYSELYLOMAKE.....	86

Taulukko- ja kuvioluettelo

Taulukot

TAULUKKO 1. Yhdistetty muutosaineisto. Vastanneiden lukumäärä ja aineiston kattavuus peruskoulun 8. ja 9. luokilla vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikursseilla vuosina 2000/2001–2006/2007.	11
TAULUKKO 2. Lääni- ja maakuntaverailussa käytetty poikkileikkausaineisto. Vastanneiden lukumäärä ja aineiston kattavuus peruskoulun 8. ja 9. luokilla sekä lukion 1. ja 2. vuosikursseilla vuosina 2006/2007.	11
TAULUKKO 3. Terveysosaamiseen ja oppilas- tai opiskelijahuoltoon liittyviä indikaattoreita. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2006/2007.	34

Kuviot

KUVIO 1. Elinolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.	15
KUVIO 2. Elinolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	16
KUVIO 3. Käyttövarat yli 17 euroa viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	17
KUVIO 4. Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	18
KUVIO 5. Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2002/2003–2006/2007.	19
KUVIO 6. Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2002/2003–2006/2007.	19
KUVIO 7. Kouluolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.	20
KUVIO 8. Kouluolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	21
KUVIO 9. Vaikeuksia opiskelussa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	22
KUVIO 10. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	23
KUVIO 11. Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	23
KUVIO 12. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.	24
KUVIO 13. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	25
KUVIO 14. Terveystila keskinkertainen tai huono. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	26
KUVIO 15. Päivittäin vähintään kaksi oiretta. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	27
KUVIO 16. Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	28
KUVIO 17. Ylipainoa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	28
KUVIO 18. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.	29
KUVIO 19. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	30
KUVIO 20. Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	31
KUVIO 21. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.	32

KUVIO 22. Terveysosaamis- ja oppilashuoltoindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.....	33
KUVIO 23. Terveysosaamis- ja opiskelijahuoltoindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.....	34
KUVIO 24. Huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.....	35
KUVIO 25. Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.....	35
KUVIO 26. Elinolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	36
KUVIO 27. Elinolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	37
KUVIO 28. Kouluolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	38
KUVIO 29. Kouluolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	38
KUVIO 30. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	39
KUVIO 31. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	39
KUVIO 32. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	40
KUVIO 33. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	40
KUVIO 34. Terveysosaamis- ja oppilashuoltoindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	41
KUVIO 35. Terveysosaamis- ja opiskelijahuoltoindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.....	42
KUVIO 36. Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	43
KUVIO 37. Käyttövarat yli 17 euroa viikossa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	44
KUVIO 38. Perherakenteena muu kuin ydinperhe. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	44
KUVIO 39. Ainakin yksi vanhemmista tupakoi. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	45
KUVIO 40. Koulun fyysisissä työoloissa puutetta. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	46
KUVIO 41. Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	46
KUVIO 42. Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	47
KUVIO 43. Ylipainoa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	48
KUVIO 44. Niska- tai hartiakipuja viikoittain. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	48
KUVIO 45. Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	49
KUVIO 46. Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	50
KUVIO 47. Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	50
KUVIO 48. Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	51
KUVIO 49. Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	51
KUVIO 50. Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	52
KUVIO 51. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	53

KUVIO 52. Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	54
KUVIO 53. Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	54
KUVIO 54. Huonot tiedot päihteistä. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	55
KUVIO 55. Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	55
KUVIO 56. Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	56
KUVIO 57. Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.....	57

JOHDANTO

Nykyisen hallituksen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmassa sekä terveyden edistämisen politiikkaohjelmassa nuorten hyvinvointiin ja sen edistämiseen liittyvät asiat ovat voimakkaasti esillä. Huoli nuorten hyvinvoinnista näkyy myös esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämissuunnitelmassa ja uudistetussa alkoholiohjelmassa sekä Terveys 2015 -kansanterveysohjelmassa. Stakesin Kouluterveyskysely tuottaa indikaattoreita näiden kansallisten ohjelmien tavoitteiden toteutumisen seurantaan nuorten osalta. Kunnat saavat Kouluterveyskyselystä vertailukelpoista kuntakohtaista seurantatietoa 14–18-vuotiaista kuntalaisistaan myös niiden velvoitteiden täyttämiseksi, joita kansanterveyslaissa ja lastensuojelulaissa on asetettu kunnille väestön hyvinvoinnin seuraamiseksi. Kouluterveyskysely tuottaa myös valtakunnallista ja alueellista vertailu- ja seurantatietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista sekä terveysosaamisesta ja oppilas- tai opiskelijahuollosta.

Kouluterveyskyselyyn on vuosina 1996–2007 vastannut vuosittain 46 000–90 000 oppilasta lähes kaikissa kunnissa, joissa on peruskoulujen yläluokkia tai lukiota. Tiedot kerätään samoissa kunnissa joka toinen vuosi: parillisina vuosina Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin lääneissä ja parittomina vuosina Länsi-Suomen ja Oulun lääneissä sekä Ahvenanmaalla. Opettajan ohjaamaan luokkakyselyyn vastaavat peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat sekä lukioiden 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijat. Tarkemmat tiedot kyselystä ovat Stakesin Internet-sivuilla¹. Syksyllä 2007 Kouluterveyskyselyä testattiin ammatillisissa oppilaitoksissa Kainuun maakunnassa ja Oulun seudulla². Testauksen perusteella päätettiin laajentaa kysely kevästä 2008 alkaen ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoihin koko tutkimusalueella.

Kouluterveyskyselyn kunta- ja koulukohtaiset tulokset toimitetaan tulokset tilanneille kunnille. Kuntakohtaisia tuloksia käsitellään eniten kouluterveydenhuollossa ja koulukohtaisia tuloksia oppilashuoltoryhmissä. Kunnat käyttävät tuloksia mm. lasten ja nuorten palvelujen kehittämisessä, erilaisissa kehittämissuunnitelmissa sekä lapsi- ja nuorisopoliittisten ohjelmien ja hyvinvointi- tai kuntastrategioiden laadinnassa. (Luopa ym. 2007.)

Kun yhdistetään peräkkäisinä vuosina kerätyt aineistot, saadaan koko Suomea kuvaavia tietoja nuorten hyvinvoinnista. Tässä raportissa kuvaillaan muutoksia nuorten hyvinvoinnissa peruskoulun yläluokkalaisten osalta vuosista 1998/1999 alkaen ja lukiolaisten osalta vuosista 2000/2001 alkaen. Muutoksia tarkastellaan myös sukupuolittain. Koko maan trendien lisäksi raportoidaan läänien ja maakuntien väliset erot tuoreimmissa kyselyissä eli vuosilta 2006 ja 2007. Maakunnissa ja lääneissä tapahtuneet muutokset on julkaistu aikaisemmin raporteina, kuvioina ja taulukoina Kouluterveyskyselyn Internet-sivuilla³. Lisäksi Kouluterveyskyselyn keskeisiä indikaattoreita voi tarkastella kunta-, seutukunta- ja maakunta-kohtaisesti Stakesin ylläpitämässä SOTKANet-indikaattoripankissa⁴.

¹ Kouluterveyskyselyn Internet-sivu on info.stakes.fi/kouluterveyskysely.

² Pietikäinen, Minna & Luopa, Pauliina & Sinkkonen, Annikka & Markkula, Jaana & Jokela, Jukka & Puusniekka, Riikka: Kouluterveyskysely 2007 ammatillisissa oppilaitoksissa Kainuun maakunnassa ja Oulun seudulla. Raportteja 3/2008. Helsinki, Stakes, 2008.

³ Ks. info.stakes.fi/kouluterveyskysely > Tulokset.

⁴ SOTKANet-indikaattoripankin Internet-sivu on: www.sotkanet.fi.

AINEISTOT JA MENETELMÄT

Tässä raportissa käytetään Kouluterveyskyselyn aineistoa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista, joten vastaajat ovat 14–18-vuotiaita. Kouluterveyskyselyssä aineistokeruu toteutetaan luokkakyselyinä. Kyselylomakkeet (ks. liite 3) toimitetaan suoraan kirjapainosta rehtorille tai muulle koulun nimeämälle yhdyshenkilölle, joka hoitaa käytännön järjestelyt kouluissa. Kysely tehdään yhden oppitunnin aikana opettajan ohjauksena. Vastaajat palauttavat opettajalle nimettömät lomakkeet, jotka opettaja sulkee tunnin lopussa luokkakohtaiseen kirjepussiin oppilaiden nähdessä. Luokkien kirjepussit lähetetään kouluista yhtenä pakettina tutkimusryhmälle tallennusta varten.

Kouluterveyskyselyä alettiin tehdä vuodesta 1995 alkaen peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 2. vuosikurssin opiskelijoille. Vuonna 1999 kyselyyn piiriin otettiin myös lukion 1. vuosikurssin opiskelijat, mutta vuonna 2001 ammatilliset oppilaitokset jätettiin pois. Kysely tehdään samoissa kunnissa ja oppilaitoksissa joka toinen vuosi. Aluksi kysely tehtiin vain niillä alueilla, jotka tilasivat kyselyn. Sitten kysely on laajentunut kattamaan koko Suomen. Vuodesta 2002 alkaen parillisina vuosina kyselyyn ovat osallistuneet Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin läänit ja parittomina vuosina Länsi-Suomen ja Oulun läänit sekä Ahvenanmaan maakunta.⁵ Kun yhdistetään parillisten ja parittomien vuosien aineistot, saadaan koko maata kuvaavaa tietoa.

Näiden kyselyn toteuttamisessa tapahtuneiden muutosten takia tuloksia tarkastellaan peruskoulujen osalta vuosista 1998/1999 alkaen ja lukioiden osalta vuosista 2000/2001 alkaen. Muutosten tarkastelussa käytetään vertailukelpoisuuden lisäämiseksi aineistoa niistä kouluista, jotka ovat osallistuneet kyselyyn kaikkina kyselykertoina – joko parillisina tai parittomina vuosina⁶. Mukaan valikoitui yhteensä 420 peruskoulua ja 340 lukiota. Kun parilliset ja parittomat vuodet yhdistettiin, vastanneita oli vuosittain peruskoulussa 65278–70504 ja lukiossa 69842–84213 (taulukko 1). Aineisto kattoi tutkimusvuosista riippuen 50–53 prosenttia kaikista peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista ja 54–60 prosenttia kaikista lukion ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoista.

Lääni- ja maakuntatarkasteluissa käytetään vuosien 2006 ja 2007 poikkileikkausaineistoja (taulukko 2). Tämä aineisto kattoi 82 prosenttia kaikista peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja 76 prosenttia lukion 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoista. Aineiston kattavuus vaihteli peruskoulussa lääneittäin 79–90 prosenttia ja maakunnittain 73–90 prosenttia ja lukiossa lääneittäin 69–88 prosenttia ja maakunnittain 66–88 prosenttia. Vaikka Ahvenanmaan aineiston kattavuus oli hyvä, aineiston pienuuden vuoksi maakuntavertailussa ei esitetä Ahvenanmaan tuloksia.

Erityiskoulut on poistettu sekä muutosaineistosta että poikkileikkausaineistoista.

⁵ Lisätietoa Kouluterveyskyselystä löytyy Internet-sivuilta info.stakes.fi/kouluterveyskysely.

⁶ Ennen vuotta 2001 jotkut kunnat osallistuivat kyselyyn aiemmin mainitusta aluejaosta poikkeavasti. Niiden aineistot on siirretty samaan vaiheeseen muun läänin kanssa. Tällaisia kuntia ovat Espoo, Vantaa, Lohja, Nummi-Pusula, Kotka, Hamina ja Padasjoki, joiden tiedot vuodelta 1999 siirretty vuoden 2000 aineistoon. Lisäksi Keski-Suomen ja Kainuun vuoden 2000 tiedot siirretty vuoden 2001 aineistoon.

TAULUKKO 1. Yhdistetty muutosaineisto. Vastanneiden lukumäärä ja aineiston kattavuus peruskoulun 8. ja 9. luokilla vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikursseilla vuosina 2000/2001–2006/2007.

	Vuosi				
	1998/1999	2000/2001	2002/2003	2004/2005	2006/2007
<i>Peruskoulu (N=420)</i>					
8. ja 9. luokan pojat	35721	34017	33201	33755	33472
8. ja 9. luokan tytöt	34783	33528	32077	33117	33109
Peruskoululaiset yhteensä	70504	67545	65278	66872	66581
Aineiston kattavuus ¹	53 %	52 %	52 %	51 %	50 %
<i>Lukio (N=340)</i>					
1. ja 2. vuosikurssin pojat	-	18931	18621	18396	17960
1. ja 2. vuosikurssin tytöt	-	26175	25479	24643	24118
Lukiolaiset yhteensä	-	45106	44100	43039	42078
Aineiston kattavuus ¹	-	54 %	55 %	58 %	60 %

¹ Laskettu Tilastokeskuksen oppilasmäärätietojen perusteella.

TAULUKKO 2. Lääni- ja maakuntavertailussa käytetty poikkileikkausaineisto. Vastanneiden lukumäärä ja aineiston kattavuus peruskoulun 8. ja 9. luokilla sekä lukion 1. ja 2. vuosikursseilla vuosina 2006/2007.

	<i>Peruskoulun 8. ja 9. luokat</i>		<i>Lukion 1. ja 2. vuosikurssit</i>	
	<i>Vastanneet</i>	<i>Kattavuus¹</i>	<i>Vastanneet</i>	<i>Kattavuus¹</i>
Etelä-Suomen lääni (2006)	41499	79 %	21170	74 %
Pääkaupunkiseutu	17078	77 %	10561	72 %
Uusimaa (ilman pkseutua)	8659	82 %	3572	78 %
Itä-Uusimaa	2187	85 %	765	70 %
Kanta-Häme	3631	84 %	1573	83 %
Päijät-Häme	3671	74 %	1766	66 %
Kymenlaakso	3459	78 %	1680	79 %
Etelä-Karjala	2814	86 %	1253	79 %
Itä-Suomen lääni (2006)	12682	85 %	6376	78 %
Etelä-Savo	3491	86 %	1778	79 %
Pohjois-Savo	5431	85 %	2739	75 %
Pohjois-Karjala	3760	84 %	1859	81 %
Lappi (2006)	4476	86 %	1970	75 %
Länsi-Suomen lääni (2007)	38489	83 %	18410	78 %
Varsinais-Suomi	9237	85 %	4346	80 %
Satakunta	4970	87 %	2408	84 %
Pirkanmaa	8249	73 %	4170	72 %
Keski-Suomi	5750	90 %	2623	81 %
Etelä-Pohjanmaa	4543	86 %	2201	82 %
Pohjanmaa	3982	85 %	1791	75 %
Keski-Pohjanmaa	1758	90 %	841	77 %
Oulun lääni (2007)	11352	85 %	4612	69 %
Pohjois-Pohjanmaa ²	9493	84 %	3700	67 %
Kainuu ²	1859	88 %	912	77 %
Ahvenanmaa (2007)	629	90 %	255	88 %
Koko maa 2006/2007	109127	82 %	52762	76 %

¹ Laskettu Tilastokeskuksen oppilasmäärätietojen perusteella.

² Vaala on mukana Pohjois-Pohjanmaan aineistossa.

Läänien väliset erot raportoidaan tekstissä pääsääntöisesti siinä tapauksessa, että läänien välistä vaihtelua on vähintään viisi prosenttiyksikköä. Vastaavasti maakuntien väliset erot raportoidaan, jos maakuntien välistä vaihtelua on vähintään kymmenen prosenttiyksikköä. Kuitenkin koska kouluoloja ja terveyttä kuvaavissa indikaattoreissa vaihtelu oli hyvin pientä, niiden osalta raportoidaan myös tätä pienempiä eroja.

Osa tuloksista esitetään luokka-aste- ja sukupuolivakioituina tai luokka-astevakioituina prosenttiosuuksina. Vakioinnin tarkoituksena on tehdä tuloksista vertailukelpoisempia vertailtaessa eri ryhmiä tai eri vuosia. Vakiointi tarkoittaa käytännössä sitä, että oletetaan jokaisessa luokka-asteen ja sukupuolen (tai luokka-asteen) mukaisessa osajoukossa olevan yhtä paljon vastaajia. Esimerkiksi peruskoulun yläluokkien tilannetta koskeva prosenttiosuus on saatu lasquemalla keskiarvo neljän osajoukon prosenttiluvuista (8. luokan pojat, 8. luokan tytöt, 9. luokan pojat, 9. luokan tytöt).

Nuorten hyvinvoinnin mittarit

Tulokset esitetään 44 indikaattorina, jotka on jaettu viiteen aihe-alueeseen: elinolot, kouluolot, terveys, terveystottumukset sekä terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto. Osa indikaattoreista perustuu yksittäisiin kysymyksiin ja osa summamuuttujiin. Tarkat kuvaukset indikaattoreiden muodostamisesta ovat liitteessä 1. Seuraavassa kuvataan indikaattorit lyhyesti.

Elinolot:

- *Perherakenteena muu kuin ydinperhe.* Oppilaan perhe on muu kuin ydinperhe.
- *Ainakin yksi vanhemmista tupakoi.* Vähintään yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.
- *Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana.* Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.
- *Käyttövarat yli 17 euroa viikossa.* Oppilaalla on käytössään keskimäärin yli 17 euroa viikossa.
- *Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa.* Vanhemmat eivät tiedä aina, missä oppilas viettää viikonloppuillansa.
- *Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa.* Oppilas ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.
- *Ei yhtään läheistä ystävää.* Oppilaalla ei ole yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.
- *Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana.* Oppilas on kokenut fyysisistä uhkaa, jos häneltä on varastettu uhkailemalla, uhattu vahingoittaa tai käyty kimppuun vuoden aikana.
- *Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana.* Oppilas on vuoden aikana tehnyt seuraavista rikkeistä vähintään kahta tai vähintään kaksi kertaa: tehnyt töherryksiä, vahingoittanut koulun omaisuutta, vahingoittanut muuta omaisuutta, varastanut, hakannut jonkun.

Kouluolot:

- *Koulun fyysisissä työoloissa puutteita.* Työskentelyä haittaavat tekijät ovat opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epä mukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitulat, tapaturmavaara.
- *Koulutapaturma lukuvuoden aikana.* Oppilaalle on sattunut koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.
- *Koulun työilmapiirissä ongelmia.* Muodostuu neljästä opettajasuhteeseen ja luokan ilmapiiriin liittyvästä väittämästä (Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa, Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti, Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä, Luokassani on hyvä työrauha), kahdesta työympäristöön liittyvästä haittatekijästä (Työympäristön rauhattomuus, Kiireisyys) sekä kolmesta vuorovaikutukseen liittyvästä opiskeluvaikeuksista kartoittavasta kysymyksestä (Työskentely ryhmissä, Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen, Opettajien kanssa toimeentuleminen).
- *Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa.* Muodostuu kolmesta opettajien ja oppilaiden vuorovaikutusta kuvaavasta väittämästä (Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman

mielipiteeni tunnilla, Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu, Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä).

- *Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri.* Koulutyöhön liittyvä työmäärä on ollut lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suuri.
- *Vaikeuksia opiskelussa.* Vaikeuksia opiskelussa mitattiin seuraavien asioiden avulla: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.
- *Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta.* Oppilas saa apua koulusta tai kotoa koulunkäynnin tai opiskelun vaikeuksiin harvoin tai ei juuri koskaan.
- *Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa.* Oppilas joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.
- *Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana.* Oppilas pinnannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää kuukauden aikana.
- *Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä.* Oppilas ei pidä tällä hetkellä lainkaan koulunkäynnistä.

Terveys:

- *Terveydentila keskinkertainen tai huono.* Oppilaan kokema terveydentila on keskinkertainen, melko huono tai erittäin huono.
- *Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus.* Oppilaalla on jokin lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä toimintaa.
- *Ylipainoa.* Oppilaalla on painoindeksi (BMI) mukaan ylipainoa.
- *Päivittäin vähintään kaksi oiretta.* Oppilaalla on ollut lähes päivittäin vähintään kaksi seuraavista oireista puolen vuoden aikana: niska- tai hartiakipuja, selän alaosan kipuja, vatsakipuja, jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta, ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia, vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin, päänsärkyä, väsymystä tai heikotusta.
- *Väsymystä lähes päivittäin.* Oppilaalla on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.
- *Niska- tai hartiakipuja viikoittain.* Oppilaalla on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.
- *Päänsärkyä viikoittain.* Oppilaalla on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.
- *Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus.* Masentuneisuutta mitataan 12 kysymyksellä Raitasalon mielialakyselystä, joka perustuu Beckin depressio-mittariin. Vastauksista saadun summan perusteella oppilaat luokiteltiin keskivaikeasti tai vaikeasti masentuneiksi.
- *Koulu-uupumusta.* Koulu-uupumusta mitataan kolmella kysymyksellä, jotka perustuvat Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin BBI-10. Koulu-uupumus koostuu uupumusasteisesta väsymyksestä, kyynisestä asenteesta työhön ja opintojen merkityksen vähentymisestä sekä kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunteesta opiskelijana.

Terveystottumukset:

- *Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla.* Oppilas jättää yleensä syömättä jonkin seuraavista neljästä kouluaterian osasta: pääruoka, salaatti, maito tai piimä, leipä.
- *Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa.* Oppilas syö makeita tai rasvaisia välipaloja koulussa kouluviikon aikana vähintään kaksi kertaa viikossa.
- *Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä.* Oppilas harjaa hampaansa harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.
- *Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa.* Oppilas harrastaa vapaa-aikana urheilua tai liikuntaa vähintään puoli tuntia kerrallaan harvemmin kuin neljä kertaa viikossa tai hengästyttävää tai hikoiluttavaa liikuntaa vähemmän kuin kaksi tuntia viikossa.

- *Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23.* Oppilas menee koulupäivinä tavallisesti nukkumaan kello 23 jälkeen.
- *Tupakoi päivittäin.* Oppilas tupakoi kerran päivässä tai useammin.
- *Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.* Oppilas käyttää alkoholia tosi humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa.
- *Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran.* Oppilas on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muuta vastaavaa huumetta.

Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto:

- *Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta.* Terveystiedon opetuksen aiheet eivät kiinnosta oppilasta.
- *Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä.* Oppilaan mielestä terveystiedon opetus ei lisää taitoja ja valmiuksia huolehtia terveydestä.
- *Huonot tiedot seksuaaliterveydestä.* Muodostuu kuudesta seksuaaliterveyttä koskevasta väittämästä.
- *Huonot tiedot päihteistä.* Muodostuu kuudesta tupakkaa, nuuskaa ja alkoholia koskevasta väittämästä.
- *Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.* Oppilas saa melko tai erittäin huonosti apua muihin kuin koulunkäyntiin liittyviin ongelmiin terveydenhoitajalta, lääkäriltä, koulupsykologilta, kuraattorilta ja opettajalta.
- *Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle.* Oppilas kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- *Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle.* Oppilas kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- *Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa.* Oppilas on melko tai erittäin tyytymätön koulun terveydenhuollon toimivuuteen keskusteltaessa henkilökohtaisista asioista, kuten seksi tai masennus.

MUUTOKSET VUOSINA 1998/1999–2006/2007

Elinolot

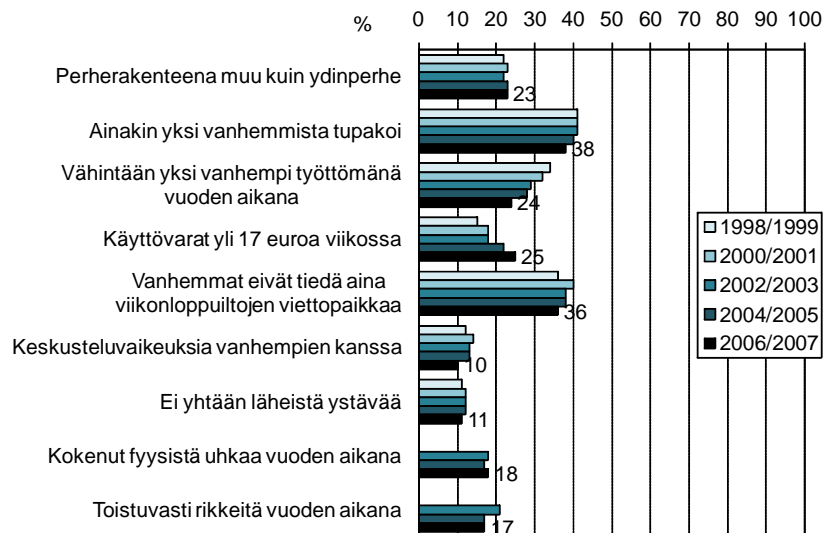
Merkittävimmät muutokset peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten elinoloissa kahden vuoden – kuten myös kahdeksan vuoden – aikana olivat vanhempien työttömyyden väheneminen ja nuorten käyttövarojen lisääntyminen (kuvio 1; liitetaulukko 1). Niiden oppilaiden osuus, joilla vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä vuoden aikana, pieneni kahdeksassa vuodessa 34 prosentista 24 prosenttiin. Samassa ajassa niiden yläluokkalaisten osuus, joilla oli viikoittain käytössä yli 17 euroa, kasvoi 15 prosentista 25 prosenttiin.

Pienempiä myönteisiä muutoksia oli vanhempien tupakoinnissa ja keskusteluvaikeuksissa vanhempien kanssa (kuvio 1; liitetaulukko 1). Vuosina 1998/1999 keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa oli 12 prosentilla yläluokkalaista. Kahdeksan vuoden kuluttua vastaava osuus oli 10 prosenttia. Niiden oppilaiden osuus, joilla oli tupakoiva vanhempi, pieneni kahdeksassa vuodessa 41 prosentista 38 prosenttiin.

Vaikka vanhempien tieto lastensa viikonloppuiltojen viettopaikasta parani viime vuosina, parannusta ei tapahtunut verrattuna kahdeksan vuoden takaiseen tilanteeseen (kuvio 1; liitetaulukko 1). Vuosina 2006/2007 yläluokkalaista 36 prosenttia ilmoitti, etteivät vanhemmat tienneet aina, missä he viettivät iltansa viikonloppuisin.

Rikkeiden tekemisestä on tietoa vuosista 2002/2003 alkaen (kuvio 1; liitetaulukko 1). Silloin toistuvasti rikkeitä vuoden aikana oli tehnyt 21 prosenttia yläluokkalaista. Kahden vuoden kuluttua osuus pieneni 17 prosenttiin ja pysyi sen jälkeen samana.

Muissa peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten elinoloissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia (kuvio 1; liitetaulukko 1). Vuosina 2006/2007 muu kuin ydinperhe oli 23 prosentilla, läheinen ystävä puuttui 11 prosentilta ja fyysisen uhan kohteeksi vuoden aikana joutui 18 prosenttia yläluokkalaista.

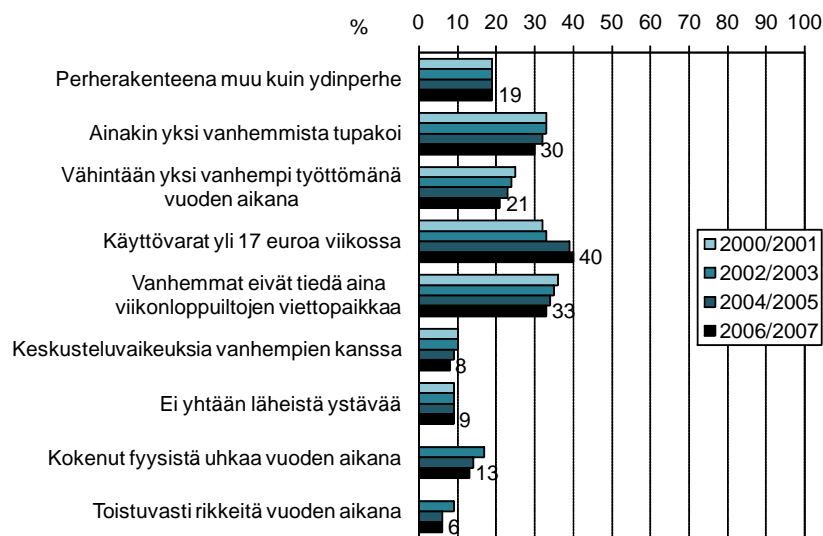
KUVIO 1. Elinoloindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.

Lukion ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden elinoloissa tapahtui vain pieniä muutoksia kahden vuoden aikana (kuvio 2; liitetaulukko 2). Aikaisempina vuosina alkanut myönteinen kehitys jatkui vanhempien tupakoinnissa, vanhempien työttömyydessä, keskusteluvaikeuksissa vanhempien kanssa, fyysisen uhan kokemisessa nuorten käyttövaroissa sekä siinä, tiesivätkö vanhemmat lastensa viikonloppuiltojen viettopaikkaa.

Kun tarkastellaan koko tutkimusjaksoa, suurimmat muutokset 2000-luvulla olivat lukiolaisten käyttövarojen lisääntyminen sekä vanhempien työttömyyden ja lukiolaisten kokeman fyysisen uhan väheneminen (kuvio 2; liitetaulukko 2). Vuosituhannen alussa 32 prosentilla opiskelijoista oli viikoittain käytössään yli 17 euroa. Kuuden vuoden aikana osuus kasvoi 40 prosenttiin. Kun vuosituhannen alussa 25 prosentilla lukiolaisista ainakin yksi vanhemmista oli ollut työttömänä vuoden aikana, kuusi vuotta myöhemmin vastaava osuus oli 21 prosenttia. Fyysistä uhkaa vuoden aikana kokeneiden lukiolaisten osuus pieneni 17 prosentista 13 prosenttiin vuosina 2002/2003 ja pysyi sen jälkeen samana.

Koko tutkimusjaksolla tapahtui myös pienempiä muutoksia (kuvio 2; liitetaulukko 2). Vuosina 2000/2001 ainakin yksi tupakoiva vanhempi oli 33 prosentilla lukiolaisista ja 36 prosenttia lukiolaisista ilmoitti, etteivät vanhemmat aina tiede, missä vastaaja vietti viikonloppuillansa. Molemmat osuudet pienenivät kuuden vuoden aikana kolmella prosenttiyksiköllä. Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa kokevien lukiolaisten osuus väheni kuuden vuoden aikana kymmenestä kahdeksaan prosenttiin. Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana tekevien lukiolaisten osuus pieneni yhdeksästä prosentista kuuteen prosenttiin vuosina 2004/2005.

Lukiolaisten perherakenteessa ja vailla ystävien olevien lukiolaisten osuudessa ei tapahtunut muutoksia 2000-luvulla (kuvio 2; liitetaulukko 2). Ydinperheiden osuus lukiolaisten perheistä pysyi kaikkina vuosina 19 prosentissa ja ilman läheistä ystävää olevien lukiolaisten osuus 9 prosentissa.

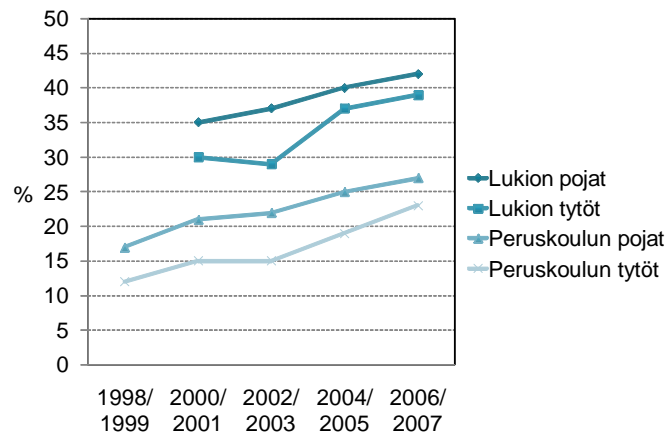

KUVIO 2. Elinoloindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Sukupuolten väliset erot

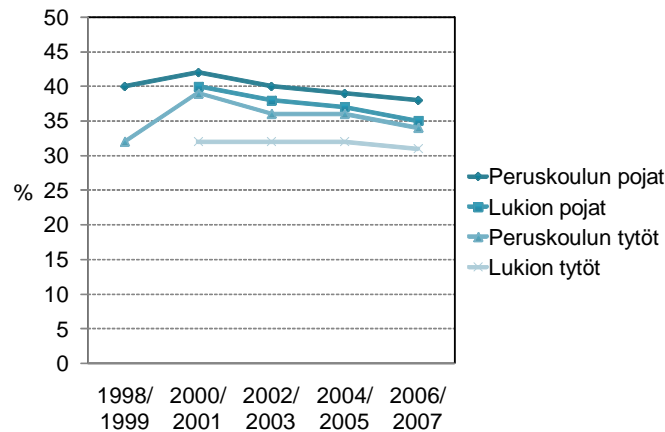
Seuraavassa tarkastellaan niitä elinoloja kuvaavia indikaattoreita, joissa oli selviä sukupuolittaisia eroja.

Poikien viikoittaiset käyttövarat olivat suuremmat kuin tyttöjen (kuvio 3; liitetaulukot 3–6). Poikien käyttövarat lisääntyivät vuosi vuodelta. Tyttöjen käyttövarat eivät lisääntyneet vuosien 2000/2001 ja 2002/2003 välillä, mutta muina vuosina ne lisääntyivät niin, että poikien ja tyttöjen välinen ero pieneni hieman koko tarkastelujaksolla. Vuosina 2006/2007 yli 17 euroa viikoittain oli käytössä 42 prosentilla lukiolaispojista ja 39 prosentilla lukiolaistytöistä. Peruskoulun yläluokilla tämän verran rahaa viikossa oli käytössään 27 prosentilla pojista ja 23 prosentilla tytöistä.

KUVIO 3. Käyttövarat yli 17 euroa viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Vanhemmat tiesivät huonommin poikiensa kuin tytärtensä viikonloppuiltojen viettopaikasta, mutta ero pieneni huomattavasti tarkastelujakson aikana (kuvio 4; liitetaulukot 3–6). Vuosina 1998/1999 peruskoulun yläluokilla 40 prosenttia pojista ja 32 prosenttia tytöistä ilmoitti, etteivät heidän vanhempansa aina tiedäneet heidän viikonloppuiltojensa viettopaikkaa. Kahdeksassa vuodessa osuus pieneni pojilla 38 prosenttiin ja kasvoi tytöillä 34 prosenttiin. Lukiossa vastaava osuus pojista pieneni kuuden vuoden aikana 40 prosentista 35 prosenttiin, mutta pysyi tyttöjen osalta samana (31–32 %).

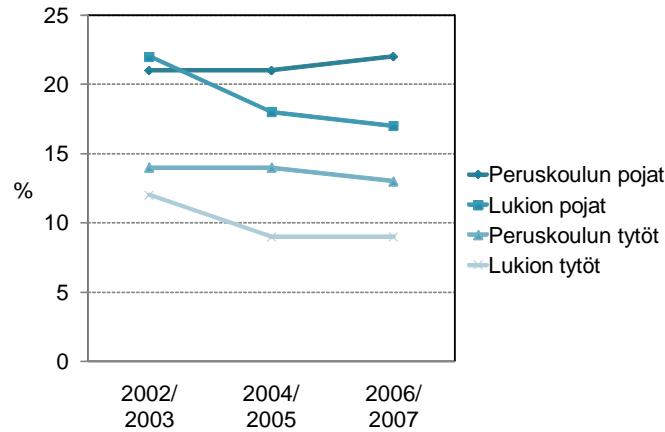

KUVIO 4. Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa. Luokka-astevakioituidut prosentiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa olivat peruskoulun yläluokkien tytöillä yleisempiä kuin pojilla (liitetaulukot 3–6). Vaikka ne vähenivät hieman kahdeksassa vuodessa, sukupuolten välinen ero pysyi samansuuruisena. Vuosina 2006/2007 keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa oli 12 prosentilla yläluokkien tytöistä ja 9 prosentilla pojista. Myös lukiolaispoikien ja -tyttöjen keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa vähenivät vuosituhannen alusta, mutta sukupuolten välinen ero oli kaikkina vuosina hyvin pieni. Vuosina 2006/2007 keskusteluvaikeuksia oli yhdeksällä prosentilla lukiolaistytöistä ja kahdeksalla prosentilla lukiolaispojista.

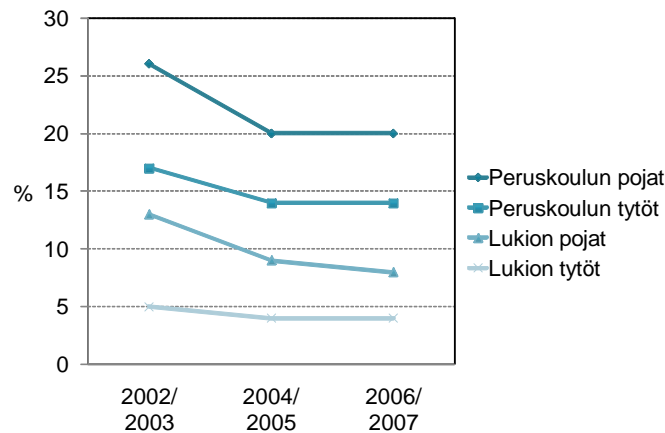
Pojat olivat selvästi yleisemmin ilman läheistä ystävää kuin tytöt (liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkien pojista 16 prosentilla ja lukion pojista 13 prosentilla ei ollut yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa voi puhua luottamuksellisesti omista asioista. Vastaava osuus peruskoulun yläluokkien ja lukion tytöistä oli 6–7 prosenttia. Poikien tilanne oli sama verrattuna tarkastelujaksojen alkuun, eikä tytöilläkään tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Pojat kokivat fyysistä uhkaa yleisemmin kuin tytöt (kuvio 5; liitetaulukot 3–6). Fyysisen uhan kokeminen väheni lukiolaispojilla ja -tytöillä neljän vuoden aikana, pojilla voimakkaammin kuin tytöillä. Fyysistä uhkaa vuoden aikana kokeneiden lukiolaispoikien osuus pieneni 22 prosentista 17 prosenttiin ja lukiolaistytöjen osuus 12 prosentista 9 prosenttiin. Sen sijaan peruskoulun yläluokkien poikien ja tyttöjen kokema fyysinen uhka pysyi neljän vuoden aikana lähes ennallaan: pojista 21–22 prosenttia ja tytöistä 13–14 prosenttia oli kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana.

KUVIO 5. Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2002/2003–2006/2007.

Rikkeiden tekeminen oli pojille tyypillisempää kuin tytöille, mutta sukupuolten välinen ero pieneni hieman neljän vuoden aikana (kuvio 6; liitetaulukot 3–6). Toistuvasti rikkeitä tehneiden osuus pojista pieneni huomattavasti: peruskoulun yläluokkalaisilla 26 prosentista 20 prosenttiin ja lukiolaisilla 13 prosentista 8 prosenttiin. Peruskoulun yläluokkien tytöillä väheneminen oli hitaampaa: rikkeitä tehneiden osuus pieneni 17 prosentista 14 prosenttiin. Rikkeitä tehneiden osuus lukion tytöistä pysyi neljän vuoden aikana lähes samana (4–5 %).

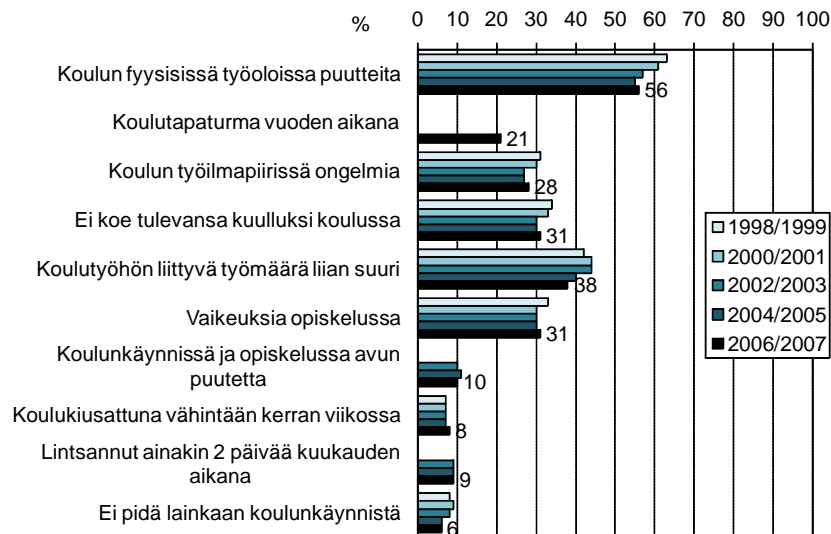
KUVIO 6. Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2002/2003–2006/2007.

Kouluolot

Peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten kouluoloja kuvaavissa indikaattoreissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia kahden viime vuoden aikana lukuun ottamatta koulun työmäärää (kuvio 7; liitetaulukko 1). Verrattuna kahdeksan vuoden takaiseen tilanteeseen monet kouluolot ovat parantuneet. Tällaisia olivat koulun työmäärän lisäksi koulun fyysiset työolot, koulun työilmapiiri, kuulematta jääminen koulussa, vaikeudet opiskelussa ja koulunkäynnistä pitäminen.

Peruskoulun yläluokkalaisista 38 prosenttia koki koulun työmäärän liian suureksi vuosina 2006/2007, kun tarkastelujakson alussa vastaava osuus oli 42 prosenttia (kuvio 7; liitetaulukko 1). Vaikka koulun fyysiset työolot paranivat kahdeksan vuoden aikana, enemmistö – 56 prosenttia – yläluokkalaisista koki niissä puutteita vuosina 2006/2007. Ongelmia koulun työilmapiirissä koki 28 prosenttia oppilaista. Vajaa kolmasosa (31 %) oppilaista koki, ettei tullut kuuluksi koulussa ja yhtä monella oli vaikeuksia opiskelussa. Niiden oppilaiden osuus, jotka eivät pidä lainkaan koulukäynnistä, oli suurin (9 %) vuosina 2000/2001, mutta pieneni sen jälkeen kuuteen prosenttiin.

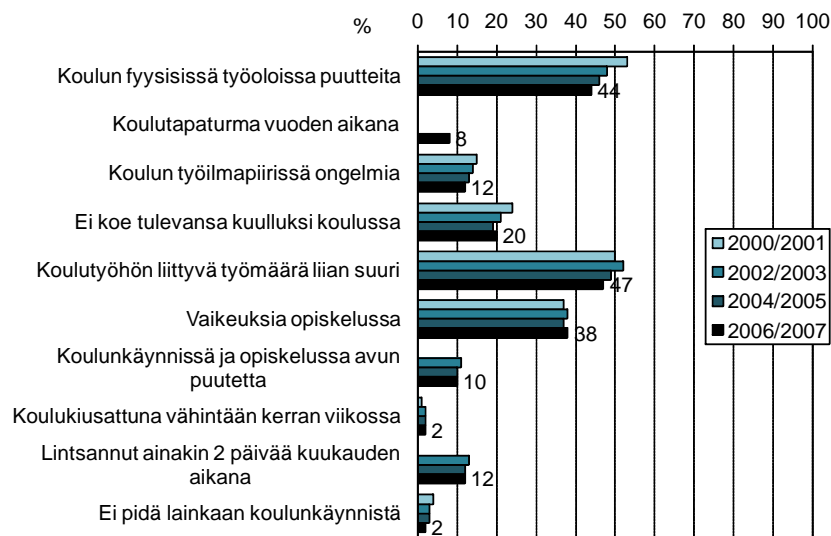
Koulukiusaamisessa, avun saamisessa kouluvaikeuksissa ja lintsamisessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Koulukiusatuksi joutui kaikkina vuosina seitsemän–kahdeksan prosenttia yläluokkalaisista, osuus oli kuitenkin kasvussa (kuvio 7; liitetaulukko 1). Joka kymmenes oppilas koki avun puutetta koulukäyntiin ja opiskeluun liittyen. Lähes yhtä monet ovat lintsanneet useita päiviä kuukauden aikana. Koulutapaturmista kysyttiin ensimmäistä kertaa: vuoden aikana 21 prosentille yläluokkalaista on sattunut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä vaatineet koulutapaturma.

KUVIO 7. Kouluoloindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.

Kuten peruskoulussa myöskään lukiossa kouluolot eivät juurikaan enää parantuneet kahden viime vuoden aikana (kuvio 8; liitetaulukko 2). Kuuden vuoden aikana lukion kouluoloissa sen sijaan tapahtui monia myönteisiä muutoksia. Lukion fyysiset työolot paranivat vuosi vuodelta: puutteita fyysisissä työoloissa kokevien osuus pieneni 53 prosentista 44 prosenttiin 2000-luvulla. Pienempiä myönteisiä muutoksia oli koulun työilmapiirissä, kuulluksi tulemisessa ja koulun työmäärässä. Ongelmia koulun työilmapiirissä kokevien lukiolaisten osuus pieneni 15 prosentista 12 prosenttiin kuudessa vuodessa. Niiden oppilaiden osuus, jotka eivät kokeneet tulevansa kuulluksi koulussa, pieneni 24 prosentista 20 prosenttiin. Koulun työmäärä oli suurimmillaan vuosina 2002/2003. Sen jälkeen työmäärää liian suurena pitävien osuus pieneni 47 prosenttiin. Hieman aikaisempaa harvemmat ilmoittivat, etteivät pitäneet lainkaan koulunkäynnistä: osuus pieneni kuudessa vuodessa neljästä kahteen prosenttiin.

Muut kouluolot pysyivät ennallaan (kuvio 8; liitetaulukko 2). Kaikkina vuosina 37–38 prosentilla lukiolaisista oli vaikeuksia opiskelussa. Avun puutetta koulunkäynnissä ja opiskelussa oli joka kymmenennellä opiskelijalla. Koulukiusaamista oli kokenut pari prosenttia lukiolaisista. Useita päiviä luvattomasti poissa koulusta kuukauden aikana oli 12–13 prosenttia opiskelijoista.

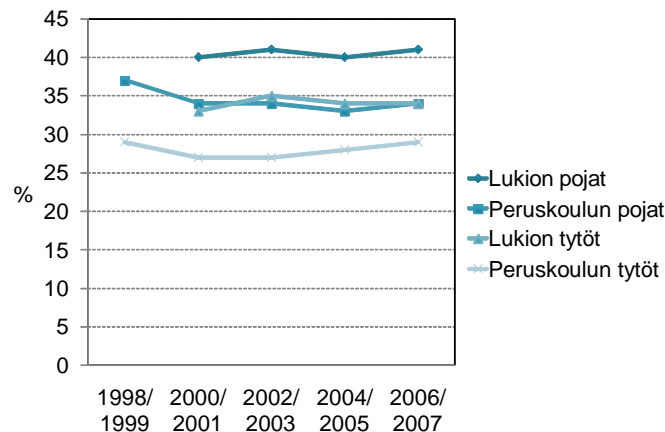
KUVIO 8. Kouluoloidindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Sukupuolten väliset erot

Seuraavassa tarkastellaan lähemmin sukupuolten välisiä eroja kouluoloindikaattoreissa.

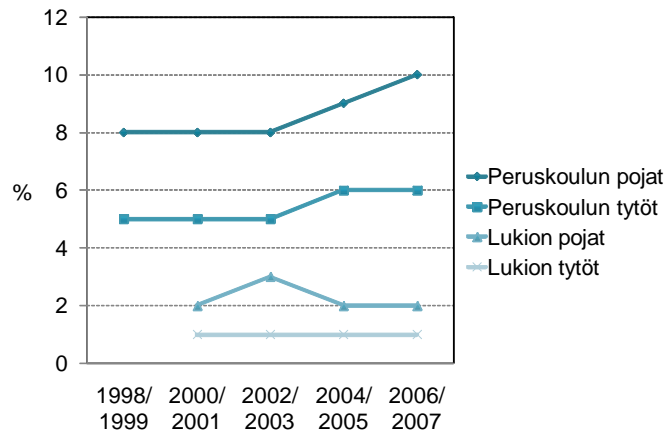
Tytöt kokivat poikia yleisemmin koulun fyysisten työolojen haittaavan koulutyötä (liitetaulukot 3–6). Sukupuolten välinen ero oli lukiossa suurempi kuin peruskoulun yläluokilla. Fyysiset työolot paranivat tarkastelujaksolla enemmän lukiossa kuin peruskoulussa, mutta sukupuolten väliset erot pysyivät molemmissa samansuuruisina. Vuosina 2006/2007 peruskoulun yläluokkien tytöistä 58 prosenttia ja pojista 53 prosenttia koki puutteita koulun fyysisissä työoloissa. Lukiossa vastaavat osuudet olivat 49 prosenttia tytöistä ja 40 prosenttia pojista.

Pojilla oli enemmän vaikeuksia opiskelussa kuin tytöillä (kuvio 9; liitetaulukot 3–6). Peruskoululaisilla tapahtui myönteistä kehitystä tarkastelujakson alussa, jolloin vaikeuksia opiskelussa kokevien osuus pojista pieneni 37 prosentista 34 prosenttiin ja tytöistä 29 prosentista 27 prosenttiin. Vastaava osuus pysyi pojilla samalla tasolla, mutta kasvoi tytöillä takaisin 29 prosenttiin. Sukupuolten välinen ero siis pieneni hieman peruskoululaisilla. Sen sijaan lukiolaisilla ei tapahtunut merkittäviä muutoksia kuuden vuoden aikana ja sukupuolten välinen ero pysyi samana. Lukiolaispojista 40–41 prosenttia koki vaikeuksia opiskelussa, kun lukiolaistytöistä niitä koki 33–35 prosenttia.

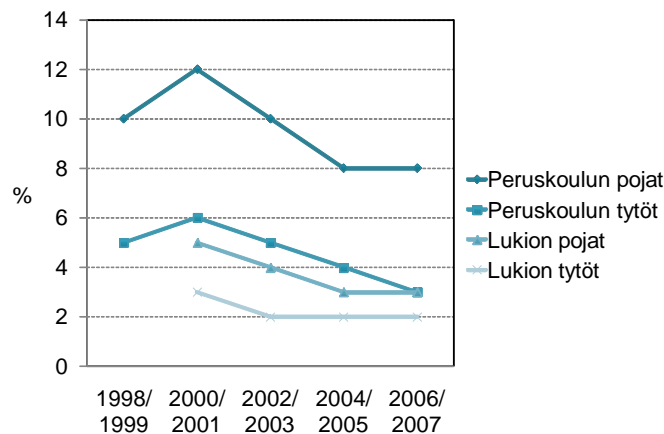
KUVIO 9. Vaikeuksia opiskelussa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Pojat joutuivat peruskoulun yläluokilla tyttöjä yleisemmin toistuvasti koulukiusaamisen kohteeksi ja ero kasvoi hieman kahden viime vuoden aikana (kuvio 10; liitetaulukot 3–6). Vähintään kerran viikossa kiusattujen poikien ja tyttöjen osuudet pysyivät aluksi ennallaan, mutta vuosien 2002/2003 jälkeen kiusattujen osuus pojista kasvoi kahdeksasta kymmeneen prosenttiin ja kiusattujen osuus tytöistä viidestä kuuteen prosenttiin. Lukiossa koulukiusaaminen oli harvinaisempaa ja sukupuolten välinen ero pienempi. Kaikkina vuosina lukiolaispojista 2–3 prosenttia ja lukiolaistytöistä prosentti joutui kiusatuksi vähintään kerran viikossa.

KUVIO 10. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Peruskoulun yläluokilla pojat pitivät selvästi vähemmän koulunkäynnistä kuin tytöt (kuvio 11; liitetaulukot 3–6). Koulunkäynnistä pitämättömien yläluokkalaispoikien osuus kasvoi vuosittuhannen taitteessa nopeammin kuin vastaava osuus tytöistä, mutta pieneni sen jälkeen jyrkemmin. Kahden viime vuoden aikana myönteinen kehitys kuitenkin pysähtyi pojilla. Verrattaessa tarkastelujakson alkua ja loppua, sukupuolten välinen ero oli yläluokkien oppilailla saman suuruinen. Vuosina 2006/2007 peruskoulun yläluokkien pojista 8 prosenttia ja tytöistä 3 prosenttia ilmoitti, ettei pitänyt lainkaan koulunkäynnistä. Lukiossa poikien ja tyttöjen välinen ero oli hyvin pieni eikä juurikaan muuttunut kuuden vuoden aikana. Vuosina 2006/2007 kolme prosenttia lukiolaispojista ja kaksi prosenttia lukiolaistytöistä ilmoitti, ettei pitänyt lainkaan koulunkäynnistä.

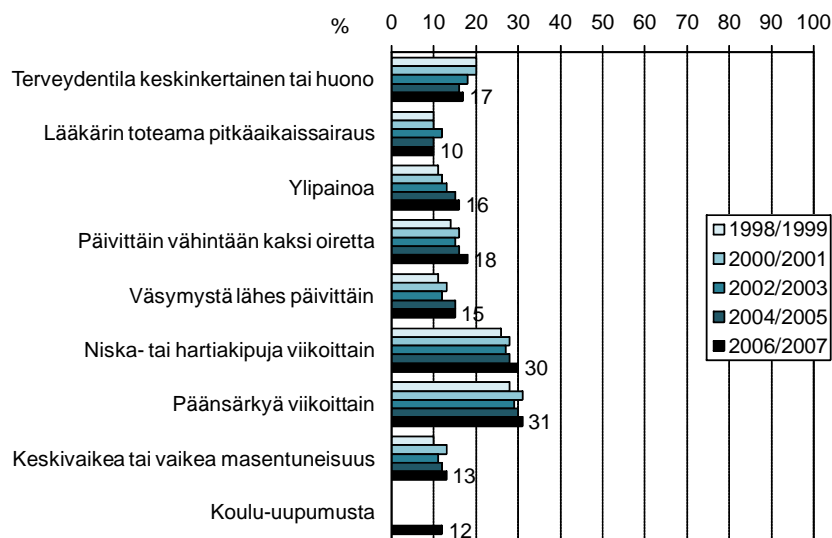
KUVIO 11. Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Terveys

Peruskoulun kahdeksannen ja yhdeksännen luokkien oppilaiden terveydessä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia kahden viime vuoden aikana lukuun ottamatta päivittäisten oireiden ja niskahartianseudun kipujen lisääntymistä (kuvio 12; liitetaulukko 1). Sen sijaan kahdeksan vuoden aikana monissa peruskoulun yläluokkalaisten terveysindikaattoreissa tapahtui kielteistä kehitystä. Ylipainoisten osuus kasvoi 11 prosentista 16 prosenttiin. Oppilaiden päivittäin ja viikoittain kokemat oireet sekä masentuneisuus lisääntyivät vuosituhannen vaihteessa. Sen jälkeen tapahtui pieni tilapäinen käänne parempaan, jonka jälkeen oireet alkoivat yleistyä. Vuosina 2006/2007 päivittäin vähintään kahta oiretta kokevia yläluokkalaista oli 18 prosenttia, päivittäin väsymystä kokevia 15 prosenttia sekä viikoittain niska- tai hartiakipuja ja viikoittain päänsärkyä kokevia 30–31 prosenttia. Masentuneisuusmittarin mukaan keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta oli 13 prosentilla kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista.

Lääkärin toteamat pitkäaikaissairaudet olivat yleisimpiä vuosina 2002/2003, jolloin niitä oli 12 prosentilla yläluokkalaisista (kuvio 12; liitetaulukko 1). Muina vuosina pitkäaikaissairauksia oli kymmenellä prosentilla. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus pieneni vuosien 2000/2001 ja 2004/2005 välillä, mutta sen jälkeen myönteinen kehitys pysähtyi. Viimeisimmässä kyselyissä 17 prosenttia oppilaista koki terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.

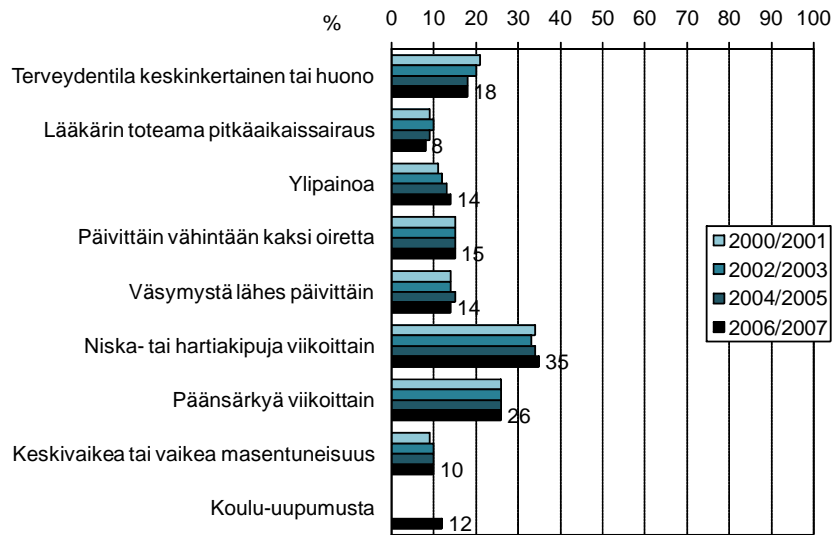
Koulu-uupumusta kartoitettiin ensimmäistä kertaa vuosina 2006/2007. Sitä oli 12 prosentilla yläluokkalaisista (kuvio 12; liitetaulukko 1).

KUVIO 12. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioitiedut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.

Lukiolaisten terveydessä ei tapahtunut muutoksia kahden viime vuoden aikana, mutta joi-
tain muutoksia kuitenkin tapahtui koko tarkastelujakson aikana (kuvio 13; liitetaulukko 2).
Merkittävin oli ylipainoisten osuuden kasvaminen 11 prosentista 14 prosenttiin 2000-luvulla.
Lääkäriin toteamat pitkäaikaissairaudet olivat lukiolaisilla yleisimpiä vuosina 2002/2003, minkä
jälkeen ne vähentyivät 10 prosentista 8 prosenttiin. Myönteistä kehitystä oli myös arvioissa
omasta terveydentilasta: terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus pieneni
21 prosentista 18 prosenttiin vuosiin 2004/2005 mennessä.

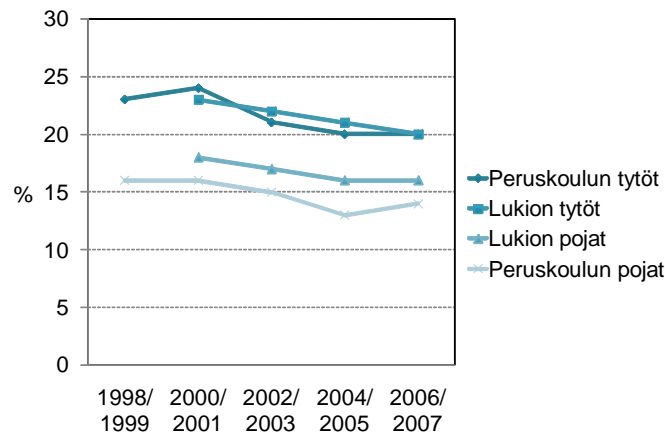
Lukiolaisten kokemien päivittäisten oireiden yleisyydessä ei tapahtunut muutoksia 2000-
luvulla (kuvio 13; liitetaulukko 2). Vuosina 2006/2007 päivittäin vähintään kaksi oiretta oli 15
prosentilla lukiolaisista ja päivittäin väsymystä 14 prosentilla. Viikoittain tai useammin toistu-
vaa päänsärkyä kokevien osuus lukiolaisista oli kaikkina vuosina 26 prosenttia. Viikoittain tai
useammin toistuvat niska- tai hartiakivut vaihtelivat 33 prosentista 35 prosenttiin 2000-luvulla,
viime vuosina ne olivat lisääntymässä. Masentuneisuus oli kaikkina vuosina yhtä yleistä, keski-
vaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta oli joka kymmenennellä lukiolaisella. Koulu-uupumus oli
lukiolaisilla yhtä yleistä kuin peruskoulun yläluokkalaisilla (12 %).

KUVIO 13. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioituneet prosentiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

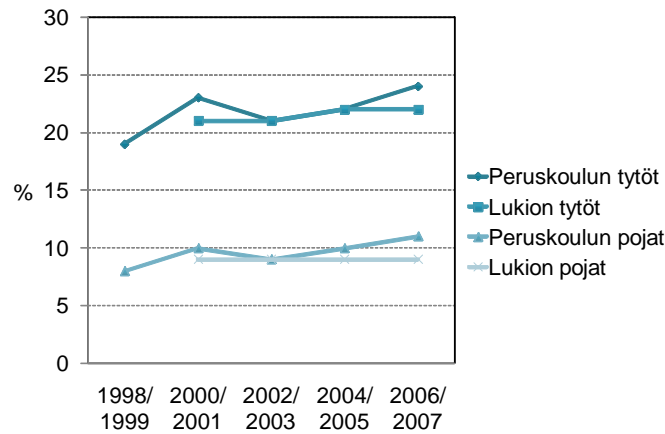
Sukupuolten väliset erot

Lähes kaikissa terveysindikaattoreissa oli huomattavia eroja poikien ja tyttöjen välillä – yleensä poikien eduksi (kuviot 14–18; liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkien ja lukion tytöt pitivät poikia yleisemmin terveydentilaansa vain keskinkertaisena tai huonona. Sekä tyttöjen että poikien kokemuksessa terveydentilastaan tapahtui pientä myönteistä kehitystä ja sukupuolten väliset erot pysyivät lähes samansuuruisina kuin tarkastelujakson alussa. Vuosina 2006/2007 peruskoulun yläluokkien ja lukion tytöistä 20 prosenttia piti terveydentilaansa keskinkertaisena tai huonona. Vastaava osuus peruskoulun yläluokkien pojista oli 16 prosenttia ja lukion pojista 14 prosenttia.

KUVIO 14. Terveydentila keskinkertainen tai huono. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Tytöt raportoivat noin kaksi kertaa yleisemmin päivittäisiä oireita kuin pojat (kuvio 15; liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkalaissilla ero kasvoi hieman tarkastelujakson aikana, mutta lukiolaisilla ero säilyi lähes samana. Peruskoulun yläluokilla vähintään kaksi päivittäistä oiretta kokevien tyttöjen osuus kasvoi kahdeksan vuoden aikana 19 prosentista 24 prosenttiin ja poikien osuus 8 prosentista 11 prosenttiin. Voimakkain lisäntyminen tapahtui heti vuosituhanen vaihteessa, minkä jälkeen oireet hieman vähenivät. Vuosista 2002/2003 alkaen peruskoulun yläluokkalaisten tyttöjen ja poikien päivittäiset oireet lisääntyivät vuosi vuodelta. Lukiolaistyttöillä ja -pojilla ei tapahtunut merkittäviä muutoksia päivittäisten oireiden kokemisessa tällä vuosituhanella. Päivittäin vähintään kaksi oiretta oli 21–22 prosentilla lukiolaistyttöistä ja 9 prosentilla lukiolaispojista.

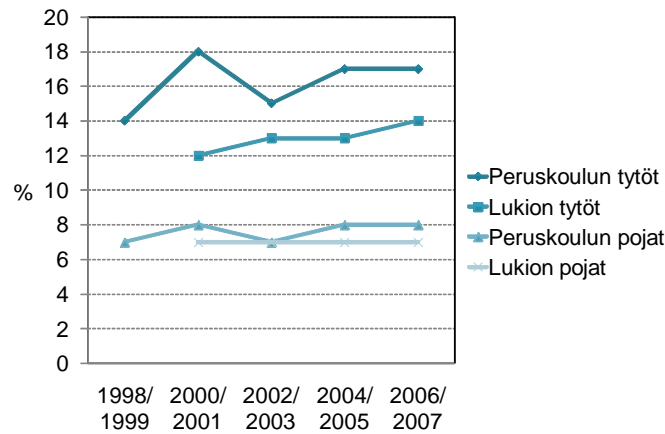

KUVIO 15. Päivittäin vähintään kaksi oireetta. Luokka-astevakioidut prosentiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Lähes päivittäin koetussa väsymyksessä ja vähintään kerran viikossa koetussa päänsärkyssä oli havaittavissa sama sukupuolten välinen ero kuin usean päivittäisen oireen kokemisessa (liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkalaisten väsymys lisääntyi ja väheni vuorovuosina. Kahdeksassa vuodessa päivittäistä väsymystä kokevien peruskoulun yläluokkien tyttöjen osuus kasvoi 15 prosentista 19 prosenttiin ja poikien osuus 7 prosentista 10 prosenttiin. Väsymys oli lukiolaisilla yhtä yleistä kuin peruskoulun yläluokkalaisten, mutta muutokset vuodesta toiseen olivat hieman pienempiä. Päänsärky yleistyi kahdeksan vuoden aikana peruskoulun yläluokkien tytöillä ja pojilla heti tarkastelujakson alussa, pojilla se yleistyi myös viime vuosina. Lukiolais-tyttöjen ja -poikien päänsärkyä yleisyydessä ei tapahtunut muutoksia. Vuosina 2006/2007 vähintään kerran viikossa toistuvaa päänsärkyä oli 39 prosentilla peruskoulun yläluokkien tytöistä ja 35 prosentilla lukion tytöistä. Vastaava osuus peruskoulun pojilla oli 23 prosenttia ja lukiolaispojilla 16 prosenttia.

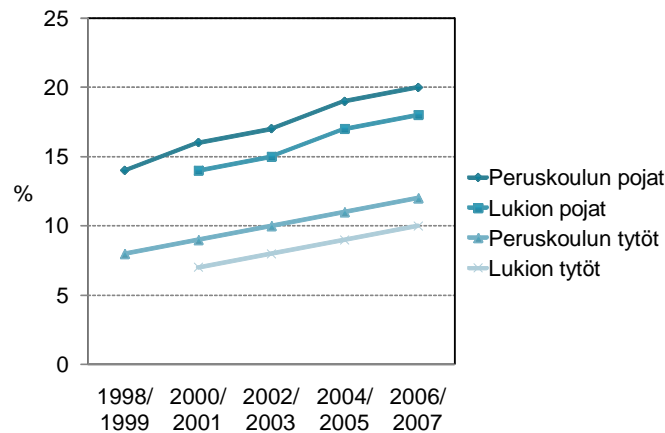
Myös niska- tai hartiakivut olivat tytöillä yleisempiä kuin pojilla, mutta toisin kuin muut koetut oireet viikoittaiset niska- tai hartiakivut olivat selvästi yleisempiä lukiolaistytöillä kuin peruskoulun yläluokkalaistytöillä (liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkien tytöillä niska- ja hartiakivut yleistyivät kahdeksassa vuodessa 34 prosentista 39 prosenttiin, lukiossa ne pysyivät kuuden vuoden aikana lähes ennallaan (45–47 %). Pojilla ei ollut vastaavaa eroa koulutyyppien välillä, vaan niska- ja hartiaseudun kipuja oli viikoittain 22–23 prosentilla peruskoulun yläluokkien ja lukion pojista.

Masentuneisuus oli tytöillä yleisempää kuin pojilla (kuvio 16; liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkien tytöillä masentuneisuutta kokevien osuus vaihteli huomattavasti vuodesta toiseen. Keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta kokevien osuus peruskoulun tytöistä kasvoi vuosittain vaihteessa 14 prosentista 18 prosenttiin ja väheni vuosina 2002/2003 15 prosenttiin, minkä jälkeen se kasvoi 17 prosenttiin. Lukiolaistytöiden masentuneisuus yleistyi kuuden vuoden aikana 12 prosentista 14 prosenttiin. Pojilla ei tapahtunut merkittäviä muutoksia, kaikkina vuosina 7–8 prosentilla peruskoulun yläluokkien ja lukion pojista oli keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta.

KUVIO 16. Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Muista terveysindikaattoreista poiketen ylipainoisuus oli pojilla yleisempää kuin tytöillä (kuvio 17; liitetaulukot 3–6). Sekä tyttöjen että poikien ylipainoisuus yleistyi vuosi vuodelta. Peruskoulun yläluokkalaispoikien ja -tyttöjen välinen ero kasvoi hieman kahdeksan vuoden aikana: ylipainoisten osuus pojista kasvoi 14 prosentista 20 prosenttiin ja tytöistä 8 prosentista 12 prosenttiin. Lukiolaispojilla ylipainoisten osuus kasvoi kuudessa vuodessa 14 prosentista 18 prosenttiin ja lukiolaistytöillä 7 prosentista 10 prosenttiin.

KUVIO 17. Ylipainoa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

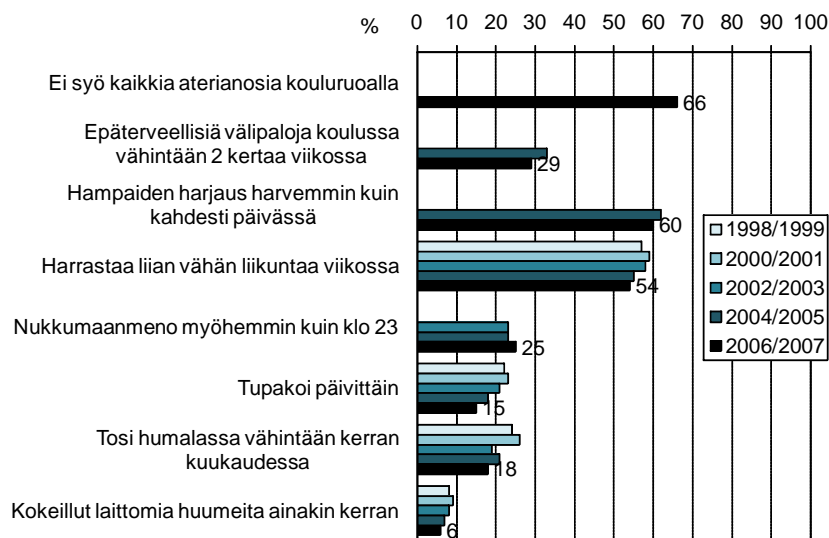
Terveystottumukset

Peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten terveystottumuksissa tapahtui enimmäkseen myönteisiä muutoksia kahdeksan vuoden aikana ja myös viime vuosina (kuvio 18; liitetaulukko 1). Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään kaksi kertaa viikossa syövien osuus pieneni 33 prosentista 29 prosenttiin. Myös hampaiden harjaamistottumuksissa ja liikuntatottumuksissa oli havaittavissa myönteistä kehitystä. Hampaiden harjaamisen vähintään kahdesti päivässä laiminlyövien osuus pieneni 62 prosentista 60 prosenttiin. Liian vähän liikuntaa viikossa harrastavia oli eniten vuosituhatosen vaihteessa, minkä jälkeen osuus pienentyi 59 prosentista 54 prosenttiin.

Päihteiden käyttö oli yleisintä vuosituhatosen taitteessa (kuvio 18; liitetaulukko 1). Sen jälkeen päihteiden käyttö vähentyi niin, että tupakointi, humalajuominen ja laittomien huumeiden kokeilut olivat harvinaisempia kuin kahdeksan vuotta sitten. Vuosina 2006/2007 päivittäin tupakoi 15 prosenttia, tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa joi 18 prosenttia ja laittomia huumeita oli kokeillut 6 prosenttia yläluokkalaista.

Kielteistä kehitystä oli nukkumaanmenoajassa (kuvio 18; liitetaulukko 1). Kouluiltoina kello 23 jälkeen nukkumaan menevien osuus kasvoi 23 prosentista 25 prosenttiin kahden viime vuoden aikana.

Vain joitain aterianosia kouluruoalla syövien yläluokkalaisten osuus oli 66 prosenttia (kuvio 18; liitetaulukko 1). Toisin sanoen kolmasosa oppilaista söi koko aterian eli pääruoan, salaatin, leivän ja juoman. Aterianosista on kysytty ainoastaan vuosina 2006/2007.

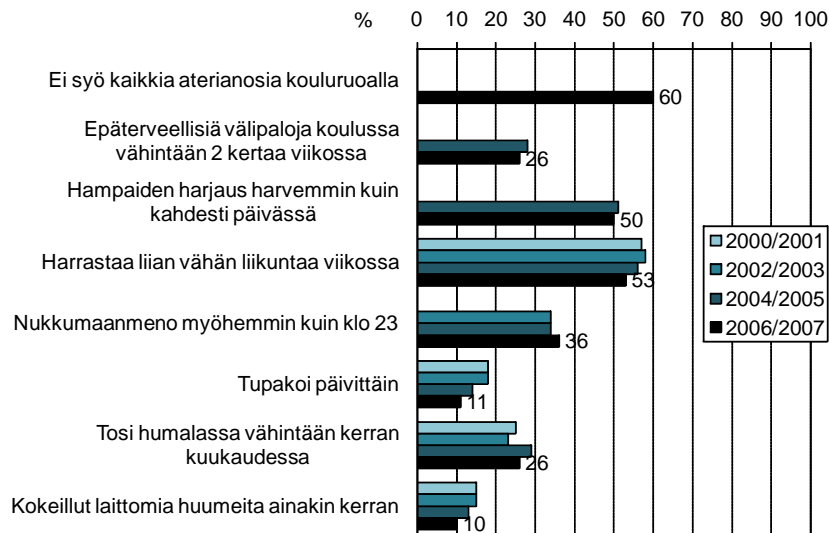
KUVIO 18. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.

Lukiossa terveystottumukset ovat kehittyneet samansuuntaisesti kuin peruskoulun yläluokilla (kuvio 19; liitetaulukko 2). Poikkeuksena oli humalajuominen, joka lisääntyi huomattavasti vuosina 2004/2005, minkä jälkeen se väheni lähes samalle tasolle kuin vuosituhannen alussa. Humalaan vähintään kerran kuukaudessa joi 26 prosenttia lukiolaisista vuosina 2006/2007. Muiden päihteiden käyttö väheni verrattuna kuuden vuoden takaiseen tilanteeseen. Päivittäin tupakoivien lukiolaisten osuus pieneni 2000-luvulla 18 prosentista 11 prosenttiin ja laittomia huumeita kokeilleiden osuus 15 prosentista 10 prosenttiin.

Myönteistä muutosta oli myös liikunnan harrastamisessa ja epäterveellisten välipalojen syömisessä (kuvio 19; liitetaulukko 2). Vuosina 2006/2007 liian vähän liikuntaa viikossa harrastati 53 prosenttia lukiolaisista. Joka neljäs opiskelija söi epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään kaksi kertaa viikossa.

Kielteiseen suuntaan muuttui nukkumaanmeno koulupäiviä edeltävinä iltoina (kuvio 19; liitetaulukko 2). Vasta kello 23 jälkeen nukkumaan menevien osuus kasvoi lukiolaisilla 34 prosentista 36 prosenttiin kahden viime vuoden aikana.

Puolet lukiolaisista ei noudattanut suositusta harjata hampaansa vähintään kahdesti päivässä – hampaiden harjaamistottumuksissa ei tapahtunut muutosta kahden viime vuoden aikana (kuvio 19; liitetaulukko 2). Lukiolaisista 60 prosenttia ei syönyt kaikkia aterianosia kouluruoalla vuosina 2006/2007.

KUVIO 19. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

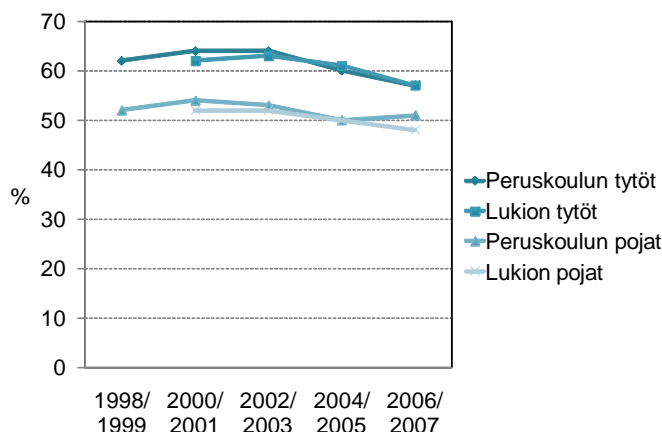
Sukupuolten väliset erot

Useissa terveystottumuksissa oli merkittäviä eroja sukupuolten välillä (liitetaulukot 3–6).

Sekä peruskoulun yläluokkien että lukion pojat söivät tyttöjä yleisemmin epäterveellisiä välipaloja koulussa (liitetaulukot 3–6). Epäterveellisten välipalojen syöminen on vähentynyt kahden vuoden aikana kaikissa ryhmissä, mutta sukupuolten väliset erot ovat pysyneet saman suuruisina. Vuosina 2006/2007 vähintään kaksi kertaa viikossa epäterveellisiä välipaloja koulussa söi 34 prosenttia yläluokkien pojista ja 31 prosenttia lukiolaispojista. Vastaava osuus yläluokkien tytöistä oli 25 prosenttia ja lukiolaistytöistä 21 prosenttia.

Myös hampaiden harjaamistottumukset olivat pojilla huolestuttavammat kuin tytöillä (liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkien pojista 70 prosenttia ja lukion pojista 60 prosenttia harjasi hampaansa harvemmin kuin kahdesti päivässä. Vastaava osuus yläluokkien tytöistä oli 49 prosenttia ja lukiolaistytöistä 39 prosenttia. Sekä tytöillä että pojilla hampaiden harjaamistottumukset näyttäisivät olevan hieman parantumassa, mutta muutokset olivat pieniä.

Tytöt harrastivat vapaa-aikanaan liian vähän liikuntaa viikossa poikia yleisemmin (kuvio 20; liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkalaisilla sukupuolten ero pieneni kahdeksan vuoden aikana ja lukiolaisilla pysyi ennallaan. Peruskoululaisten ja lukiolaisten välillä ei ollut juurikaan eroa riittämättömästi liikuntaa harrastavien osuudessa. Osuudet kasvoivat tarkastelujakson alussa, mutta ovat sen jälkeen pienentyneet. Muista ryhmistä poiketen peruskoulun pojilla liikuntaa liian vähän harrastavien osuus ei pienentynyt enää kahden viime vuoden aikana. Vuosina 2006/2007 peruskoulun yläluokkien ja lukion tytöistä 57 prosenttia harrasti liian vähän liikuntaa viikossa. Vastaava osuus peruskoulun yläluokkien pojista oli 51 prosenttia ja lukiolaispojista 48 prosenttia.

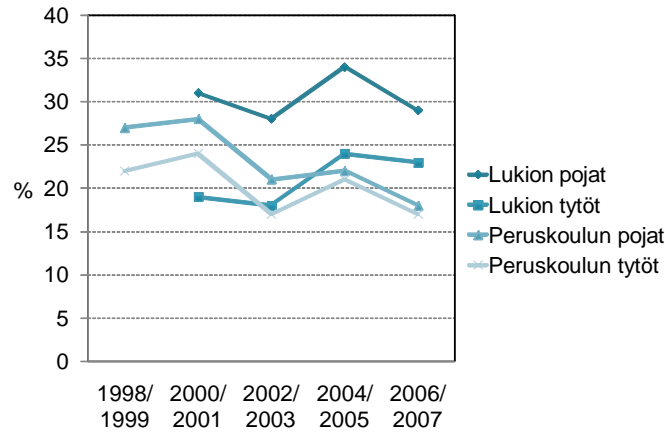

KUVIO 20. Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Lukiolaispojat valvoivat kouluiltoina muita huomattavasti yleisemmin (liitetaulukot 3–6). Sukupuolten välinen ero kuitenkin pieneni neljän vuoden aikana hieman lukiolaisilla, koska myöhään valvominen yleistyi enemmän tytöillä. Vuosina 2006/2007 lukion pojista 45 prosenttia meni nukkumaan kouluiltoina yhdentoista jälkeen. Vastaava osuus lukion tytöistä oli 26 prosenttia. Peruskoululaisilla myöhään valvominen yleistyi lähes saman verran tytöillä ja pojilla. Kello 23 jälkeen nukkumaan meni 30 prosenttia pojista ja 20 prosenttia tytöistä vuosina 2006/2007.

Humalajuominen oli pojille tyypillisempää kuin tytöille, mutta ero kaventui tarkastelujaksojen aikana sekä peruskoulussa että lukiossa (kuvio 21; liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokkien pojilla ja tytöillä humalajuominen väheni huomattavasti vuosina 2002/2003. Sen jäl-

keen erityisesti tyttöjen humalajuominen lisääntyi ja sukupuolten välinen ero hävisi. Vuosina 2006/2007 peruskoulun yläluokkien pojista 18 prosenttia ja tytöistä 17 prosenttia joi tosi humalaan vähintään kerran kuukaudessa. Lukiolaisten humalajuominen lisääntyi vuosina 2004/2005 huomattavasti sekä pojilla että tytöillä. Sen jälkeen se väheni pojilla jyrkemmin kuin tytöillä. Lukiolaistytöillä humalajuominen oli edelleen selvästi yleisempää kuin 2000-luvun alussa. Vuosina 2006/2007 lukion pojista 29 prosenttia ja lukion tytöistä 23 prosenttia joi tosi humalaan vähintään kerran kuukaudessa.

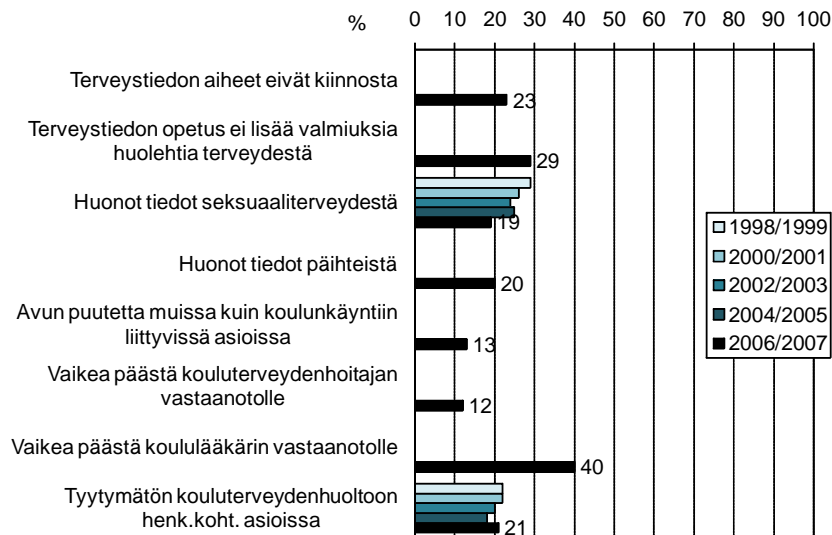
KUVIO 21. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto

Terveysosaamista ja oppilas- tai opiskelijahuoltoa voidaan seurata kahdeksan vuoden ajalta vain kahden indikaattorin osalta, muista indikaattoreista on tietoa yhdeltä vuodelta (kuvio 22; liitetaulukko 1).

Peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista 23 prosenttia ei pitänyt terveystiedon aiheita kiinnostavina ja 29 prosenttia ei kokenut terveystiedon opetuksen lisäävän valmiuksia huolehtia terveydestä (kuvio 22; liitetaulukko 1). Joka viidennellä yläluokkalaisella oli huonot tiedot päihteistä. Yläluokkalaisten tiedot seksuaaliterveydestä paranivat huomattavasti kahdeksan vuoden aikana. Niiden oppilaiden osuus, joiden tiedot seksuaaliterveydestä olivat huonot, pieneni 29 prosentista 19 prosenttiin.

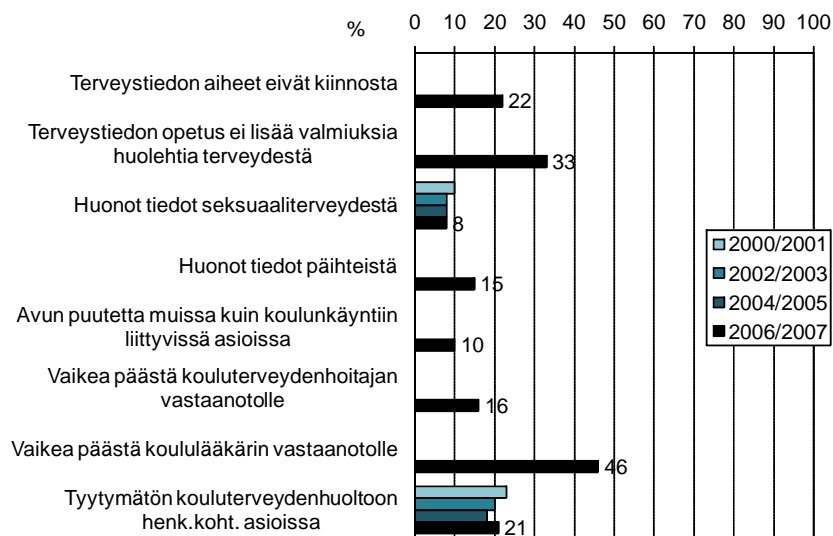
Nuorilta kysyttiin vuosina 2006/2007, saavatko he tarvittaessa apua muihin kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa opettajalta tai oppilas- tai opiskelijahuollon henkilöstöltä. Avun puutetta muissa kuin koulukäyntiin liittyvissä asioissa oli 13 prosentilla yläluokkalaisista (kuvio 22; liitetaulukko 1). Lähes yhtä moni koki kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn vaikeaksi. Koululääkärin vastaanotolle pääsyä piti vaikeana neljä kymmenestä yläluokkalaisesta. Tyytymättömyys kouluterveydenhuoltoon käsiteltäessä henkilökohtaisia asioita, kuten seksi tai masennus, alkoi vähentyä 2000-luvulla. Vuosiin 2004/2005 mennessä tyytymättömyys väheni 22 prosentista 18 prosenttiin, mutta lisääntyi sen jälkeen lähes ennalleen.

KUVIO 22. Terveysosaamis- ja oppilashuoltoindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.

Terveystiedon aiheet eivät kiinnostaneet joka viidettä (22 %) lukiolaista (kuvio 23; liitetaulukko 2). Kolmasosa (33 %) lukiolaisista oli sitä mieltä, ettei terveystiedon opetus lisää valmiuksia huolehtia terveydestä. Vuosina 2000/2001 huonot tiedot seksuaaliterveydestä oli kymmenellä prosentilla opiskelijoista, muina vuosina osuus oli kahdeksan prosenttia. Lukiolaisten päihdetiedot olivat huonommat kuin seksuaaliterveystiedot. Huonot tiedot päihteistä oli 15 prosentilla lukiolaisista vuosina 2006/2007.

Joka kymmenes lukiolainen koki avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa (kuvio 23; liitetaulukko 2). Joka kuudes (16 %) opiskelija piti kouluterveydenhoitajan ja lähes puolet (46 %) koululääkärin vastaanotolle pääsyä vaikeana. Vuosituhannen alussa 22 prosenttia lukiolaisista oli tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa. Osuus pieneni 18 prosenttiin vuosina 2004/2005, mutta kasvoi sen jälkeen 21 prosenttiin.

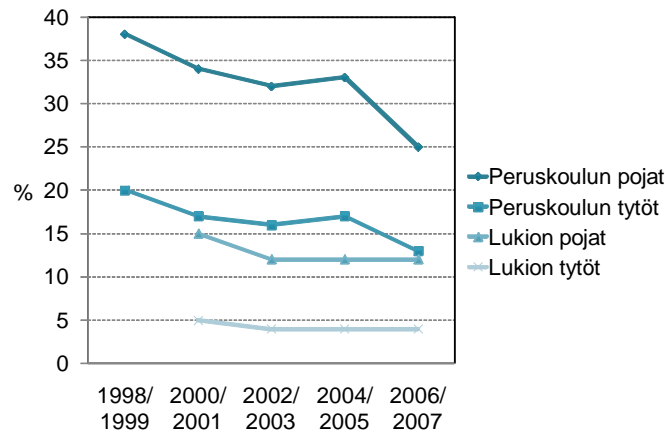
KUVIO 23. Terveysosaamis- ja opiskelijahuoltoindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Sukupuolten väliset erot

Terveystiedon opetuksen aiheet kiinnostivat poikia selvästi vähemmän kuin tyttöjä (taulukko 3; liitetaulukot 3–6). Lisäksi pojat kokivat hieman tyttöjä yleisemmin, ettei terveystiedon opetus lisää valmiuksia huolehtia terveydestä. Poikien tiedot päihteistä ja seksuaaliterveydestä olivat tyttöjen tietoja huonommat (taulukko 3; kuvio 24; liitetaulukot 3–6). Poikien tiedot seksuaaliterveydestä paranivat kuitenkin tyttöjen tietoja enemmän ja sukupuolten välinen ero pieneni erityisesti peruskoulun yläluokilla. Vuosina 2006/2007 peruskoulun yläluokkien pojista 25 prosentilla ja tytöistä 13 prosentilla oli huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Lukiossa vastaava osuus pojista oli 12 prosenttia ja tytöistä 4 prosenttia.

TAULUKKO 3. Terveysosaamiseen ja oppilas- tai opiskelijahuoltoon liittyviä indikaattoreita. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2006/2007.

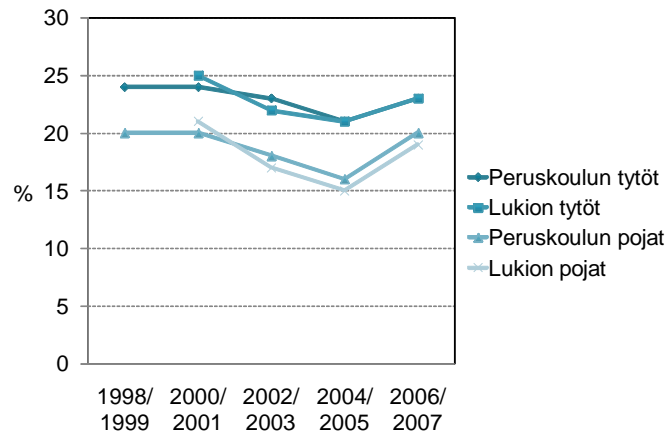
	Peruskoulun pojat	Peruskoulun tytöt	Lukion pojat	Lukion tytöt
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	27	18	29	15
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	30	28	34	31
Huonot tiedot päihteistä	24	16	19	10
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	11	13	14	18
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	35	45	41	50

KUVIO 24. Huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

Tytöt pitivät poikia huomattavasti yleisemmin koululääkärin vastaanotolle pääsyä vaikeana (taulukko 3; liitetaulukot 3–6). Peruskoulun yläluokilla 45 prosenttia ja lukiossa 50 prosenttia tytöistä piti koululääkärin vastaanotolle pääsyä vaikeana, kun vastaavat osuudet yläluokkien pojista oli 35 prosenttia ja lukion pojista 41 prosenttia. Tytöt arvioivat myös kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn poikia yleisemmin vaikeaksi, mutta ero oli huomattavasti pienempi (peruskoulussa 13 % vs. 11 % ja lukiossa 18 % vs. 14 %).

Tytöt olivat poikia yleisemmin tyytymättömiä kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa (kuviot 25; liitetaulukot 3–6). Sukupuolten välinen ero pysyi samansuuruisena tarkastelujaksojen aikana. Vuosina 2006/2007 sekä peruskoulun yläluokkien että lukion tytöistä 23 prosenttia ja pojista 19–20 prosenttia oli tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa.

KUVIO 25. Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet sukupuolittain peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007 sekä lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

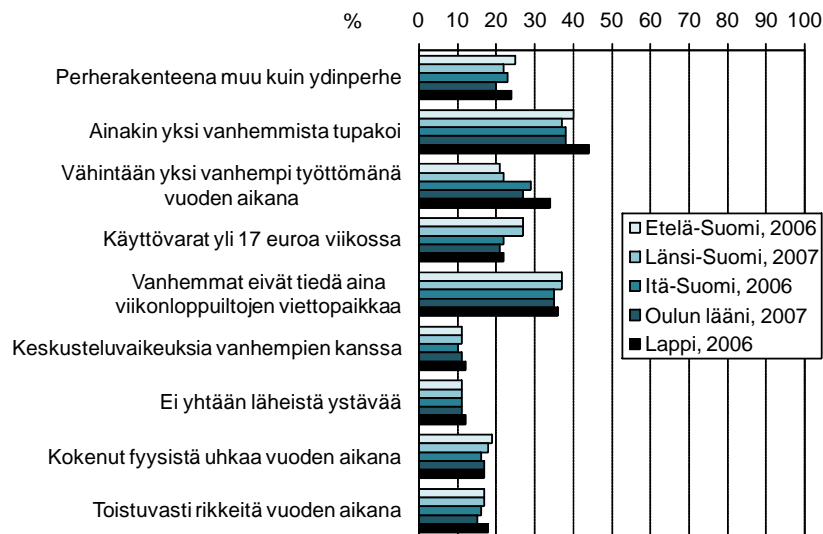
LÄÄNIEN VÄLISET EROT VUOSINA 2006/2007

Elinolot

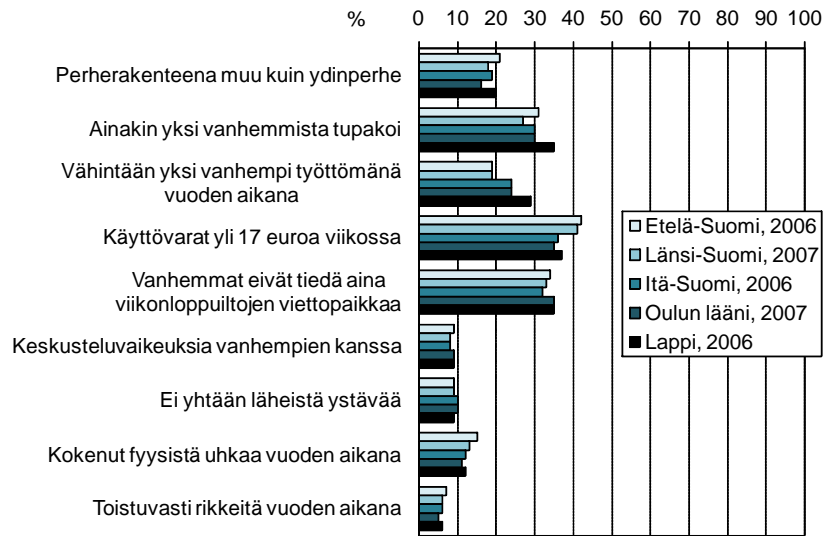
Nuorten elinoloissa suurin ero läänien välillä oli vanhempien työttömyydessä (kuviot 26–27; liitetaulukot 7–8). Vanhempien työttömyyttä vuoden aikana oli kokenut Lapin läänissä joka kolmas peruskoulun yläluokkalainen, kun Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen lääneissä sitä oli kokenut joka viides. Lukiolaisilla tilanne oli lähes sama. Nuorten käyttövarat vaihtelivat lääneittäin niin, että 21–27 prosentilla yläluokkalaisista ja 35–42 prosentilla lukiolaisista oli käytösään yli 17 euroa viikossa. Runsaimmat käyttövarat olivat Etelä- ja Länsi-Suomen lääneissä.

Vanhempien tupakointi oli yleisintä Lapin läänissä (kuviot 26–27; liitetaulukot 7–8). Lapsissa 44 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 35 prosenttia lukiolaisista eli tupakoivassa perheessä. Muissa lääneissä vastaava osuus oli yläluokkalaisilla 37–40 prosenttia ja lukiolaisilla 27–30 prosenttia. Perherakenne vaihteli lääneittäin niin, että muu kuin ydinperhe oli enimmäkseen 25 prosentilla ja pienimmillään 20 prosentilla yläluokkalaisista. Lukiolaisilla muu kuin ydinperhe oli hieman harvinaisempi, vaihtelua oli 16 prosentista 21 prosenttiin. Muut kuin ydinperheet olivat harvinaisimpia Oulun läänissä.

Muissa elinoloissa maakuntien välistä vaihtelua oli alle viisi prosenttiyksikköä (kuviot 26–27; liitetaulukot 7–8).

KUVIO 26. Elinoloindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.

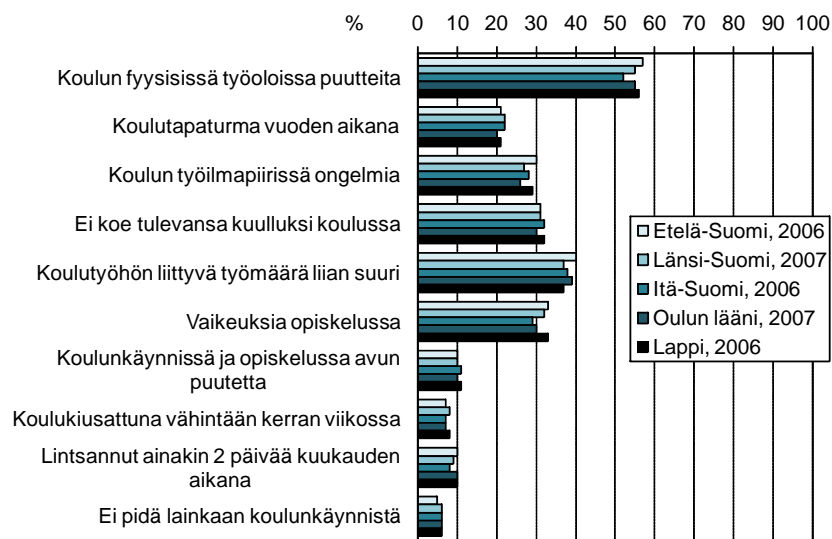
KUVIO 27. Elinolindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikursien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.

Kouluolot

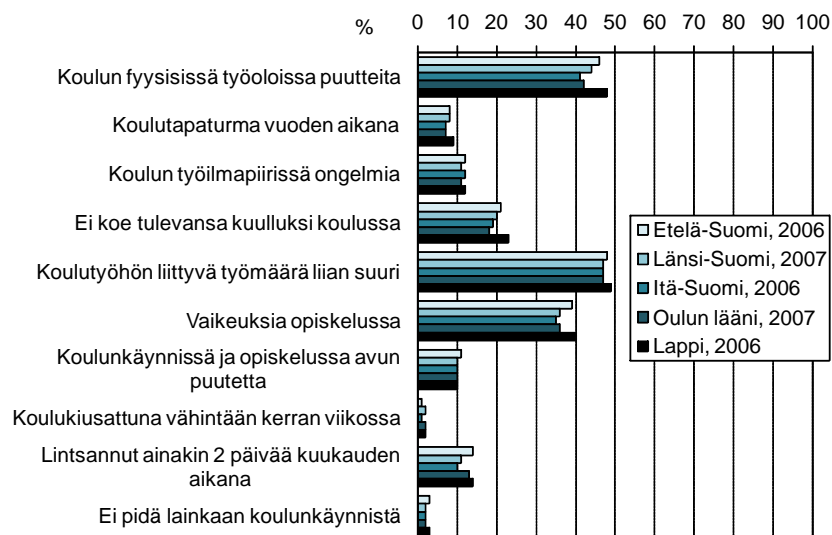
Nuorten kouluoloissa oli vähän läänikohtaisia eroja (kuviot 28–29; liitetaulukot 7–8). Suurimmat erot olivat koulun fyysisissä työoloissa. Puutteita niissä kokevien osuus vaihteli 52 prosentista 57 prosenttiin peruskoulun yläluokilla ja 41 prosentista 48 prosenttiin lukiossa. Vähiten puutteita koulun fyysisissä työoloissa koettiin Itä-Suomen läänissä. Vaikeuksia opiskelussa oli 29–33 prosentilla yläluokkalaista ja 35–40 prosentilla lukiolaisista. Yleisimpiä ne olivat Etelä-Suomen ja Lapin lääneissä ja yläluokilla myös Länsi-Suomen läänissä.

Yläluokkalaisten lääneittäin vaihteli myös koulun työilmapiiri ja lukiolaisilla kuulluksi tuleminen koulussa ja lintaaminen (kuviot 28–29; liitetaulukot 7–8). Ongelmia koulun työilmapiirissä kokevien yläluokkalaisten osuus oli 26–30 prosenttia. Mikään lääni ei erottunut selvästi joukosta. Niiden lukiolaisten osuus, jotka kokivat, etteivät tulleet kuulluksi koulussa, oli lääneittäin 18–23 prosenttia. Huolestuttavin tilanne oli Lapin läänissä. Useita päiviä kuukauden aikana lintsanneiden osuus lukiolaisista oli 10–14 prosenttia. Vähiten lintaamista oli Itä-Suomen läänissä.

Muissa kouluoloja kuvaavissa indikaattoreissa läänien väliset erot olivat alle neljä prosenttiyksikköä (kuviot 28–29; liitetaulukot 7–8).

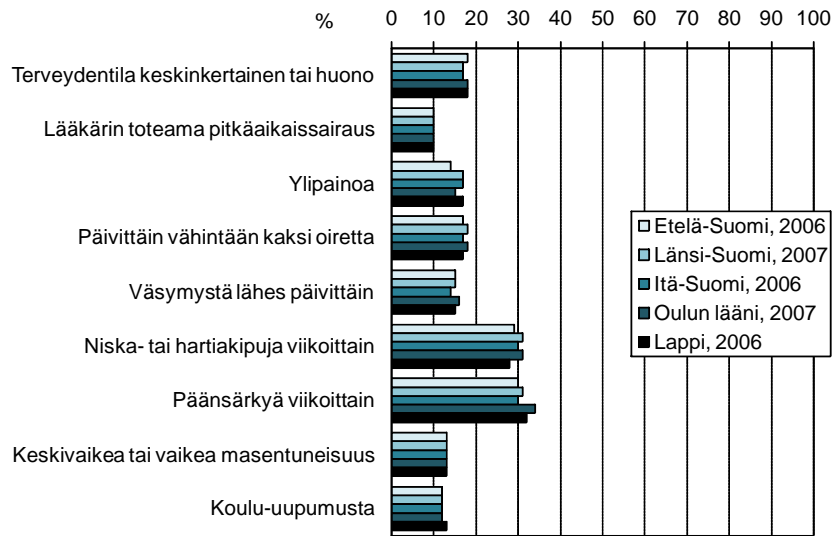
KUVIO 28. Kouluoloindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.

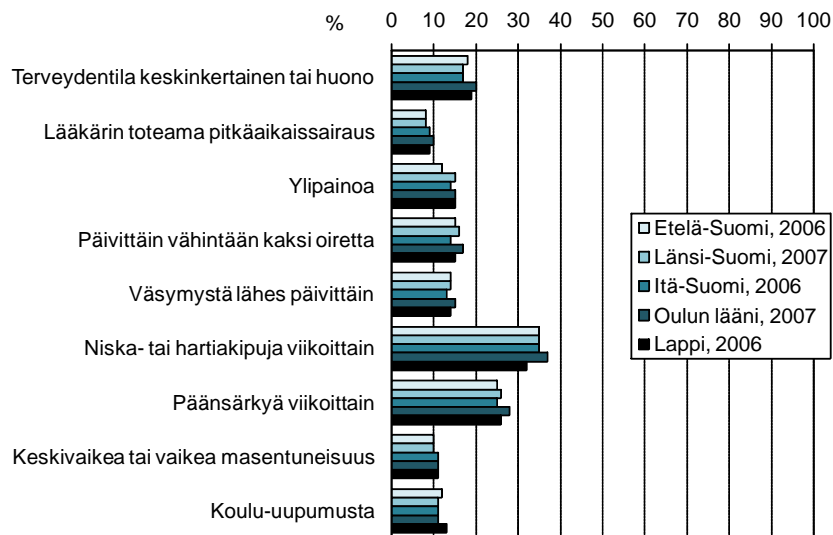
KUVIO 29. Kouluoloindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.

Terveys

Terveysindikaattorit eivät juurikaan vaihdelleet lääneittäin (kuviot 30–31; liitetaulukot 7–8). Peruskoulun yläluokkalaisilla suurimmat erot olivat päänsärkyssä ja lukiolaisilla niska- tai hartiakivuissa. Viikoittaista päänsärkyä oli pienimmillään 30 prosentilla ja yleisimmillään 34 prosentilla yläluokkalaisista. Viikoittain niska-hartiakipuja kokevien lukiolaisten osuus vaihteli lääneittäin 32 prosentista 37 prosenttiin. Molemmat olivat yleisimpiä Oulun läänissä. Muissa terveysindikaattoreissa maakuntien välinen ero oli alle neljä prosenttiyksikköä.

KUVIO 30. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuoli- ja sukupuolivakioit. prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.

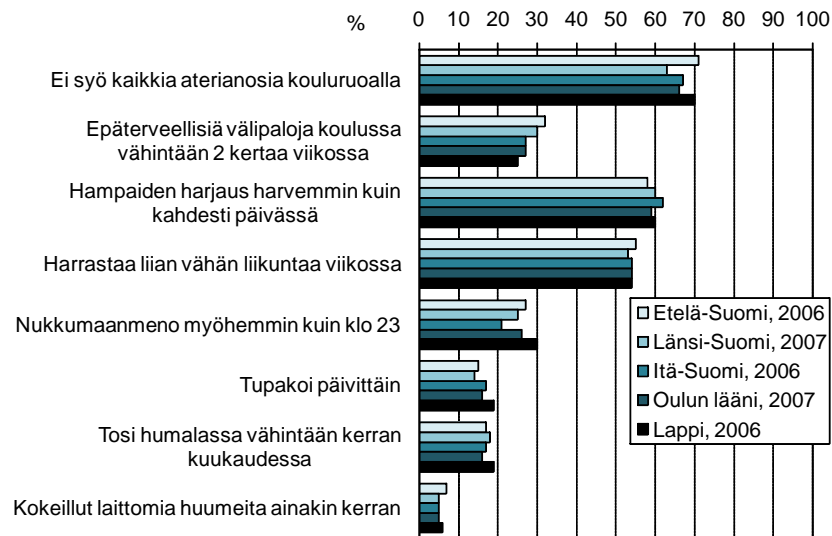
KUVIO 31. Terveysindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuoli- ja sukupuolivakioit. prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.

Terveystottumukset

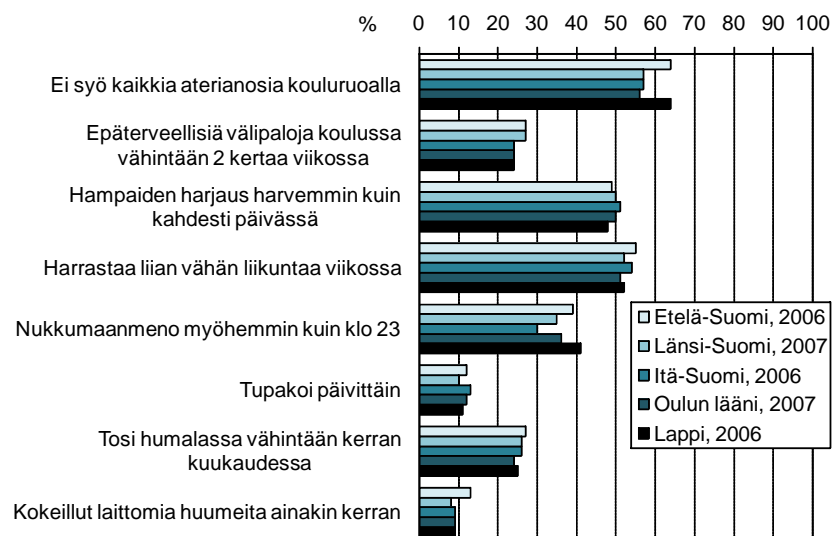
Nuorten terveystottumuksissa suurimmat erot läänien välillä olivat nukkumaanmenoajassa ja aterianosien syömättä jättämisessä kouluruoalla (kuviot 32–33; liitetaulukot 7–8). Koulupäiviä edeltävinä iltoina nukkumaan kello 23 jälkeen meni 21–30 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 30–41 prosenttia lukiolaisista. Vähiten myöhään valvovia oli Itä-Suomen läänissä ja eniten Lapin ja Etelä-Suomen lääneissä. Jonkin aterianosan kouluateriaalla syömättä jättävien osuus vaihteli lääneittäin 63 prosentista 71 prosenttiin yläluokkalaisista ja 56 prosentista 64 prosenttiin lukiolaisista. Yleisimmin aterianosia jätettiin syömättä Etelä-Suomen ja Lapin lääneissä.

Peruskoulun yläluokkalaisilla läänien välistä vaihtelua oli myös epäterveellisten välipalojen syömisessä koulussa ja päivittäisessä tupakoinnissa ja lukiolaisilla huumekekeiluissa (kuviot 32–33; liitetaulukot 7–8). Epäterveellisten välipalojen syöminen oli yleisintä Etelä- ja Länsi-Suomessa, missä 30–32 prosenttia yläluokkalaisista söi niitä koulussa vähintään kahdesti viikon aikana. Harvinaisinta epäterveellisten välipalojen syönti oli Lapissa (25 %). Päivittäin tupakointien yläluokkalaisten osuus vaihteli lääneittäin 14 prosentista 19 prosenttiin. Tupakointi oli yleisintä Lapin läänissä. Lukiolaisilla laittomien huumeiden kokeilut olivat yleisempiä Etelä-Suomen läänissä kuin muissa lääneissä (13 % vs. 8–9 %).

Muissa terveystottumuksissa läänien välistä vaihtelua oli alle viisi prosenttiyksikköä (kuviot 32–33; liitetaulukot 7–8).

KUVIO 32. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.

KUVIO 33. Terveystottumusindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.

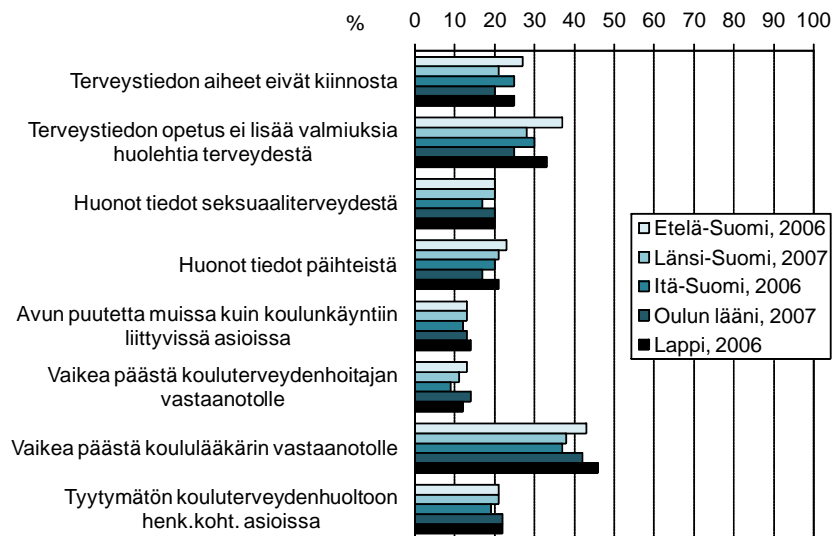
Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto

Monissa terveysosaamiseen ja oppilas- tai opiskelijahuoltoon kuuluvissa indikaattoreissa oli merkittävää läänikohtaista vaihtelua (kuviot 34–35; liitetaulukot 7–8). Esimerkiksi mielipiteet terveystiedon opetuksen kiinnostavuudesta ja hyödyllisyydestä vaihtelivat paljon lääneittäin. Peruskoululaisilla kriittisimmät mielipiteet olivat Etelä- ja Itä-Suomen sekä Lapin lääneissä, kun taas Länsi-Suomen ja Oulun lääneissä suhtauduttiin selvästi myönteisemmin terveystiedon opetukseen. Lukiolaisilla kriittisimmät mielipiteet olivat Lapin ja Etelä-Suomen läänissä.

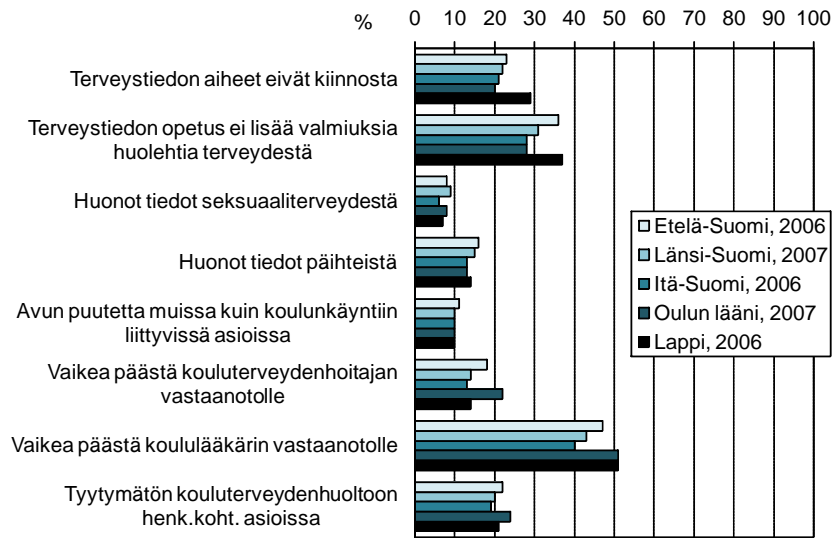
Koululääkärin vastaanotolle pääsyä piti vaikeana 37–46 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 40–51 prosenttia lukiolaisista eri lääneissä (kuviot 34–35; liitetaulukot 7–8). Paras tilanne oli Itä-Suomen läänissä. Peruskoululaiset kokivat koululääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeimmaksi Lapin läänissä ja lukiolaiset Lapin läänin lisäksi myös Oulun läänissä. Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyä vaikeana pitävien osuus vaihteli peruskoulun yläluokkalaisilla 9 prosentista 14 prosenttiin ja lukiolaisilla 13 prosentista 22 prosenttiin. Peruskoululaisilla mikään lääni ei erottunut joukosta, mutta lukiolaisilla huolestuttavin tilanne oli Oulun ja Etelä-Suomen lääneissä. Myös kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa tyytymättömiä lukiolaisia oli eniten Oulun ja Etelä-Suomen lääneissä. Peruskoululaisilla ei ollut merkittäviä eroja läänien välillä tyytyväisyydessä kouluterveydenhuoltoon.

Peruskoulun yläluokkalaisten päihdetiedot vaihtelivat lääneittäin niin, että Oulun läänissä oli vähiten (17 %) ja Etelä-Suomen läänissä eniten (23 %) niitä, joiden tiedot päihteistä olivat huonot (kuviot 34–35; liitetaulukot 7–8).

Muissa indikaattoreissa läänien välistä vaihtelua oli alle viisi prosenttiyksikköä (liitetaulukot 7–8).

KUVIO 34. Terveysosaamis- ja oppilashuoltoindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin vuosina 2006/2007.

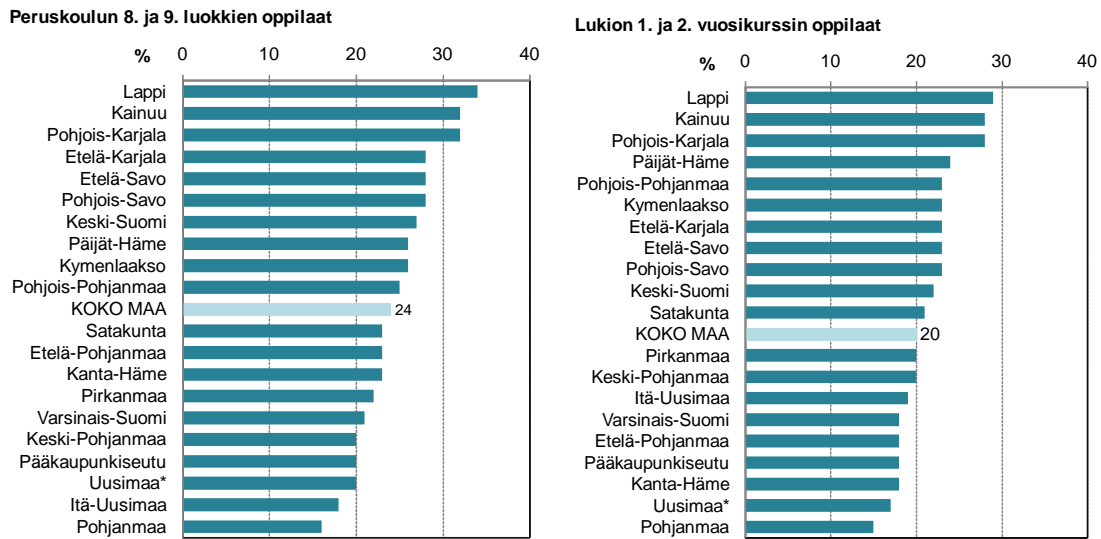

KUVIO 35. Terveysosaamis- ja opiskelijahuoltoindikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentitiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin vuosina 2006/2007.

MAAKUNTIEN VÄLISET EROT VUOSINA 2006/2007

Elinolot

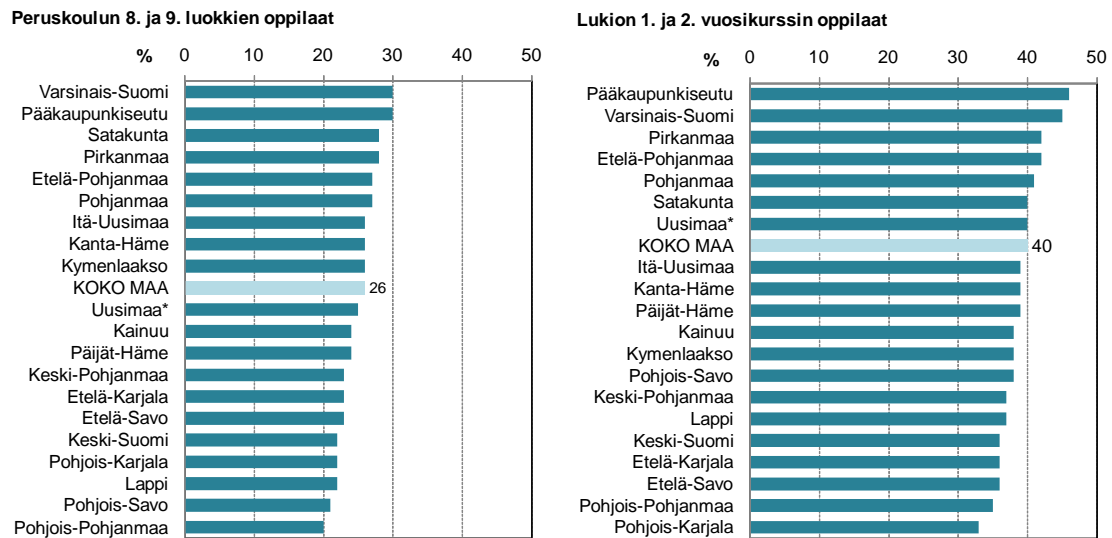
Vanhempien työttömyys vaihteli huomattavasti maakunnittain (kuvio 36; liitetaulukot 9–10). Selvästi yleisintä se oli Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa. Näissä maakunnissa kolmasosa (32–34 %) peruskoulun yläluokkalaisista ja hieman harvemmat lukiolaiset (28–29 %) ilmoittivat, että vähintään yksi vanhemmista on ollut työtön vuoden aikana. Muissa maakunnissa vastaava osuus oli peruskoulun yläluokkalaisilla 16–28 prosenttia ja lukiolaisilla 15–24 prosenttia. Harvinaisinta vanhempien työttömyys oli Pohjanmaan maakunnassa.

KUVIO 36. Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

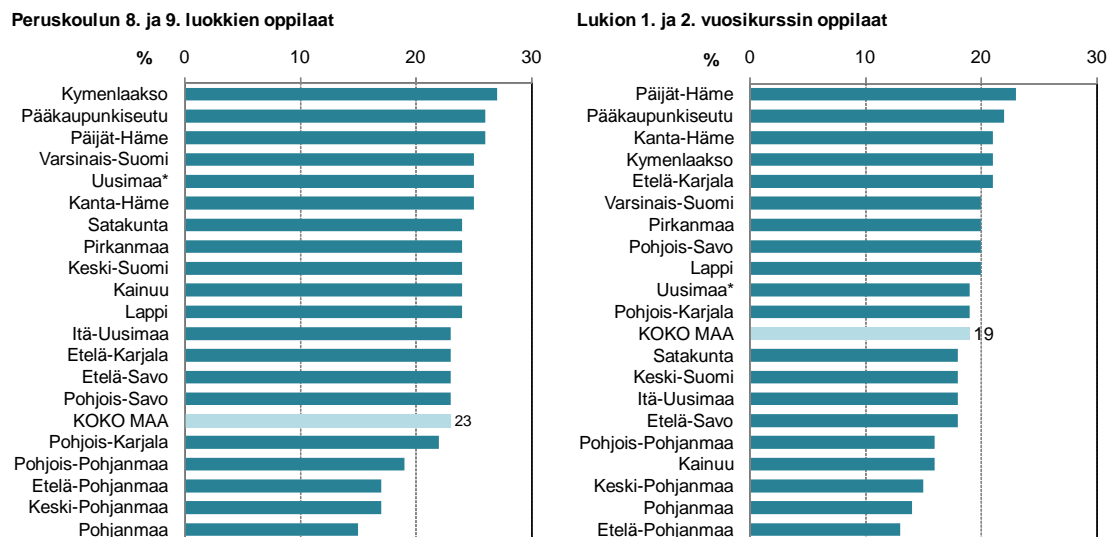
Niiden nuorten osuus, joilla oli viikoittain käytössään yli 17 euroa, vaihteli maakunnittain peruskoulun yläluokkalaisilla 20 prosentista 30 prosenttiin ja lukiolaisilla 33 prosentista 45 prosenttiin (kuvio 37; liitetaulukot 9–10). Nuorten käyttövarat olivat suurimmat Varsinais-Suomessa ja pääkaupunkiseudulla. Peruskoulun yläluokkalaisilla pienimmät käyttövarat olivat Pohjois-Pohjanmaalla ja lukiolaisilla Pohjois-Karjalassa.

KUVIO 37. Käyttövarat yli 17 euroa viikossa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Ydinperheiden osuus nuorten perheistä oli suurin Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla (kuvio 38; liitetaulukot 9–10). Näissä maakunnissa 15–17 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 13–15 prosenttia lukiolaisista ilmoitti, että heidän perheensä oli jokin muu kuin ydinperhe. Yleisimmillään muu kuin ydinperhe oli peruskoulun yläluokkalaisilla Kymenlaaksossa (27 %) ja lukiolaisilla Päijät-Hämeessä (23 %).

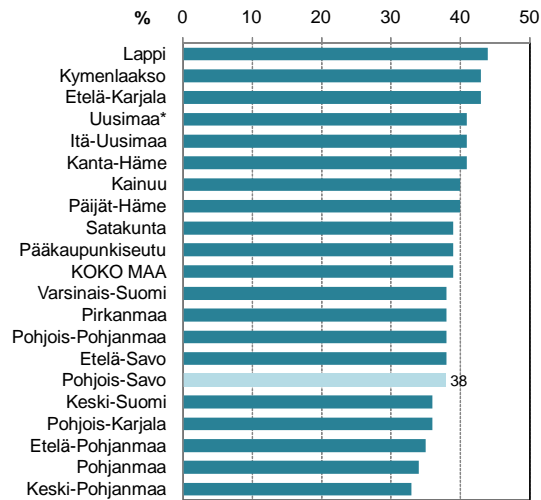

KUVIO 38. Perherakenteena muu kuin ydinperhe. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

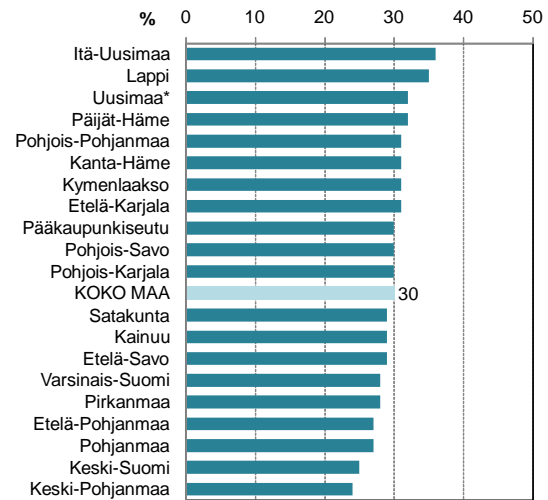
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Vanhempien tupakoinnissa oli suurta vaihtelua maakunnittain (kuvio 39; liitetaulukot 9–10). Peruskoulun yläluokkalaisista 33–44 prosenttia ja lukiolaista 24–36 prosenttia ilmoitti vanhemmistaan ainakin toisen tupakoivan nykyisin. Vanhempien tupakointi oli peruskoulun yläluokkalaisten ilmoituksen mukaan yleisintä Lapissa, Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa ja lukiolaisten mukaan Itä-Uudellamaalla ja Lapissa. Harvinaisinta se oli Keski-Pohjanmaalla.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

KUVIO 39. Ainakin yksi vanhemmista tupakoi. Luokka-aste- ja sukupuoli- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

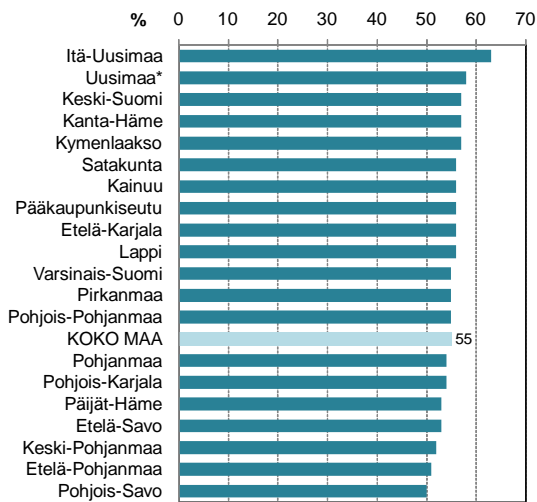
Lukiolaisilla maakunnittaista vaihtelua oli myös siinä, tiesivätkö vanhemmat, missä vasaaja vietti iltansa viikonloppuisin (liitetaulukot 9–10). Parhaimmillaan 28 prosenttia ja huonoimmillaan 38 prosenttia lukiolaisista ilmoitti, etteivät vanhemmat tienneet aina heidän viikonloppuiltojensa viettopaikkaa. Etelä-Pohjanmaalla tiedettiin parhaiten ja Kainuussa huonoiten lukiolaisnuorten viikonloppuiltojen vietosta. Peruskoulun yläluokkalaisilla oli vain vähän maakunnittaista vaihtelua siinä, tiesivätkö vanhemmat nuorten viikonloppuiltojen vietosta.

Muissa elinoloissa – keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, ei yhtään läheistä ystävää, kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, toistuvasti rikkeitä vuoden aikana – maakunnittaista vaihtelua oli alle kymmenen prosenttiyksikköä (liitetaulukot 9–10).

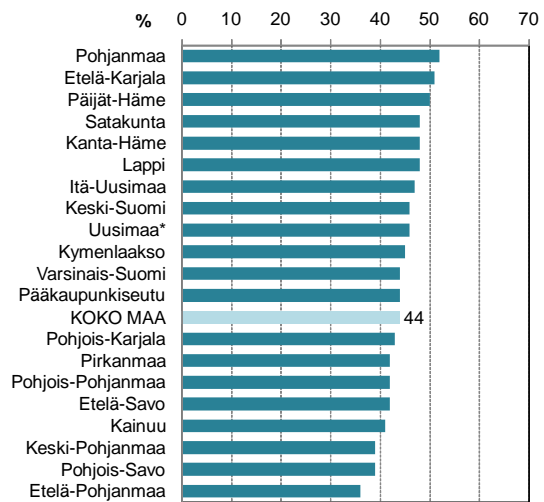
Kouluolot

Kouluoloja kuvaavista indikaattoreista eniten maakunnittain vaihtelivat koulun fyysiset työolot (kuvio 40; liitetaulukot 9–10). Peruskoulun fyysiset työolot koettiin puutteellisimmiksi Itä-Uudellamaalla (63 %). Muissa maakunnissa puutteita koulun fyysisissä työoloissa kokevien osuus peruskoulun yläluokkalaisista vaihteli 50 prosentista 58 prosenttiin. Vähiten puutteita peruskoulun fyysisissä työoloissa kokivat pohjoissavolaiset. Lukion fyysisissä työoloissa koettiin vähiten puutteita Etelä-Pohjanmaalla (36 %). Muissa maakunnissa vastaava osuus oli 39–52 prosenttia lukiolaisista. Yleisimmin puutteita lukion fyysisissä työoloissa koettiin Pohjanmaalla.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

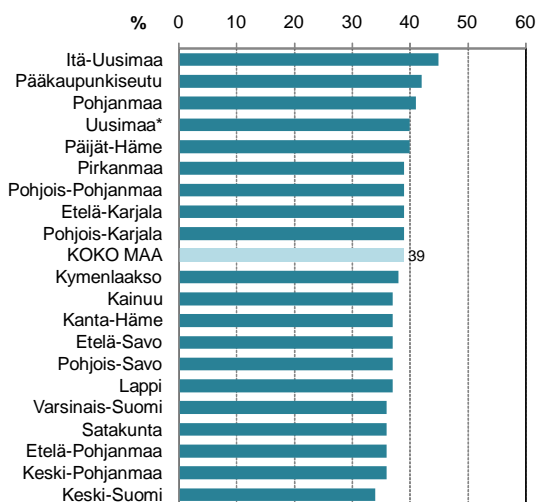

KUVIO 40. Koulun fyysisissä työoloissa puutetta. Luokka-aste- ja sukupuoliavakioitunut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

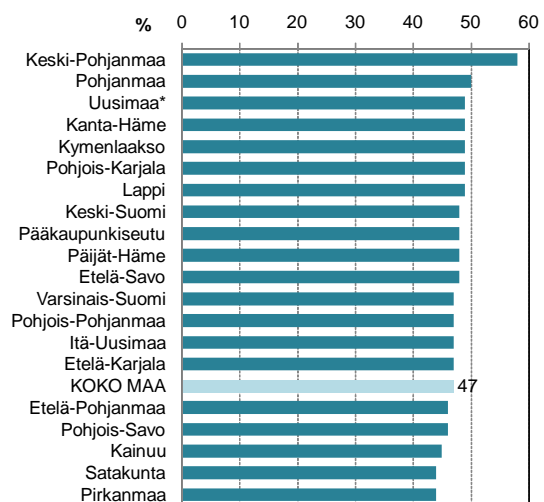
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Koulutyöhön liittyvää työmäärää liian suurena pitävien osuus oli peruskoulun yläluokkalaissilla maakunnittain 34–45 prosenttia (kuviot 41; liitetaulukot 9–10). Eniten työmäärää liian suurena pitäviä oli Itä-Uudellamaalla ja vähiten Keski-Suomessa. Lukiolaisilla Keski-Pohjanmaa poikkesi selvästi muista maakunnista. Siellä 58 prosenttia lukiolaisista piti koulun työmäärää liian suurena, kun muualla vastaava osuus oli 44–50 prosenttia. Peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten tilanne oli maakunnissa hyvin erilainen. Esimerkiksi Keski-Pohjanmaalla lukiolaiset arvioivat työmäärän liian suureksi huomattavasti muita maakuntia yleisemmin, mutta peruskoulun yläluokkalaisten toiseksi harvimminkin.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

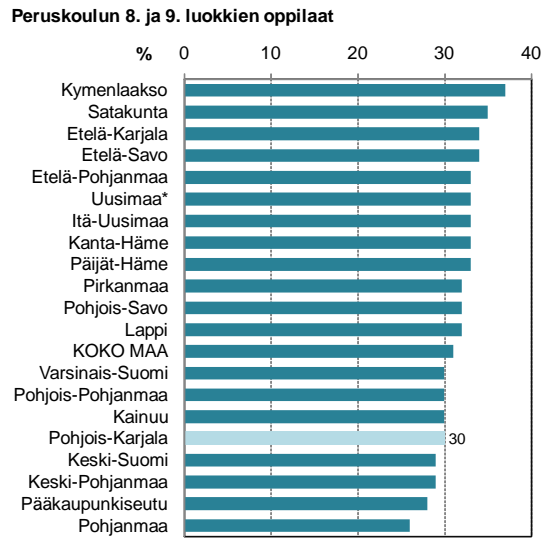

KUVIO 41. Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri. Luokka-aste- ja sukupuoliavakioitunut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Peruskoulun yläluokilla maakuntien välillä oli eroa siinä, kokivatko oppilaat tulevana kuulluksi koulussa (kuviot 42; liitetaulukot 9–10). Niiden yläluokkalaisten osuus, jotka eivät

kokeneet tulevansa kuulluksi koulussa, oli parhaimmillaan 26 prosenttia ja huonoimmillaan 37 prosenttia. Parhaiten kuulluksi tultiin Pohjanmaalla ja huonoiten Kymenlaaksossa.

KUVIO 42. Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista maakunnittain vuosina 2006/2007.

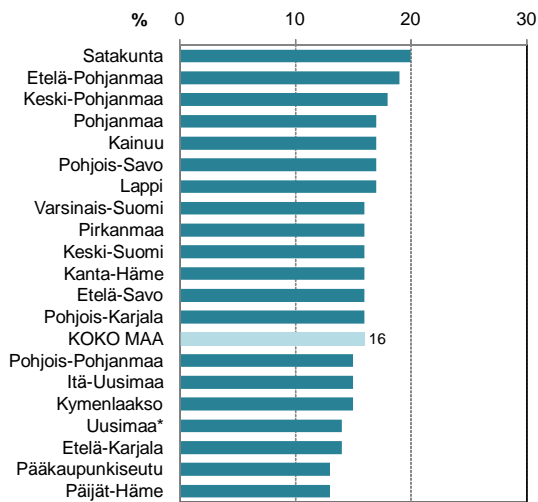
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Muissa kouluoloissa – koulutapaturma vuoden aikana, koulun työilmapiirissä ongelmia, vaikeuksia opiskelussa, koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta, koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, lintsannut ainakin kaksi päivää kuukauden aikana, ei pidä lainkaan koulunkäynnistä – maakunnittaista vaihtelua oli alle kymmenen prosenttiyksikköä (liitetaulukot 9–10). Vaikka vaihtelu näissä indikaattoreissa ei ollut suurta, eräät maakunnat poikkeisivat joukosta koulun työilmapiirin ja lintsamisen suhteen. Peruskoulun yläluokilla 34 prosenttia itäuusmaalaisista koki ongelmia koulun työilmapiirissä, kun muissa maakunnissa niitä koki 25–31 prosenttia. Useita päiviä kuukauden aikana lintsanneita oli pääkaupunkiseudun lukiolaisista 17 prosenttia, kun muissa maakunnissa vastaava osuus oli 9–14 prosenttia.

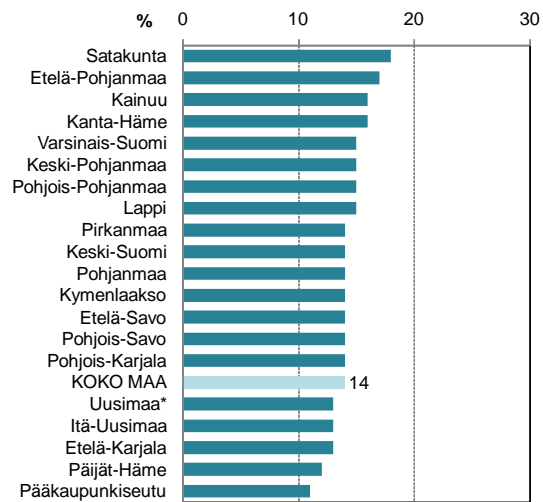
Terveys

Maakunnittaiset erot nuorten terveydessä olivat pienempiä kuin muissa indikaattoriryhmissä (kuvio 43; liitetaulukot 9–10). Eniten vaihtelua oli ylipainoisten osuudessa. Ylipainoisia oli maakunnittain 13–20 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 11–18 prosenttia lukiolaisista. Eniten ylipainoisia nuoria oli Satakunnassa ja Etelä-Pohjanmaalla ja vähiten pääkaupunkiseudulla ja Päijät-Hämeessä.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

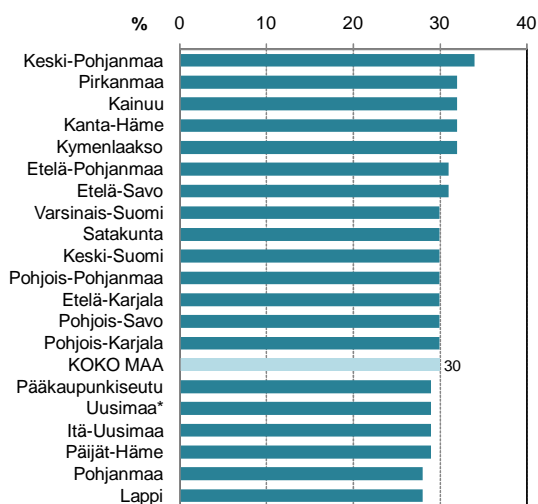

KUVIO 43. Ylipainoa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

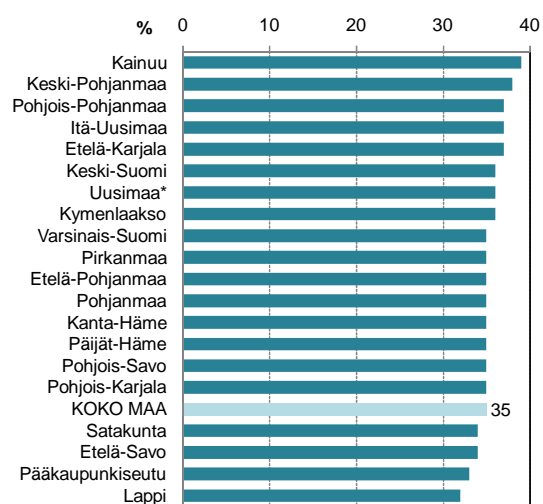
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Viikoittain tai useammin toistuvia niska- tai hartiakipuja kokevien osuus vaihteli peruskoulun yläluokkalaisilla maakunnittain 28 prosentista 34 prosenttiin ja lukiolaisilla 32 prosentista 39 prosenttiin (kuviot 44; liitetaulukot 9–10). Peruskoulun yläluokkalaisilla niska-hartiaseudun kivut olivat yleisimpiä Keski-Pohjanmaalla ja lukiolaisilla Kainuussa. Harvinaisimpia niska-hartiaseudun oireet olivat Lapissa niin peruskoulun yläluokkalaisilla kuin lukiolaisilla.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

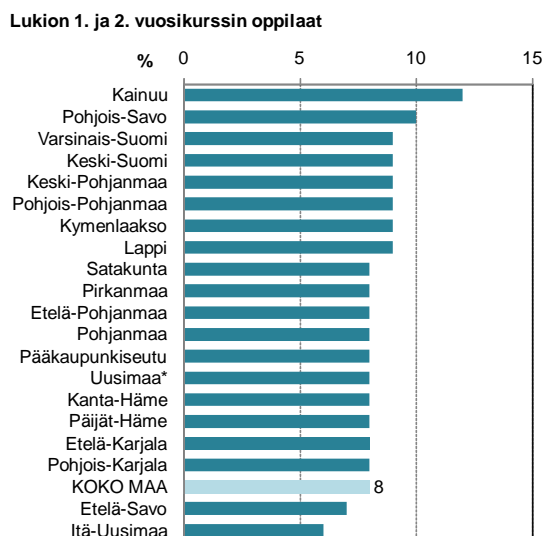

KUVIO 44. Niska- tai hartiakipuja viikoittain. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Pienimmillään 28 prosentilla ja suurimmillaan 35 prosentilla peruskoulun yläluokkalaisista oli päänsärkyä noin kerran viikossa tai useammin (liitetaulukot 9–10). Harvinaisinta se oli pääkaupunkiseudulla ja yleisintä Itä-Uudellamaalla. Lukiolaisilla maakuntien väliset erot päänsärryn kokemisessa olivat pieniä. Lääkäriin toteama pitkäaikaissairaus oli 6–12 prosentilla lukiolaisilla.

laista (kuvio 45; liitetaulukot 9–10). Yleisimpiä pitkäaikaissairaudet olivat Kainuussa ja harvinaisimpia Itä-Uudellamaalla. Peruskoulun yläluokkalaisilla maakuntien välinen vaihtelu oli pientä.

KUVIO 45. Lääkäriin toteama pitkäaikaissairaus. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet luki-on 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

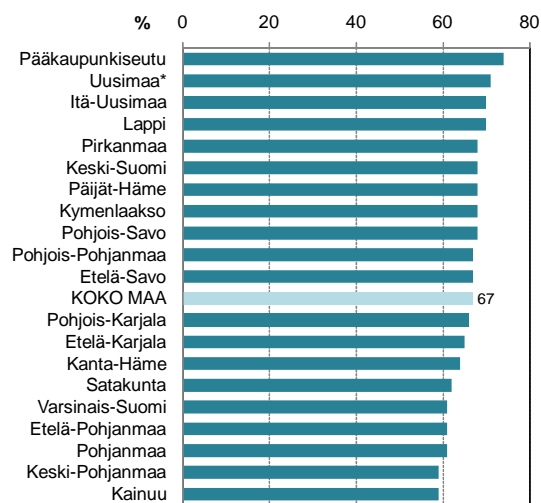
Koulu-uupumusta oli eri maakunnissa 9–15 prosentilla lukiolaisista (liitetaulukot 9–10). Ääripäät olivat Kainuu ja Keski-Pohjanmaa. Peruskoulun yläluokkalaisilla maakuntien välinen vaihtelu oli vähäistä.

Muissa terveystodistuksissa – terveydentila keskinäinen tai huono, päivittäin vähintään kaksi oiretta, väsymystä lähes päivittäin, keskivaikea tai vaikea masentuneisuus – maakunnittaista vaihtelua oli korkeintaan viisi prosenttiyksikköä (liitetaulukot 9–10).

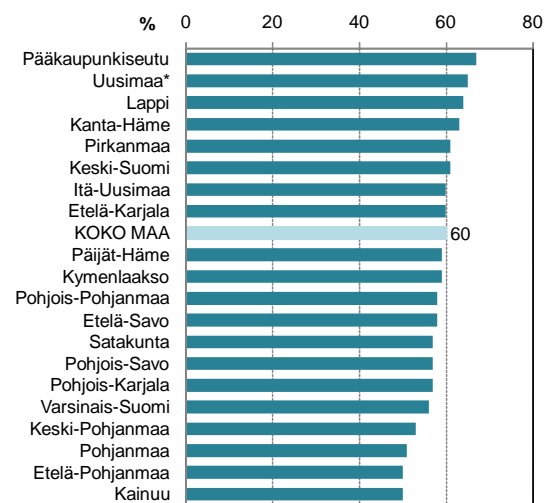
Terveystottumukset

Nuorten terveystottumuksista eniten maakunnittaista vaihtelua oli kouluaterian syömisessä (kuvio 46; liitetaulukot 9–10). Peruskoulun yläluokkalaisista 59–74 prosenttia ja lukiolaisista 50–67 prosenttia jätti ateriansia syömättä kouluruoalla eri maakunnissa. Sekä peruskoulun yläluokkalaisilla että lukiolaisilla ateriansien jättäminen syömättä oli yleisintä pääkaupunkiseudulla. Harvinaisinta se oli peruskoulun yläluokkalaisten osalta Kainuussa ja Keski-Pohjanmaalla ja lukiolaisten osalta Kainuussa ja Etelä-Pohjanmaalla.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

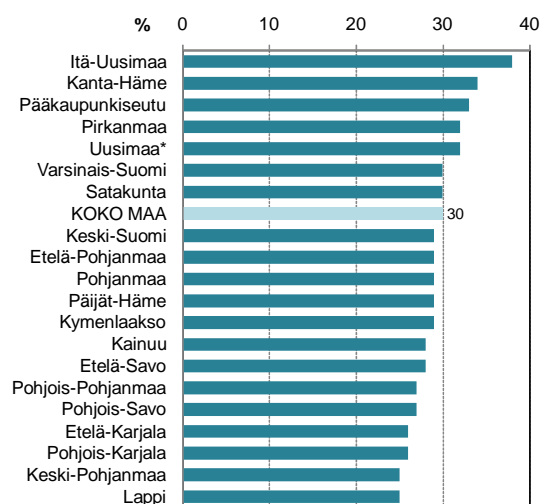

KUVIO 46. Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

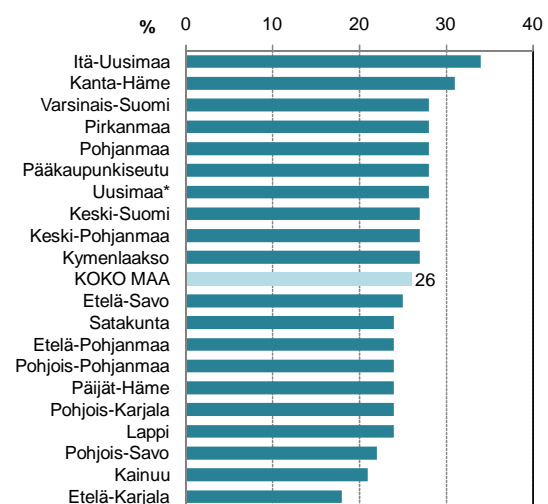
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Epäterveellisten välipalojen syöminen koulussa oli selvästi yleisintä Itä-Uudellamaalla, missä 38 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 34 prosenttia lukiolaisista söi niitä vähintään kaksi kertaa viikossa (kuvio 47; liitetaulukot 9–10). Vastaava osuus muissa maakunnissa oli 25–34 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista. Lukiolaisilla epäterveellisten välipalojen syöminen oli yleistä (31 %) myös Kanta-Hämeessä. Muissa maakunnissa 18–28 prosenttia lukiolaisista söi epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään pari kertaa viikossa. Harvinaisinta epäterveellisten välipalojen syöminen kouluaihana oli Lapin ja Keski-Pohjanmaan yläluokkalaisilla ja Etelä-Karjalan lukiolaisilla.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

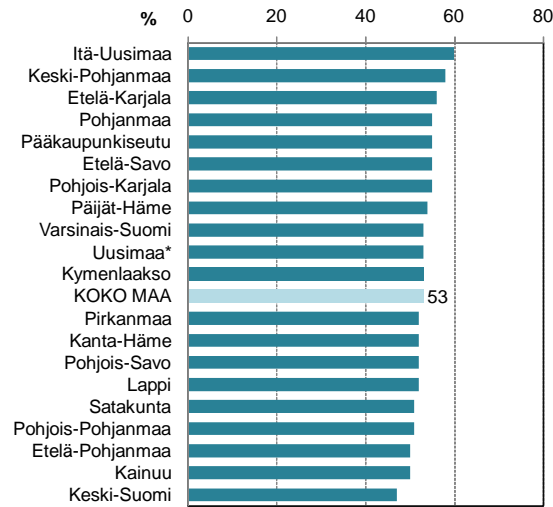
KUVIO 47. Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Liian vähän liikuntaa viikossa vapaa-aikanaan harrastavien osuus lukiolaisista vaihteli maakunnittain 47 prosentista 60 prosenttiin (kuvio 48; liitetaulukot 9–10). Riittävästi liikuntaa

harrastavia lukiolaisia oli eniten Keski-Suomessa ja vähiten Itä-Uudellamaalla. Peruskoulun yläluokkalaisilla oli vain vähän maakunnittaista vaihtelua vapaa-ajan liikunnan harrastamisessa.

Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

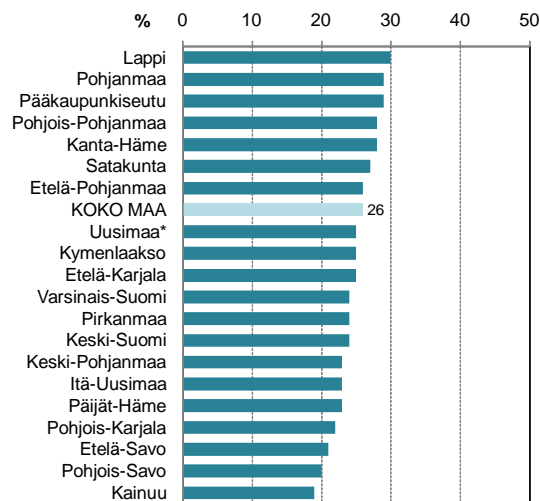

KUVIO 48. Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa. Luokka-aste- ja sukupuolivakioituid prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

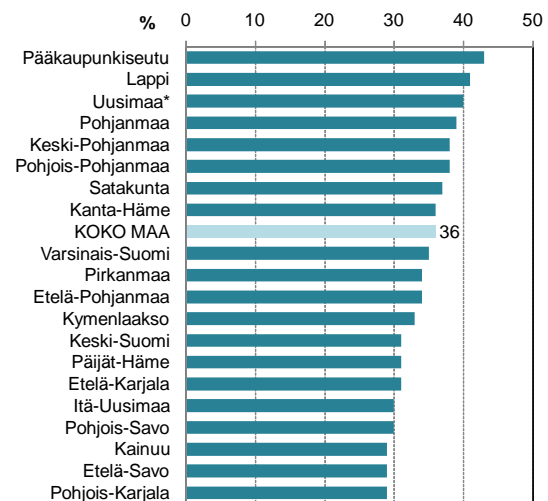
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Suuria maakunnittaisia eroja oli nukkumaanmenoajassa (kuvio 49; liitetaulukot 9–10). Koulupäivinä kello 23 jälkeen nukkumaan menevien osuus oli eri maakunnissa 19–30 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 29–43 prosenttia lukiolaisista. Myöhään valvovien osuus peruskoulun yläluokkalaisista oli suurin Lapissa ja pienin Kainuussa. Lukiolaisilla myöhään valvominen oli yleisintä pääkaupunkiseudulla ja harvinaisinta Etelä-Savossa, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

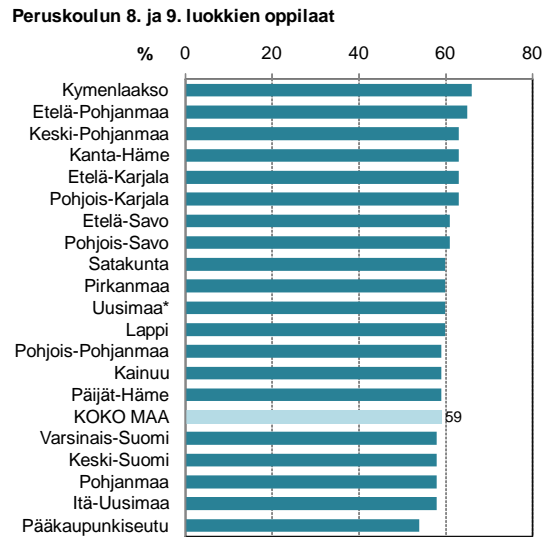
Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

KUVIO 49. Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23. Luokka-aste- ja sukupuolivakioituid prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

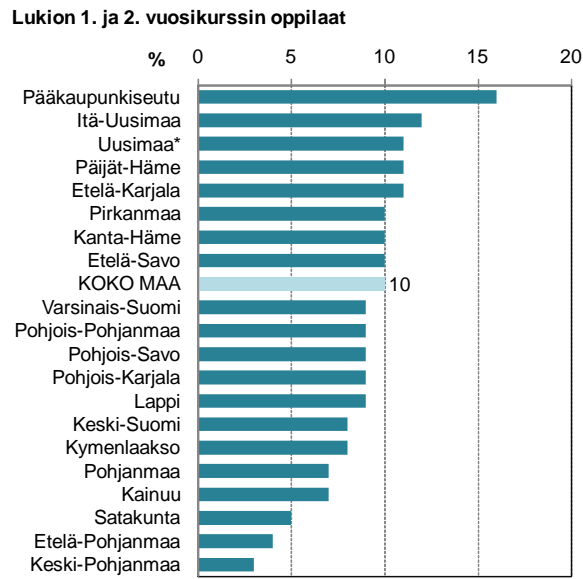
Peruskoulun yläluokkalaisilla maakuntien välillä oli vaihtelua myös hampaiden harjaamistottumuksissa (kuvio 50; liitetaulukot 9–10). Parhaiten hampaiden harjaamissuosituksia noudatettiin pääkaupunkiseudulla, jossa 54 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista harjasi hampaansa harvemmin kuin suositellut kaksi kertaa päivässä. Muissa maakunnissa hampaita harvemmin kuin kahdesti päivässä harjaavien osuus peruskoulun yläluokkalaisista vaihteli 58 prosentista 66 prosenttiin. Lukiolaisilla maakuntien väliset erot olivat pieniä.

KUVIO 50. Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Lukiolaisilla oli vaihtelua maakuntien välillä laittomien huumeiden kokeiluissa (kuvio 51; liitetaulukot 9–10). Niitä oli kokeiltu selvästi yleisimmin pääkaupunkiseudulla, jossa 16 prosenttia ilmoitti kokeilleensa joskus laittomia huumeita. Harvinaisimpia lukiolaisten huumekekoilut olivat Keski-Pohjanmaalla (3 %), Etelä-Pohjanmaalla (4 %) ja Satakunnassa (5 %). Muissa maakunnissa vastaava osuus oli 7–12 prosenttia. Peruskoulun yläluokkalaisten huumekekoiluissa oli vain vähän vaihtelua maakunnittain.

KUVIO 51. Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

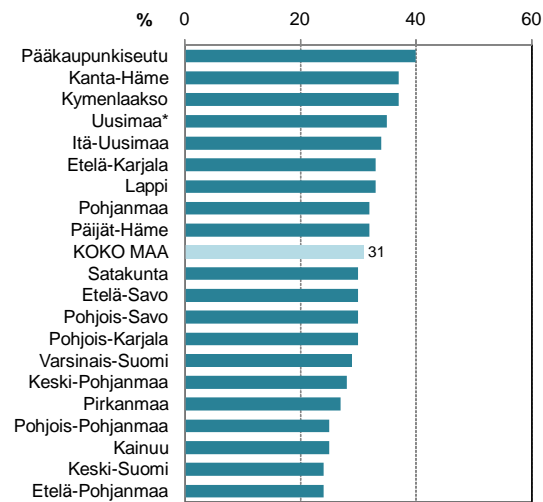
* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Muissa terveystottumuksissa – tupakoi päivittäin, tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa – maakunnittaista vaihtelua oli alle kymmenen prosenttiyksikköä (liitetaulukot 9–10).

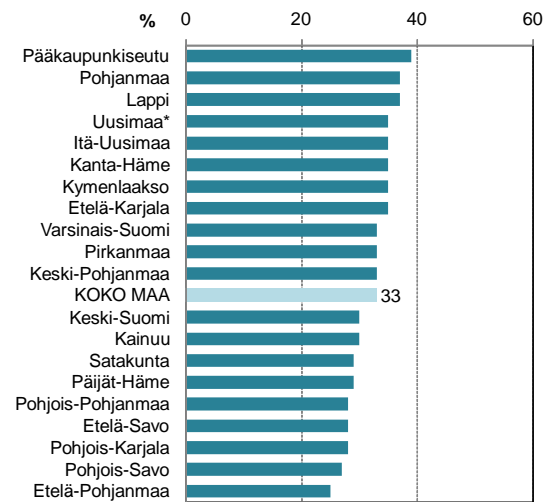
Terveysosaaminen ja oppilas- tai opiskelijahuolto

Terveysosaamisessa ja kokemuksissa oppilas- tai opiskelijahuollosta oli maakunnittaista vaihtelua monissa indikaattoreissa (kuviot 52–63; liitetaulukot 9–10). Pääkaupunkiseudulla yläluokkalaiset ja lukiolaiset kokivat yleisimmin (39–40 %), ettei terveystiedon opetus lisää valmiuksia huolehtia terveydestä. Myönteisimmät mielipiteet oli peruskoulun yläluokkalaisilla Keski-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla ja lukiolaisilla Etelä-Pohjanmaalla (24–25 %). Lukiolaisilla maakunnittaista vaihtelua oli myös siinä, pidettiinkö terveystiedon opetuksen aiheita kiinnostavina. Vähiten terveystiedon aiheet kiinnostivat Lapin lukiolaisia, joista 29 prosenttia ei pitänyt niitä kiinnostavina. Muissa maakunnissa vastaava osuus oli 18–24 prosenttia. Eniten terveystiedon aiheet kiinnostivat Kainuun lukiolaisia.

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat

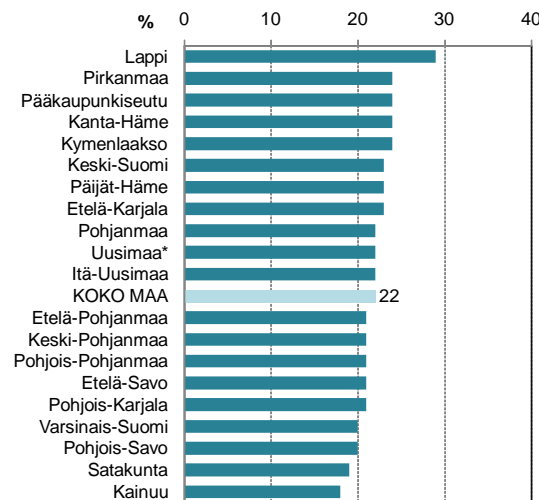
Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

KUVIO 52. Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

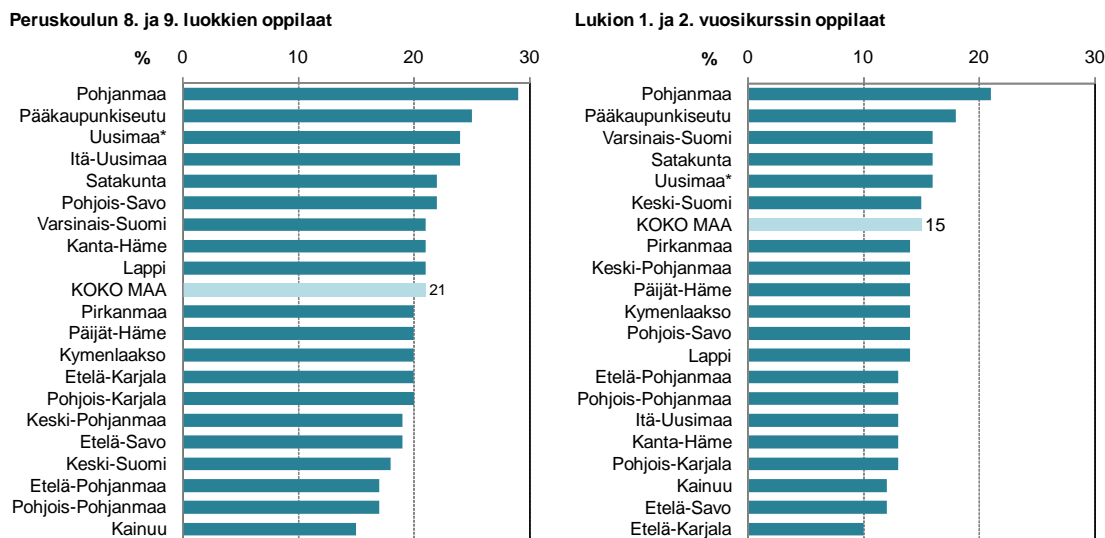
Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat

KUVIO 53. Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

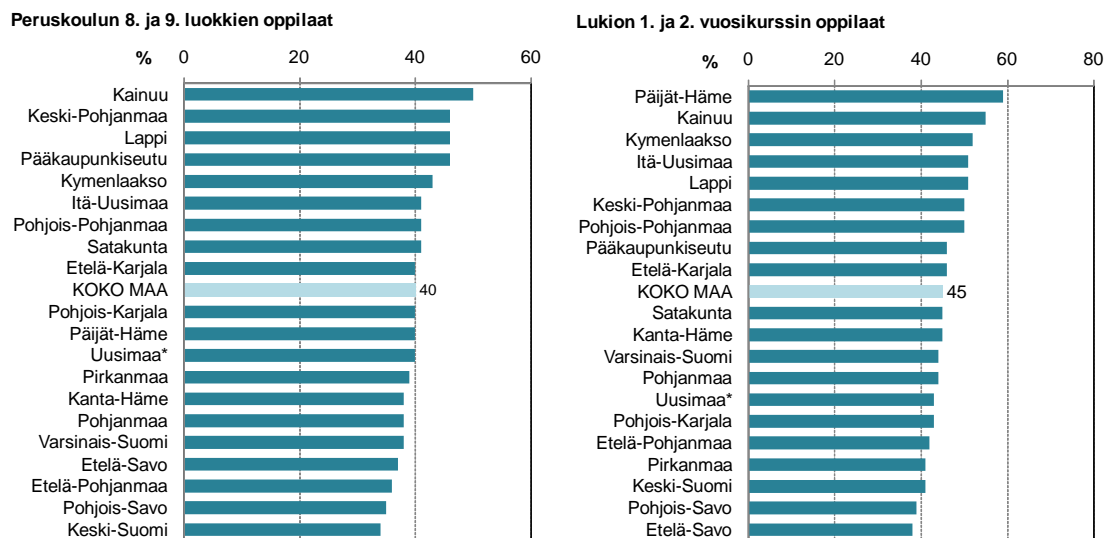
Sekä yläluokkalaisten että lukiolaisten tiedot päihteistä vaihtelivat suuresti maakunnittain (kuvio 54; liitetaulukot 9–10). Selvästi huonoimmat tiedot olivat Pohjanmaan maakunnan yläluokkalaisilla (29 %) ja lukiolaisilla (21 %). Muissa maakunnissa huonot tiedot päihteistä oli 15–25 prosentilla yläluokkalaisista ja 10–18 prosentilla lukiolaisista. Yläluokkalaisten osalta parhaat tiedot päihteistä oli Kainuussa ja lukiolaisten osalta Etelä-Karjalassa.

KUVIO 54. Huonot tiedot päihteistä. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Arviot koululääkärin vastaanotolle pääsystä vaihtelivat suuresti maakunnittain (kuvio 55; liitetaulukot 9–10). Kainuussa 50 prosenttia peruskoulun yläluokkien oppilaista ja Päijät-Hämeessä 59 prosenttia lukiolaisista piti koululääkärin vastaanotolle pääsyä vaikeana. Muissa maakunnissa vastaava osuus oli yläluokkalaisilla 34–46 prosenttia ja lukiolaisilla 38–55 prosenttia. Peruskoulun yläluokkalaiset kokivat lääkärin vastaanotolle pääsyn helpoimmaksi Keski-Suomessa ja lukiolaiset Etelä-Savossa.

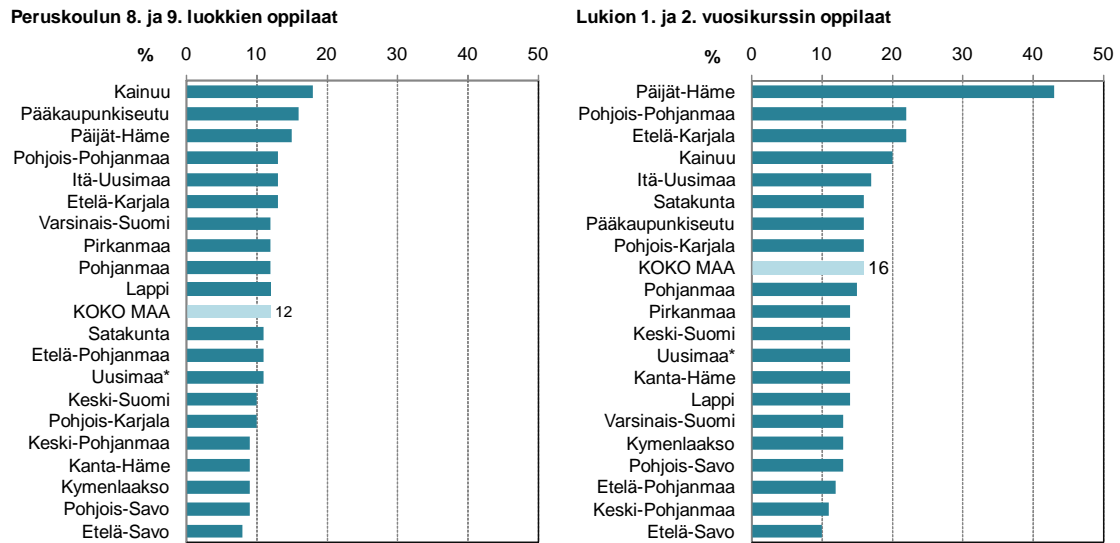

KUVIO 55. Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Kainuun yläkoululaiset ja Päijät-Hämeen lukiolaiset kokivat myös kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn vaikeimmaksi (kuvio 56; liitetaulukot 9–10). Peruskoululaisilla vaihtelua oli maakunnittain 8 prosentista 18 prosenttiin. Lukiossa päijät-hämäläisten tilanne poikkesi huomattavasti muista maakunnista. Siellä 43 prosenttia lukiolaisista koki kouluterveydenhoita-

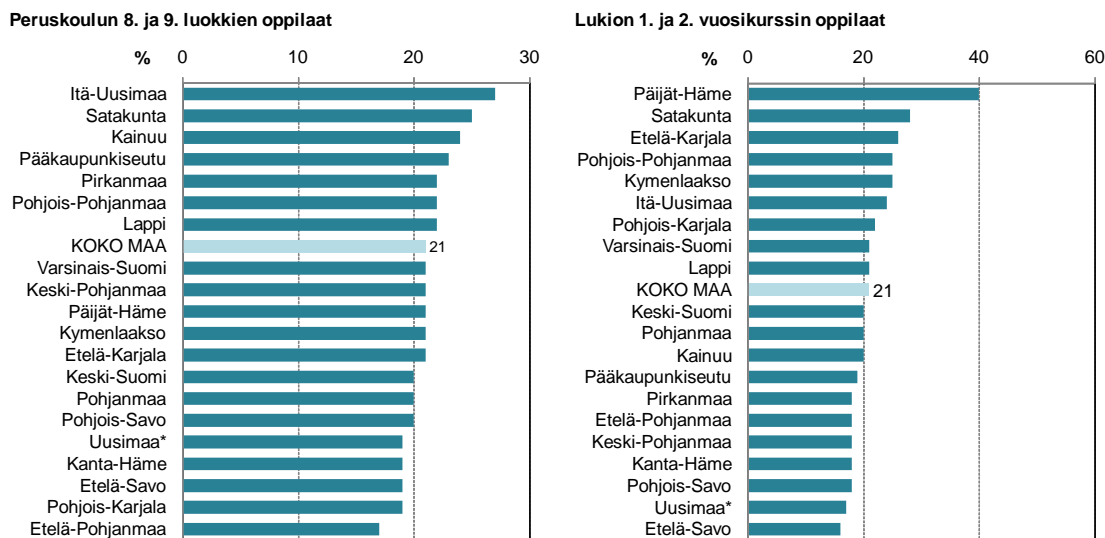
jan vastaanotolle pääsyt vaikeaksi, kun muissa maakunnissa vastaava osuus oli 10–22 prosenttia. Sekä peruskoululaiset että lukiolaiset kokivat kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyt helpoimmaksi Etelä-Savossa.

KUVIO 56. Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Peruskoulun yläluokkalaisista 17–27 prosenttia oli eri maakunnissa tyytymätön kouluterveydenhuollon toimivuuteen heidän halutessa keskustella henkilökohtaisista asioista, kuten masennuksesta tai seksiasioista (kuvio 57; liitetaulukot 9–10). Eniten tyytymättömyyttä oli Itä-Uudellamaalla ja vähiten Etelä-Pohjanmaalla. Päijät-Hämeen lukiolaisten mielipiteet poikkesivat huomattavasti muiden maakuntien lukiolaisista. Päijät-Hämeessä 40 prosenttia lukiolaisista oli tyytymätön kouluterveydenhuoltoon, kun vastaava osuus muissa maakunnissa oli 16–28 prosenttia.

KUVIO 57. Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henkilökohtaisissa asioissa. Luokka-aste- ja sukupuolivaikoidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

* Uusimaa ilman pääkaupunkiseutua.

Muissa indikaattoreissa – huonot tiedot seksuaaliterveydestä ja avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa – maakunnittaista vaihtelua oli alle kymmenen prosenttiyksikköä (liitetaulukot 9–10). Vaikka maakuntien välinen vaihtelu oli vähäistä, avun puutteen osalta Päijät-Hämeen lukiolaisten tilanne oli hieman muita maakuntia huolestuttavampi. Päijät-Hämeessä 15 prosentilla lukiolaisista oli avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, kun muissa maakunnissa vastaava osuus oli 8–12 prosenttia.

POHDINTA

Tässä raportissa tarkastellaan nuorten hyvinvoinnin muutoksia sekä eroja läänien ja maakuntien välillä. Muutoksia kuvataan peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisilla kahdeksan vuoden ajalta ja lukion ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoilla kuuden vuoden ajalta. Läänien ja maakuntien välisiä eroja kuvataan tuoreimmista tiedoista.

Kouluterveyskysely kerätään vuorovuosin eri puolella Suomea lähes kaikissa kunnissa, joissa järjestetään peruskoulun yläluokkien opetusta ja lukio-opetusta. Osallistuminen on kunnille ja kouluille vapaaehtoista. Alkuvuosina kunnat valikoituivat mukaan oman kiinnostuksensa perusteella. Vuodesta 2001 eteenpäin kyselyä on tarjottu kaikille peruskoulun yläkouluille ja lukioille joka toinen vuosi. Kysely tehdään parillisina vuosina Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin lääneissä ja parittomina vuosina Länsi-Suomen ja Oulun lääneissä sekä Ahvenanmaalla.

Kun yhdistetään kahden peräkkäisen vuoden aineisto, saadaan koko maata koskevaa tietoa. Muutoksia tarkasteltaessa vertailukelpoisuutta pyrittiin lisäämään niin, että mukaan otettiin vain ne koulut, joista on tietoa kaikilta ao. kyselyvuosilta. Tällöin aineisto kattoi eri vuosina peruskoulussa 50–53 prosenttia ja lukiossa 54–60 prosenttia kohdejoukosta. Alueellisesti huonoiten edustettuina muutosaineistossa olivat Etelä-Suomen ja Lapin läänit sekä Ahvenanmaa. Aineiston suuruuden vuoksi tulokset kuvaavat kuitenkin erittäin hyvin 14–16-vuotiaiden nuorten tilannetta Suomessa, mutta 16–18-vuotiaista toisen asteen opiskelijoista vain lukiolaiset ovat edustettuina. Koska vuodesta 2008 alkaen Kouluterveyskysely tehdään myös ammatillisten oppilaitosten kahden ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille, jatkossa saadaan kattavaa tietoa myös toisen asteen opiskelijoista.

Lääni- ja maakuntatarkastelussa käytettiin viimeisimmän kyselyvuoden aineistoja, jolloin kaikki osallistuneet koulut olivat mukana aineistossa. Tällöin kattavuus oli peruskoulussa 82 prosenttia ja lukiossa 76 prosenttia. Maakunnittain kattavuus vaihteli peruskoulussa 73 prosentista 90 prosenttiin ja lukiossa 66 prosentista 88 prosenttiin. Peruskoulussa alhaisimmat prosentit olivat Pirkanmaalla ja Päijät-Hämeessä ja lukiossa Päijät-Hämeessä ja Pohjois-Pohjanmaalla. Ahvenanmaan tuloksia ei käsitellä erikseen, koska vastanneiden lukumäärät ovat pieniä. Sen sijaan koko maata kuvaavissa tuloksissa ahvenanmaalaiset nuoret ovat mukana.

Paljon myönteisiä muutoksia

Nuorten elinoloissa on tapahtunut paljon myönteistä kehitystä. Selvimmin se näkyy aineellisen hyvinvoinnin lisääntymisenä. Aikaisempaa harvempien nuorten perheessä on koettu työttömyyttä. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan työttömyysaste onkin tänä aikana pienentynyt 4,5 prosenttiyksiköllä (Tilastokeskus 2008). Samalla kun vanhempien työttömyys on vähentynyt nuorten käytettävissä olevat varat ovat lisääntyneet huomattavasti, lukiolaisilla tosin vasta viime vuosina.

Myönteistä oli myös vanhempien tupakoinnin väheneminen muutaman viime vuoden aikana. Nuorten ilmoitus vanhempiensa tupakoinnin vähenemisestä on samansuuntainen Aikuisväestön terveyskäyttämistutkimuksen tulosten kanssa. Siinä todetaan, että pitkällä aikavälillä miesten tupakointi on vähentynyt ja naisten tupakointikin on alkanut vähetä viime vuosina (Helakorpi ym. 2008). Monien tutkimusten mukaan vanhempien tupakointi vaikuttaa nuoren tupakointiin sekä siihen, tupakoiko nuori aikuisena (Peterson ym. 2006; Paul ym. 2008; ks. myös Rainio ym. 2006).

Nuorten ja vanhempien välisessä vuorovaikutuksessa on viitteitä myönteisestä kehityksestä 2000-luvulla. Aikaisempaa harvemmat nuoret raportoivat keskusteluvaikeuksista vanhempiensa kanssa. Lisäksi vanhemmat olivat paremmin selvillä siitä, missä nuoret viettivät viikonloppuillansa. Lapsiasiavaltuutetun selvityksessä lapset ovatkin toivoneet vanhemmilta enemmän läsnäoloa ja huolenpitoa sekä rajojen asettamista (Arponen 2007).

Kouluterveyskyselyn mukaan sekä yläluokkalaiset että lukiolaiset tekivät aikaisempaa harvemmin rikkeitä. Lisäksi lukiolaiset joutuivat entistä harvemmin fyysisen uhan kohteeksi. Tosin aivan viime vuosina niissä ei enää tapahtunut merkittäviä muutoksia. Nuorisorikollisuus- kyselyssä näpistely, varastelu ja omaisuuden tahallinen vahingoittaminen on selvästi vähentynyt, eikä vakava väkivalta ole enää lisääntynyt vuosituhannen vaihteen jälkeen. Nuorten suhtautuminen rikosten tekemiseen on muuttunut kielteisemmäksi. Vaikka uhkailujen kokeminen on lisääntynyt, nuorten todennäköisyys joutua väkivallan uhriksi on laskenut. (Kivivuori 2005; Ellonen ym. 2007.)

Kouluterveyskyselyn mukaan sekä peruskoulun yläluokkalaisten että lukiolaisten kouluoloissa tapahtui paljon myönteisiä muutoksia tarkastelujakson alkupuolella, mutta viime vuosina myönteinen kehitys näyttää pysähtyneen. Silti tilanne oli parempi kuin tarkastelujaksojen alussa. Näin tapahtui mm. koulun fyysisten työolojen, koulussa kuulluksi tulemisen, koulun työilmapiiriin ja koulunkäynnistä pitämisen suhteen. Koulun työmäärä muuttui lukiossa kohtuullisemmaksi koko ajan, mutta peruskoulun yläluokilla ei tapahtunut muutosta enää viime vuosina. Vaikka koulujen fyysiset työolot paranivat selvästi, silti yli puolet peruskoulun yläluokkalaista ja vajaa puolet lukiolaisista koki niissä merkittäviä puutteita. Eniten koulutyötä häittäsi ilmanvaihto. Myös yläkoulujen rehtorit pitivät ilmanvaihtoa merkittävimpänä työolo-ongelmana ja vain viidennes oli sitä mieltä, että koulun ilmanvaihto toimi moitteetta (Putus & Rimpelä 2007).

Kysyttäessä nuorilta mielipiteitä heidän arkiympäristöstään erityistoiveena oli koulu- kiusaamisen kitkeminen (Arponen 2007). Kouluterveyskyselyn mukaan kiusaamista ei kuitenkaan ole onnistuttu vähentämään vaan se lisääntyi erityisesti yläluokkien pojilla. Kouluterveyskyselyn aineistosta tehdyssä koulukiusaamiseen keskittyvässä tutkimuksessa todetaan, että vain neljäsosa toistuvasti kiusatuksi joutuvista yläluokkalaista ilmoittaa, että koulun aikuiset puuttuvat kiusaamiseen. Siksi opettajat tarvitsevat lisää keinoja kiusaamisen huomaamiseen. KiVa koulu -ohjelmassa kehitettävät toimintamallit kiusaamisen vähentämiseksi ovat käytettävissä perusopetuksen kouluissa vuonna 2010. (Luopa ym. 2008.)

Kouluterveyskyselyn mukaan joka viidennelle kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaiselle oli sattunut koulutapaturma vuoden aikana. Lukiolaisilla koulutapaturmat olivat puolet harvinaisempia. Vuosina 2002–2004 koulutapaturmien ehkäisyhankkeessa mukana olleissa kouluissa koulutapaturma oli lukuvuoden aikana sattunut 14 prosentille 7.–9.-luokkalaista. Hankkeessa kouluterveydenhoitaja, opettaja tai muu aikuinen ilmoitti kaikista tapaturmista, joista jäi fyysinen jälki. (Lounamaa ym. 2005.) Kouluterveyskyselyssä oppilas ilmoittaa itse tapaturmista, jotka ovat vaatineet käyntiä terveydenhuollon vastaanotolla. Vasta seuraavissa Kouluterveyskyselyissä saadaan varmuus siitä, ovatko koulutapaturmat lisääntymässä vai johtuuko prosentiosuuksien välinen ero eroavaisuuksista tapaturman määrittelyssä ja tiedonkeruussa.

Nuorten kokemuksia oppilas- ja opiskelijahuollosta kartoitettiin Kouluterveyskyselyssä kysymällä, saavatko nuorten apua muihin kuin koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyvissä asioissa oppilas- tai opiskelijahuollon henkilöstöltä tai opettajilta. Noin joka kymmenes nuori ilmoitti, ettei saanut apua keneltäkään heistä. Psykologi- ja kuraattoripalvelujen saatavuus voikin monissa kunnissa olla heikkoa – joka viidennessä yläkoulussa ei ole saatavilla koulukuraattori- ja lähes joka neljännessä yläkoulussa psykologitoimintaa (Wiss & Saaristo 2007). Sen sijaan opettajat ovat koko ajan läsnä nuorten koulupäivässä. Siksi on huolestuttavaa, että Kouluterveyskyselyssä nuoret eivät koe saavansa apua heiltäkään, ja lisäksi moni kokee, ettei tule kuulluksi koulussa. Lapsiasiavaltuutetun tutkimuksessa yli puolet lapsista oli sitä mieltä, ettei opettajilla ole aikaa kuunnella heitä (Arponen 2007).

Tyytyväisyys koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon lisääntyi vuosiin 2004/2005 asti, mutta on alkanut sen jälkeen vähentyä. Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin huomattavasti helpommaksi kuin koululääkärin vastaanotolle pääsy. Reilu kahdeksan kymmenestä piti kouluterveydenhoitajan ja yli puolet koululääkärin vastaanotolle pääsyä helppona. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon resurssit vaihtelevat kunnittain. Lähes kaikissa yläkouluissa on saatavissa kouluterveydenhoitajan palveluja, mutta koululääkäri puuttuu joka kymmenestä yläkoulusta (Wiss & Saaristo 2007).

Terveystieto itsenäisenä oppiaineena otettiin kaikkien peruskoulujen yläluokilla käyttöön viimeistään syyskaudella 2006 ja lukiossa vuotta aikaisemmin. Kevätlukukaudella 2007 14 prosentissa yläkouluja ei järjestetty lainkaan terveystiedon opetusta yhdeksännellä luokalla (Aira ym. 2007). Kouluterveyskyselyssä kartoitettiin oppilaiden mielipiteitä terveystiedon opetuksesta. Enemmistö nuorista suhtautui myönteisesti terveystiedon opetukseen. Kolme neljästä piti terveystiedon opetuksen aiheita kiinnostavina. Lähes kaksi kolmesta oli sitä mieltä, että terveystiedon opetus on lisännyt heidän taitojaan ja valmiuksiaan huolehtia omasta terveydestä. Sekä seksuaaliterveystietojen parantuminen että monien haitallisten terveystottumusten vähentyminen antavat viitettä siitä, että nuorten terveysosaaminen olisi lisääntynyt.

Lähes kaikki nuorten terveystottumukset muuttuivat Kouluterveyskyselyn mukaan myönteiseen suuntaan. Suurin muutos tapahtui tupakoinnissa. Tarkastelujakson alussa päivittäin tupakoi noin joka viides nuori ja sen lopussa 13 prosenttia peruskoulun yläluokkalaisista ja 11 prosenttia lukiolaisista. Väheneminen tapahtui peruskoulussa vuosien 2000/2002 ja lukiossa vuosien 2002/2003 jälkeen. Humalajuominen väheni koko tarkastelujaksolla vain peruskoululaisilla. Vuonna 2004 toteutettu alkoholiveron alennus lisäsi lukiolaisten humalajuomista niin paljon, että huolimatta viime vuosina tapahtuneesta myönteisestä kehityksestä, se oli tytöillä yleisempää ja pojilla yhtä yleistä kuin 2000-luvun alussa. Laittomien huumeiden kokeilujen väheneminen jatkui edelleen erityisesti lukiolaisilla.

Nuorten terveystapatutkimuksen tulokset vahvistavat tupakoinnin ja humalajuomisen vähenemisen. Sen sijaan nuorten sosiaalinen altistuminen huumeille ei ole enää vähentynyt. (Rimpelä ym. 2007.) ESPAD-kyselyssä todetaan, että vähennykset päihteiden käytössä ovat tapahtuneet ensin pojilla ja sen jälkeen tytöillä. Alueellisesti päihteiden käyttö on vähentynyt ensin kaupungeissa ja sen jälkeen maaseudulla, ensin pääkaupunkiseudulla ja Etelä-Suomessa, sitten lännessä ja idässä ja lopuksi pohjoisessa. (Ahlström ym. 2008.)

Päihteiden käytön lisäksi myönteistä kehitystä on tapahtunut jo usean vuoden ajan nuorten liikuntatottumuksissa. Tosin riittävästi liikuntaa harrasti edelleenkin vain noin puolet nuorista. Kouluterveyskyselyn liikuntaindikaattorissa on sovellettu UKK-instituutin liikuntapiirakkaa, jossa nuorille suositellaan perusliikuntaa 3–4 tuntia viikossa ja kuntoliikuntaa 2–3 tuntia viikossa (UKK-instituutti 2007). Nuorille on valmistunut myös uudempi fyysisen aktiivisuuden perussuositus, jonka mukaan 13–18-vuotiaiden pitäisi harrastaa liikuntaa vähintään 1,5 tuntia päivässä, josta puolet reippaasti vähintään 10 minuutin jaksoissa. Kuormittavaa liikuntaa pitää olla vähintään kolme kertaa viikossa. (Tammelin & Karvinen 2008.)

Vaikka nuorten elinoloissa, kouluoloissa ja terveystottumuksissa tapahtui lähes yksinomaan myönteistä kehitystä, se ei näkynyt parantuneena terveytenä. Lukiolaisten kokemien oireiden yleisyydessä ei tapahtunut lainkaan muutoksia 2000-luvulla. Peruskoulun yläluokkalaisilla kaikki koetut oireet olivat yleisempiä kuin tutkimusjakson alussa.

Samaan aikaan kun väsymysoireet lisääntyivät, aikaisempaa hieman useammat nuoret valvoivat vähintään yhteentoista koulupäivää edeltävinä iltoina. Tämä merkitsee sitä, että nuorten yöunet jäävät suosituksia lyhyemmiksi. Luonnollisestikin univaje lisää väsymysoireita, mutta esimerkiksi myös puutteellinen kouluruokailu lisää nuorten kokemaa väsymystä (Pere ym. 2003).

Kouluterveyskyselyssä noin kaksi kolmesta nuoresta jätti yleensä jonkin aterianosan syömättä kouluateriaalla. Tarkempien selvitysten mukaan tytöt jättivät yleisimmin syömättä maidon tai piimän ja pojat salaatin. Eniten puutteita kouluruokailussa on vähän koulutusta saaneiden vanhempien lapsilla, itsensä ylipainoisiksi kokevilla, päivittäin tupakoivilla ja alkoholia säännöllisesti juovilla. (Raulio ym. 2007.) Kouluaterian puutteelliseen syömiseen voi osaltaan vaikuttaa myös kiireen tuntu kouluruokailussa. Ratkaisuna tähän koululaiset itse toivovatkin ruokatunnin pidentämistä (Arponen 2007). Rehtoreiden mukaan kouluruokailutauko kestää yläkoulussa tyypillisimmin puoli tuntia, josta oppilaat käyttävät ruokailuun tavallisimmin 20 minuuttia (Manninen 2007). Kouluruokailusuosituksessa (2008) aterioinnin vähimmäisajaksi määritellään 30 minuuttia ja sen lisäksi suositellaan, että oppilailla on mahdollisuus ruokailun jälkeen 10–15 minuutin ulkoilu- ja liikuntahetkeen ennen oppitunnin alkamista.

Jos kouluruokailu jää puutteelliseksi, nuoret voivat yrittää korvata sitä syömällä välipaloja. Kouluterveyskyselyn mukaan hieman aikaisempaa harvemmat nuoret söivät epäterveellisiä välipaloja koulussa. Tämä antaa viitettä siitä, että kouluaikaiset ruokailutottumukset olisivat menossa parempaan suuntaan.

Vastaavassa edellisessä Kouluterveyskyselyn raportissa, jossa viimeiset tulokset olivat vuosilta 2004/2005, todettiin, että lähes kaikki muutokset nuorten hyvinvoinnissa olivat myönteisiä. Poikkeuksena olivat humalajuomisen ja peruskoululaisilla myös väsymyksen lisääntyminen. (Luopa ym. 2006.) Uudempien tulosten perusteella voidaan sanoa, että humalajuomisen lisääntyminen veronalennuksen vuoksi oli tilapäistä, mutta lukiolaisilla humalajuominen ei kuitenkaan vähentynyt veronkorotusta edeltävälle tasolle. Uusista tuloksista nähdään myös, että peruskoululaisten väsymysoireiden yleistyminen pysähtyi. Suurimmalta osin nuorten elinolojen ja terveystottumusten myönteinen kehitys jatkui myös viime vuosina. Sen sijaan useissa koulu-työn indikaattoreissa kehitys pysähtyi, vaikkakin tilanne oli parempi kuin tarkastelujakson alussa.

Oheiseen listaan on koottu sellaiset muutokset, jotka ovat tapahtuneet tai jatkuneet vuosien 2004/2005 ja 2006/2007 välillä. Kielteinen muutos oli ylipainoisten nuorten osuuden lisääntyminen vuosi vuodelta. Huolestuttavaa oli myös, että aikaisempaa useammat nuoret valvoivat myöhään kouluiltoina. Lisäksi nuorten tyytymättömyys koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon alkoi lisääntyä viime vuosina. Peruskoulun yläluokkalaisilla monet koetut oireet ja masentuneisuus yleistyivät. Yhteenvetona voidaan kuitenkin todeta, että nuorten hyvinvoinnissa on tapahtunut viime vuosina huomattavasti enemmän myönteisiä kuin kielteisiä muutoksia.

Ilonaiheet

Sekä peruskoulussa että lukiossa:

- vanhempien tupakointi väheni
- vanhempien työttömyys väheni
- vanhemmat tiesivät paremmin nuorten viikonloppuiltojen viettopaikasta
- koulun työmäärää liian suurena pitävien osuus pieneni
- epäterveellisten välipalojen syönti koulussa väheni
- riittämättömästi liikuntaa harrastavien osuus pieneni
- tupakointi väheni
- humalajuominen väheni lukiolaisilla viime vuosina ja yläluokkalaisilla koko tutkimusjaksolla
- huumekekeilut vähenivät

Vain peruskoulussa:

- keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa vähenivät
- hampaiden harjaamisen laiminlyönti väheni
- seksuaaliterveystiedot parantuivat

Vain lukiossa:

- fyysisen uhan kokeminen väheni
- koulun fyysisissä työoloissa oli vähemmän puutteita
- koulun työilmapiiri parani

Huolenaiheet

Sekä peruskoulussa että lukiossa:

- ylipainoisten osuus kasvoi
- myöhään valvovien osuus kasvoi
- tyytymättömyys kouluterveydenhuoltoon lisääntyi viime vuosina

Vain peruskoulussa:

- useita päivittäisiä oiretta kokevien osuus kasvoi
- viikoittaiset niska- tai hartiakivut lisääntyivät
- viikoittainen päänsärky yleistyi
- masentuneisuus lisääntyi

Alueelliset erot nuorten hyvinvoinnissa

Nuorten terveys ja kouluolot olivat hyvin samanlaisia kaikissa lääneissä. Sen sijaan nuorten elinoloissa, terveystottumuksissa sekä terveysosaamiseen ja koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon liittyvissä asioissa oli joitain merkittäviä eroja. Eroja läänien välillä löytyi suurimmalta osalta samoista indikaattoreista sekä peruskoulun yläluokkalaisilla että lukiolaisilla. Nuorten elinoloissa läänien välistä vaihtelua oli vanhempien työttömyydessä, nuorten käyttövaroissa ja vanhempien tupakoinnissa. Vanhempien työttömyys ja vanhempien tupakointi olivat yleisimpiä Lapin läänissä. Runsaimmat käyttövarat olivat Etelä- ja Länsi-Suomen läänien nuorilla.

Terveystottumuksista suurimmat erot olivat ruokailussa ja nukkumisessa. Lapin ja Etelä-Suomen lääneissä syötiin puutteellisimmin kouluruokaa. Myöhään valvominen oli yleisintä Lapin läänissä ja harvinaisinta Itä-Suomen läänissä. Mielenpitoet terveystiedon opetuksesta vaihtelivat lääneittäin niin, että myönteisimmin nuoret suhtautuivat siihen Oulun läänissä. Kouluterveydenhuollon henkilöstön vastaanotolle pääsystä oli merkittäviä eroja läänien välillä. Sekä peruskoulun yläluokkalaiset että lukiolaiset pitivät koululääkärin vastaanotolle pääsyä helpoimpana Itä- ja Länsi-Suomessa. Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy vaihteli lääneittäin vain lukiolaisten osalta, helpoimmaksi se koettiin Itä- ja Länsi-Suomen sekä Lapin lääneissä.

Yhteenvedon voidaan todeta, että niissä indikaattoreissa, joissa oli merkittäviä eroja läänien välillä, Etelä-Suomen lääni ja Lappi sijoittuivat peruskoululaisten osalta muita läänejä yleisemmin kielteiseen päähän. Lukiolaisten osalta kielteisesti erottui erityisesti Lapin lääni. Sen sijaan Itä-Suomen ja Länsi-Suomen läänit eivät sijoittuneet kertaakaan huolestuttavampaan päähän.

Nuorten hyvinvoinnissa oli enemmän vaihtelua maakuntien kuin läänien välillä ja vaihtelua oli useammassa indikaattoreissa. Vaikka maakuntavaihtelua oli, useimmiten mikään maakunta ei erottunut selvästi joukosta. Poikkeuksia kuitenkin oli. Esimerkiksi vanhempien työttömyys oli muita maakuntia yleisempää Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa. Itä-Uudellamaalla peruskoulun yläluokkalaiset kokivat eniten puutteita koulun työoloissa ja sekä yläluokkalaiset että lukiolaiset söivät koulussa yleisimmin epäterveellisiä välipaloja. Keski-Pohjanmaan lukiolaiset pitivät koulun työmäärää liian suurena yleisemmin kuin muissa maakunnissa. Kymenlaaksossa yläluokkalaiset tulivat koulussa kuulluksi muita huonommin. Satamkunnassa ja Etelä-Pohjanmaalla nuoret olivat yleisimmin ylipainoisia. Pääkaupunkiseudun lukiolaiset olivat kokeilleet yleisemmin laittomia huumeita. Pohjanmaalla nuorten tiedot päihteistä olivat puutteellisimmat. Peruskoulun yläluokkalaiset kokivat koululääkärin vastaanotolle pääsyn vaikeimmaksi Kainuussa. Suurin ero muihin maakuntiin oli kuitenkin lukiolaisten arvioissa kouluterveydenhuollosta, jotka olivat Päijät-Hämeessä huomattavasti muita maakuntia kielteisimmät. Siellä lukiolaiset arvioivat esimerkiksi kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn vaikeaksi kaksi kertaa yleisemmin kuin seuraavaksi kriittisimmässä maakunnassa.

Peruskoulun yläluokkalaisista itäuusimaalaisilla oli eniten sijoituksia kielteiseen päähän: siellä oli eniten puutteita koulun fyysisissä työoloissa, koettiin koulun työmäärä suurimmaksi, podettiin eniten päänsärkyä ja oltiin tyytymättömiä kouluterveydenhuoltoon. Lukiolaisista

eniten huonoja sijoituksia kasautui pääkaupunkiseudulle ja Päijät-Hämeeseen. Päijät-Hämeessä tämä johtui erityisesti kouluterveydenhuollon indikaattoreista. Pienimpien maakuntien – Itä-Uudenmaan ja Päijät-Hämeen – erottuminen muista maakunnista voi osaltaan johtua siitä, että pienessä aineistossa poikkeavat vastaukset näkyvät helpommin.

Karvosen ym. (2003) tutkimuksessa tarkasteltiin kuntien välisiä eroja nuorten terveydessä ja hyvinvoinnissa. Siinä todettiin, että nuorten hyvinvointi vaihtelee voimakkaasti kunnan mukaan ja kuntien välinen vaihtelu on suurempaa terveyskäyttäytymisessä kuin terveydessä. Kunta- ja koulukohtaiset tiedot Kouluterveyskyselystä raportoidaan kunnille niiden määrittelemän yhdyshenkilön kautta⁷. Tässä tutkimuksessa nuorten hyvinvointia tarkasteltiin lääneittäin ja maakunnittain. Läänien väliset erot nuorten hyvinvoinnissa olivat pieniä, kun taas erot maakuntien välillä olivat jo selvästi suurempia. Nuorten terveys ja kouluolot vaihtelivat vain vähän lääneittäin ja maakunnittain. Sen sijaan nuorten elinoloissa, terveystottumuksissa ja nuorten kokemuksissa koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta oli suuria eroja sekä läänien välillä että maakuntien välillä.

⁷ Luettelo kuntien yhdyshenkilöistä on Internet-sivulla <http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/FI/yhteystiedot/yhdyshenkilot.htm>.

LÄHTEET

- Ahlström, Salme & Metso, Leena & Huhtanen, Petri & Ollikainen, Minna: Missä nuorisoryhmissä päihteiden käyttö on vähentynyt? Suomen ESPAD-aineiston tuloksia 2007. *Yhteiskuntapolitiikka*, 73 (2008): 1, 73–83.
- Aira, Tuula & Kannas, Lasse & Peltonen, Heidi: Terveystieto. Teoksessa: Rimpelä, Matti & Rigoff, Anne-Marie & Kuusela, Jorma & Peltonen, Heidi (toim.) *Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskoulussa – perusraportti kyselystä 7.–9. vuosiluokkien kouluille*. Vammala: Opetushallitus, Stakes, 2007, 69–76.
- Arponen, Anu-Leena: ”Miten nuo pienet ossaa ajatella niin fiksusti?” Lasten mielipiteitä arkiympäristöstään. Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksiä 1:2007. Sosiaali- ja terveysministeriö / Lapsiasiavaltuutetun toimisto, 2007. www.lapsiasia.fi (luettu 3.3.2008)
- Noora Ellonen, Janne Kivivuori ja Juha Kääriäinen: Lapset ja nuoret väkivallan uhreina. Lapsiin ja nuoriin kohdistuva väkivalta tilastojen ja kyselytutkimusten valossa. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 64 / 2007 & Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 80. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos & Poliisiammattikorkeakoulu, 2007.
- Helakorpi, Satu & Prättälä, Ritva & Uutela, Antti: Suomalaisen aikuisväestön terveystietäminen ja terveys, kevät 2007. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B6/2008. Helsinki: Kansanterveyslaitos, 2008.
- Karvonen, Sakari & Rimpelä, Matti & Luopa, Pauliina: Kuntien väliset erot lasten ja nuorten terveydessä ja terveystottumuksissa. Perusraportti 2000–2002. Tutkimuksia 131. Helsinki: Stakes, 2003.
- Kivivuori, Janne: Nuoret rikosten tekijöinä, uhreina ja kontrollin kohteina 1995–2004. Teoksessa: Kivivuori, Janne & Salmi, Venla (toim): *Nuorten rikoskäyttäytyminen 1995–2004. Teemana sosiaalinen pääoma*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 214. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, 2005, 11–70.
- Kouluruokailusuositus. Helsinki: Valtion ravitsemusneuvottelukunta, 2008.
- Lounamaa, Anne & Huhtanen, Petri & Kurenniemi, Marja & Salminen, Simo & Heikkilä, Mirja-Leena & Virtanen, Jaana: Koulutapaturmien ehkäisy. 2002–2004 toteutettu kehittämishanke. Aiheita 11/2005, Helsinki: Stakes, 2005.
- Luopa, Pauliina & Pietikäinen, Minna & Jokela, Jukka: Koulukiusaaminen peruskoulun yläluokilla 2000–2007. Opetusministeriön julkaisuja 2008: 7. Helsinki: Opetusministeriö, 2008.
- Luopa, Pauliina & Pietikäinen, Minna & Jokela, Jukka: Nuorten elinolot, koulutyö, terveys ja terveystottumukset 1996–2005. Kouluterveyskysely 2005. Työpapereita 25/2005. Helsinki: Stakes, 2006.
- Manninen, Marjaana: Kouluruokailu. Teoksessa: Rimpelä, Matti & Rigoff, Anne-Marie & Kuusela, Jorma & Peltonen, Heidi (toim.) *Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskoulussa – perusraportti kyselystä 7.–9. vuosiluokkien kouluille*. Vammala: Opetushallitus, Stakes, 2007.
- Paul, Seana & Blizzard, Leigh & Patton, George & Dwyer, Terry & Venn, Alison: Parental smoking and smoking experimentation in childhood increase the risk of being smoker 20 years later: the Childhood Determinants of Adult Health Study. *Addiction* 103 (2008): 5, 846–853.
- Pere, Virva & Riihiviita, Elina & Keskinen, Soili: Väsymys ja sen yhteys kouluruokailuun ja nukkumistottumuksiin peruskoulun kuudesluokkalaisilla. *Suomen Lääkärilehti* 58 (2003): 40, 3987–3991.

- Peterson, Arthur & Leroux, Brian & Bricker, Jonathan & Kealey, Kathleen & Marek, Patrick & Sarason, Irwin & Andersen, M. Robyn: Nine-year prediction of adolescent smoking by number of smoking parents. *Addictive Behaviors* 31 (2006), 788–801.
- Putus, Tuula & Rimpelä, Matti: Työolot ja työolotarkastukset. Teoksessa: Rimpelä, Matti & Rigoff, Anne-Marie & Kuusela, Jorma & Peltonen, Heidi (toim.) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskoulussa – perusraportti kyselystä 7.–9. vuosiluokkien kouluille. Vammala: Opetushallitus, Stakes, 2007, 56–68.
- Rainio, Susanna & Rimpelä, Matti & Rimpelä, Arja: Perheen merkitys lasten tupakoinnin alkamisessa. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 43 (2006): 3, 174–185.
- Raulio, Susanna & Pietikäinen, Minna & Prättälä, Ritva: Suomalaisnuorten kouluikäinen ateriointi. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B 26. Helsinki: Kansanterveyslaitos, 2007.
- Rimpelä, Arja & Rainio, Susanna & Huhtala, Heini & Lavikainen, Hanna & Pere, Lasse & Rimpelä, Matti: Nuorten terveystapatutkimus 2007. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2007. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:63. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 2007.
- Tammelin, Tuija & Karvinen, Jukka (toim.): Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7–18-vuotiaille. Helsinki: Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry, 2008.
- Tilastokeskus. Työllisyys, työttömyys ja työvoima maakunnittain 1990-2007. www.tilastokeskus.fi > StatFin-tilastotietokanta (luettu 24.4.2008).
- UKK-insituutti: Terveysliikunnan suositus: Liikuntapiirakka. <http://www.ukkinstituutti.fi/fi/suosituksia/823> (luettu 3.3.2008).
- Wiss, Kirsi & Saaristo, Vesa: Kouluterveydenhuollon suunnitelmallisuus ja henkilöstö. Teoksessa: Rimpelä, Matti & Rigoff, Anne-Marie & Kuusela, Jorma & Peltonen, Heidi (toim.) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskoulussa – perusraportti kyselystä 7.–9. vuosiluokkien kouluille. Vammala: Opetushallitus, Stakes, 2007, 90–97.

LIITTEET

LIITE 1. Indikaattoreiden muodostaminen

Kysymysnumerot viittaavat vuoden 2007 Kouluterveyskyselyn lomakkeeseen. Osa indikaattoreista on muutettu, mistä on huomautus indikaattorikuvauksen lopussa. Muutettujen indikaattoreiden prosenttiosuuksia ei voi verrata aiempien vuosien raporteissa ilmoitettuihin prosenttiosuuksiin. Tässä raportissa ilmoitetut indikaattoreiden eri vuosien prosenttiosuudet ovat kuitenkin keskenään vertailukelpoisia.

Elinolot

Perherakenteena muu kuin ydinperhe, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaan perhe on muu kuin ydinperhe.

Indikaattorin muodostus:

100. Kuuluuko perheeseesi? (Pisteytys: Äiti ja isä=0; Äiti ja isäpuoli, Isä ja äitipuoli, Vain äiti, Vain isä, Avo-/aviomies tai -vaimo, Joku muu huoltaja=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Ainakin yksi vanhemmista tupakoi, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Vähintään yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.

Indikaattorin muodostus:

63. Ovatko vanhempasi tupakoineet Sinun elinaikanasi?

- Äiti (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut=0; Tupakoi nykyisin=1; En osaa sanoa=0)

- Isä (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut=0; Tupakoi nykyisin=1; En osaa sanoa=0). *Mukaan otettiin 1-2 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2004 äidin ja isän tupakointia koskevat kysymykset yhdistettiin saman kysymyksen alakohdiksi.

Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

99. Ovatko vanhempasi olleet viimeksi kuluneen vuoden aikana työttöminä tai pakkolomalla? (Pisteytys: Ei kumpikaan=0; Toinen vanhemmistani, Molemmat vanhempani=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Käyttövarat yli 17 euroa viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on käytössään keskimäärin yli 17 euroa viikossa.

Indikaattorin muodostus:

102. Kuinka paljon Sinulla on rahaa käytettävissäsi keskimäärin viikossa (viikkorahaa tai muita tuloja, jotka saat käyttää niin kuin haluat)? (Pisteytys: Alle 3 euroa, 3-6 euroa, 7-9 euroa, 10-17 euroa=0; 18-35 euroa, Yli 35 euroa=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2002 siirrytty markoista euroihin. Vuonna 2006 yhdistettiin vaihtoehdot "1 euroa" ja "1-2 euroa" vaihtoehdoksi "alle 2 euroa".

Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Vanhemmat eivät tiedä aina, missä oppilas viettää viikonloppuiltansa.

Indikaattorin muodostus:

96. Tietävätkö vanhempasi, missä vietät perjantai- ja lauantai-iltasi? (Pisteytys: Tietävät aina=0; Tietävät joskus, Useimmiten eivät tiedä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.

Indikaattorin muodostus:

97. Pysytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi? (Pisteytys: En juuri koskaan=1; Silloin tällöin, Melko usein, Usein=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Ei yhtään läheistä ystävää, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla ei ole yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.

Indikaattorin muodostus:

94. Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi? (Pisteitys: Ei ole läheisiä ystäviä=1; On yksi läheinen ystävä, On kaksi läheistä ystävää, On useampia läheisiä ystäviä=0). **Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.**

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on kokenut fyysistä uhkaa, jos häneltä on varastettu uhkailemalla, uhattu vahingoittaa tai käyty kimppuun vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

92. Onko Sinulle viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehty seuraavia asioita?

- Varastettu tai yritetty varastaa jotain käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä (Pisteitys: Kyllä=1; Ei=0)

- Uhattu vahingoittaa ruumiillisesti (Pisteitys: Kyllä=1; Ei=0)

- Käyty ruumiillisesti kimppuun kuten lyöty, potkittu tai käytetty jotain asetta (Pisteitys: Kyllä=1; Ei=0). **Mukaan otettiin 1-3 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Vuonna 2002 lomakkeesta jätetty pois elinaikana rikkeiden kohteeksi joutuminen ja kysytty sitä vain 12 kuukauden ajalta. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2000–2001 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on vuoden aikana tehnyt seuraavista rikkeistä vähintään kahta tai vähintään kaksi kertaa: tehnyt töherryksiä, vahingoittanut koulun omaisuutta, vahingoittanut muuta omaisuutta, varastanut, hakannut jonkun.

Indikaattorin muodostus:

91. Oletko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehnyt seuraavia asioita?

- Kirjoittanut tai maalannut kirjoituksia tai graffiteja seinii, busseihin, pysäkkikatoksiin, ikkunoihin tai muihin vastaaviin paikkoihin (Pisteitys: En ole=0; Kerran=1; 2-4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3)

- Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut koulun omaisuutta tai koulurakennusta (Pisteitys: En ole=0; Kerran=1; 2-4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3)

- Tahallisesti vahingoittanut tai tuhonnut muuta kuin koululle kuuluvaa omaisuutta (Pisteitys: En ole=0; Kerran=1; 2-4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3)

- Varastanut jotakin kaupasta tai kioskista (Pisteitys: En ole=0; Kerran=1; 2-4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3)

- Hakannut jonkun (Pisteitys: En ole=0; Kerran=1; 2-4 kertaa=2; Yli 4 kertaa=3). **Mukaan otettiin 2-15 pistettä saaneet vastaajat.**

Huomautus: Vuonna 2002 lomakkeesta jätetty pois elinaikana tehdyt rikkeet ja kysytty niitä vain 12 kuukauden ajalta. Alakohdaksi kysymyssarjaan lisätty "Osallistunut tappeluun" (ei mukana indikaattorissa). Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2000–2001 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Kouluolot

Koulun fyysisissä työoloissa puutteita, % (tieto saatavilla vuodesta 1997)

Lyhyt kuvaus: Työskentelyä haittaavat tekijät ovat opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitilat, tapaturmavaara.

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa?

- Opiskelutilojen ahtaus (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Melu, kaiku (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Sopimaton valaistus (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Huono ilmanvaihto tai huoneilma (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Lämpötila (kuumuus, kylmyys, veto) (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Likaisuus, pölyisyys (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Epämukavat työtuolit tai -pöydät (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Huonot sosiaalitilat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat) (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Tapaturmavaara (Pisteitys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3). **Mukaan otettiin 10-27 pistettä saaneet vastaajat.**

Koulutapaturma lukuvuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalle on sattunut koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.

Indikaattorin muodostus:

90. Onko Sinulle tämän lukuvuoden aikana sattunut koulussa tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?
- Välitunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)
 - Liikuntatunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)
 - Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)
 - Muulla tunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)
 - Koulumatkalla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1). *Mukaan otettiin 1-5 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulun työympäristössä ongelmia, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Muodostuu neljästä opettajasuhteeseen ja luokan ilmapiiriin liittyvästä väittämästä (Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa, Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti, Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä, Luokassani on hyvä työrauha), kahdesta työympäristöön liittyvästä häiritsevästä (Työympäristön rauhattomuus, Kiireisyys) sekä kolmesta vuorovaikutukseen liittyvästä opiskeluvaikeuksia kartoittavasta kysymyksestä (Työskentely ryhmissä, Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen, Opettajien kanssa toimeentuleminen).

Indikaattorin muodostus:

7. Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa (Pisteytys: Täysin samaa mieltä=3; Samaa mieltä=2; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=0)
7. Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=2; Täysin eri mieltä=3)
7. Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=2; Täysin eri mieltä=3)
7. Luokassani on hyvä työrauha (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=2; Täysin eri mieltä=3)
8. Häiritsevät seuraavat seikat työskentelyäsi?
- Työympäristön rauhattomuus (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Kiireisyys (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?
- Työskentely ryhmissä (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)
 - Opettajien kanssa toimeentuleminen (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3). *Mukaan otettiin 10-27 pistettä saaneet vastaajat.*

Ei koe tulevaisuutta kuulluksi koulussa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Muodostuu kolmesta opettajien ja oppilaiden vuorovaikutusta kuvaavasta väittämästä (Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni tunnilla, Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu, Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä).

Indikaattorin muodostus:

7. Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=1; Täysin eri mieltä=2)
7. Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=1; Täysin eri mieltä=2)
7. Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä=1; Täysin eri mieltä=2). *Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Koulutyöhön liittyvä työmäärä on ollut lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suuri.

Indikaattorin muodostus:

5. Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana? (Pisteytys: Jatkuvasti liian suuri, Melko usein liian suuri=1; Sopiva, Melko usein liian vähäinen, Jatkuvasti liian vähäinen=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia opiskelussa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Vaikeuksia opiskelussa mitattiin seuraavien asioiden avulla: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?
- Opetuksen seuraaminen oppitunneilla (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Kokeisiin valmistautuminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
 - Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)

- Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen (Pisteitys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3). *Mukaan otettiin 3-21 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Indikaattorin pisteitystä muutettiin v. 2006.

Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas saa apua koulusta tai kotoa koulunkäynnin tai opiskelun vaikeuksiin harvoin tai ei juuri koskaan.

Indikaattorin muodostus:

10. Jos sinulla on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa, kuinka usein saat apua?

- Koulussa (Pisteitys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten=0; Harvoin, En juuri koskaan=1)

- Kotona (Pisteitys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten=0; Harvoin, En juuri koskaan=1). *Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Indikaattorin pisteitystä muutettiin v. 2004 niin, että indikaattoriin otettiin mukaan ne vastaajat, jotka eivät saaneet apua koulusta eivätkä kotoa. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1998–2003 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.

Indikaattorin muodostus:

14. Kuinka usein Sinua on kiusattu koulussa tämän lukukauden aikana? (Pisteitys: Useita kertoja viikossa, Noin kerran viikossa=1; Harvemmin, Ei lainkaan=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas pinnannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää kuukauden aikana.

Indikaattorin muodostus:

12. Kuinka monta kokonaista koulupäivää olet ollut seuraavien syiden takia poissa viimeisten 30 päivän aikana?

- Pinnaamisen tai lintsauksen takia (Pisteitys: En yhtään, Yhden päivän=0; 2-3 päivää, Yli 3 päivää=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2002 lisättiin poissaolokysymyksiin alakohta "Muiden syiden takia, minkä?", joka muutettiin edelleen v. 2004 muotoon "Muista syistä". Näiden muutosten vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1996–2001 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas ei pidä tällä hetkellä lainkaan koulunkäynnistä.

Indikaattorin muodostus:

4. Mitä pidät koulunkäynnistä tällä hetkellä? Pidän koulunkäynnistä (Pisteitys: Hyvin paljon, Melko paljon, Melko vähän=0; En lainkaan=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Terveys

Terveydentila keskinkertainen tai huono, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaan kokemus terveydentila on keskinkertainen, melko huono tai erittäin huono.

Indikaattorin muodostus:

17. Mitä mieltä olet terveydentilastasi? Onko se (Pisteitys: Erittäin hyvä, Melko hyvä=0; Keskinkertainen, Melko tai erittäin huono=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on jokin lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä toimintaa.

Indikaattorin muodostus:

19. Onko Sinulla jokin lääkärin toteama pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä toimintaasi? (Pisteitys: Ei=0; Kyllä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Ylipainoa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.

Indikaattorin muodostus:

23. Pituus ja paino. Painoindeksi (BMI) laskettu jakamalla paino (kg) pituuden (m) neliöllä. Ylipainon raja määritelty iän ja sukupuolen mukaan: 18-vuotiailla raja on 25 ja nuoremmilla ikäryhmillä pienempi (ks. Cole ym. BMJ 2000:320). (Pisteitys: BMI alle ylipainon rajan=0; BMI vähintään raja-arvo=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Päivittäin vähintään kaksi oiretta, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut lähes päivittäin vähintään kaksi seuraavista oireista puolen vuoden aikana: niska- tai hartiakipuja, selän alaosan kipuja, vatsakipuja, jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta, ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia, vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin, päänsärkyä, väsymystä tai heikotusta.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?
- Niska- tai hartiakipuja (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
 - Selän alaosan kipuja (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
 - Vatsakipuja (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
 - Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
 - Ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
 - Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
 - Päänsärkyä (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
 - Väsymystä tai heikotusta (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1).

Mukaan otettiin 2-8 pistettä saaneet vastaajat.

Huomautus: Vuonna 2004 poistettiin astman ja allergisen nuhan oireiden kysymykset. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosentiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1997–2003 raporteissa ilmoitettujen prosentiosuuksien kanssa.

Väsymystä lähes päivittäin, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Väsymystä tai heikotusta (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Niska- tai hartiakipuja viikoittain, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Niska- tai hartiakipuja (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa=0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Päänsärkyä viikoittain, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Päänsärkyä (Pisteitys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa=0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus, % (tieto saatavilla vuodesta 1997)

Lyhyt kuvaus: Masentuneisuutta mitataan 12 kysymyksellä Raitasalon mielialakyselystä, joka perustuu Beckin depressio-mittariin.

Indikaattorin muodostus:

Seuraavat kysymykset käsittelevät mielialan erilaisia piirteitä. Vastaa kuhunkin kysymykseen siten, millaiseksi tunnet itsesi tänään.

24. Minkälainen on mielialasi?
25. Miten suhtaudut tulevaisuuteen?
26. Miten katsot elämäsi sujuneen?
27. Miten tyytyväiseksi tai tyytymättömäksi tunnet itsesi?
28. Minkälaisena pidät itseäsi?
29. Onko Sinulla pettymyksen tunteita?
30. Miten suhtaudut vieraitten ihmisten tapaamiseen?
31. Miten koet päätösten tekemisen?
32. Minkälaisena pidät olemustasi ja ulkonäköäsi?
33. Minkälaista nukkumisesi on?
34. Tunnetko väsymystä ja uupumusta?
35. Minkälainen ruokahalusi on?

(Pisteitys: vaihtoehdot 1,2=0; vaihtoehto 3=1; vaihtoehto 4=2; vaihtoehto 5=3). *Mukaan otettiin 8-36 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulu-uupumusta, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Koulu-uupumusta mitataan kolmella kysymyksellä, jotka perustuvat Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin BBI-10. Koulu-uupumus koostuu uupumusasteisesta väsymyksestä, kyynisestä asenteesta työhön ja opintojen merkityksen vähentymisestä sekä kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunteesta opiskelijana.

Indikaattorin muodostus:

13. Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi liittyen?

- Tunnen hukkuvani koulutyöhön (Pisteitys: Ei juuri koskaan, Muutamana kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2)
- Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä (Pisteitys: Ei juuri koskaan, Muutamana kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2)
- Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani (Pisteitys: Ei juuri koskaan, Muutamana kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2). *Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.*

Terveystottumukset

Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla, % (tieto saatavilla vuodesta 2005)

Lyhyt kuvaus: Oppilas jättää yleensä syömättä jonkin seuraavista neljästä kouluaterian osasta: pääruoka, salaatti, maito tai piimä, leipä.

Indikaattorin muodostus:

83. Mitä aterianosia yleensä syöt kouluruoalla?

- Pääruokaa (Pisteitys: Kyllä=0; Ei=1)
- Salaattia (Pisteitys: Kyllä=0; Ei=1)
- Maitoa tai piimää (Pisteitys: Kyllä=0; Ei=1)
- Leipää (Pisteitys: Kyllä=0; Ei=1)

Jos ei vastannut em. kysymykseen, kysymyksen 82 perusteella: en syö yleensä kouluruokaa=1. *Mukaan otettiin 1-4 pistettä saaneet vastaajat.*

Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 2004)

Lyhyt kuvaus: Oppilas syö makeita tai rasvaisia välipaloja koulussa kouluviikon aikana vähintään kaksi kertaa viikossa.

Indikaattorin muodostus:

84. Mitä muuta kuin kouluruokalassa tarjottua ruokaa syöt yleensä koulussa kouluviikon aikana?

- Makeaa kahvileipää (Pisteitys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1-2 kertaa viikossa=1; 3-5 kertaa viikossa=2)
- Lihapiirakkaa, hampurilaista tms. (Pisteitys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1-2 kertaa viikossa=1; 3-5 kertaa viikossa=2)
- Makeisia (Pisteitys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1-2 kertaa viikossa=1; 3-5 kertaa viikossa=2)
- Jäätelöä (Pisteitys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1-2 kertaa viikossa=1; 3-5 kertaa viikossa=2)
- Sokeroitua virvoitusjuomaa (Pisteitys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1-2 kertaa viikossa=1; 3-5 kertaa viikossa=2)
- Vähäkalorista virvoitusjuomaa (Pisteitys: Harvemmin kuin kerran viikossa=0; 1-2 kertaa viikossa=1; 3-5 kertaa viikossa=2). *Mukaan otettiin 2-12 pistettä saaneet vastaajat.*

Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä, % (tieto saatavilla vuodesta 2004)

Lyhyt kuvaus: Oppilas harjaa hampaansa harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.

Indikaattorin muodostus:

89. Kuinka usein harjaat hampaasi? (Pisteitys: En koskaan, Noin kerran viikossa tai harvemmin, Noin 2-3 kertaa viikossa, Noin 4-5 kertaa viikossa, Noin kerran päivässä=1; Useampia kertoja päivässä=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas harrastaa vapaa-aikana urheilua tai liikuntaa vähintään puoli tuntia kerrallaan harvemmin kuin neljä kertaa viikossa tai hengästyttävää tai hikoiluttavaa liikuntaa vähemmän kuin kaksi tuntia viikossa.

Indikaattorin muodostus:

77. Kuinka usein harrastat urheilua tai liikuntaa vapaa-aikanasi vähintään puolen tunnin ajan? (Pisteitys: Useita kertoja päivässä, Noin kerran päivässä, 4-6 kertaa viikossa=0; 2-3 kertaa viikossa, Kerran viikossa, Harvemmin, En lainkaan=1)

78. Koulutuntien ulkopuolella: Kuinka monta tuntia viikossa tavallisesti harrastat liikuntaa niin, että hengästyit ja hikoilet? (Pisteitys: En yhtään, Noin 1/2 tuntia, Noin 1 tuntia=1; Noin 2-3 tuntia, Noin 4-6 tuntia, Noin 7 tuntia tai enemmän=0). *Mukaan otettiin 1-2 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Liikuntaindikaattori muutettiin vuonna 2007. Muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1996–2006 raporteissa ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Lyhyt kuvaus: Oppilas menee koulupäivinä tavallisesti nukkumaan kello 23 jälkeen.

Indikaattorin muodostus:

88. Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan koulupäivinä? (Pisteytys: Noin 21.00 tai aikaisemmin, Noin 21.30, Noin 22, Noin 22.30, Noin 23=0; Noin 23.30, Noin 24, Noin 24.30, Noin 01, Noin 01.30 tai myöhemmin=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2006 vastausvaihtoehtoja on lisätty.

Tupakoi päivittäin, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas tupakoi kerran päivässä tai useammin.

Indikaattorin muodostus:

58. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten nykyistä tupakointiasi? (Pisteytys: Tupakoin kerran päivässä tai useammin=1; Tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin, Tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa, Olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin, Ei ole koskaan tupakoinut (kysymyksen 57 perusteella)=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Oppilas käyttää alkoholia tosi humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa.

Indikaattorin muodostus:

68. Kuinka usein käytät alkoholia tosi humalaan asti? (Pisteytys: Kerran viikossa tai useammin, Noin 1-2 kertaa kuukaudessa=1; Harvemmin, En koskaan, En käytä alkoholijuomia (kysymyksen 67 perusteella)=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuodesta 2002 kysytty vain alkoholia käyttäviltä.

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muuta vastaavaa huumetta.

Indikaattorin muodostus:

72. Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita?

- Marihuanaa tai hasista (Pisteytys: En koskaan=0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin=1)

- Ekstaasia (Pisteytys: En koskaan=0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin=1)

- Subutexia (Pisteytys: En koskaan=0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin=1)

- Heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muita vastaavia huumeita (Pisteytys: En koskaan=0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin=1). *Mukaan otettiin 1-4 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuodesta 2002 ekstaasikokeiluja ja vuodesta 2003 Subutex-kokeiluja on kysytty omana kohtanaan.

Terveysosaaminen ja oppilashuolto

Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: terveystiedon opetuksen aiheet eivät kiinnosta oppilasta.

Indikaattorin muodostus:

41. Terveystiedon opetuksen aiheet kiinnostavat minua. (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilaan mielestä terveystiedon opetus ei lisää taitoja ja valmiuksia huolehtia terveydestä.

Indikaattorin muodostus:

41. Terveystiedon opetus on lisännyt taitojani ja valmiuksiani huolehtia terveydestäni. (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huonot tiedot seksuaaliterveydestä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Muodostuu kuudesta seksuaaliterveyttä koskevasta väittämästä.

Indikaattorin muodostus:

44. Kuukautisten alkaminen on merkki siitä, että tyttö voi tulla raskaaksi (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)

44. Ehkäisyvälineistä vain kondomi suojaa sukupuolitaudeilta (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)

44. Sukupuolitauti on joskus täysin oireeton (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)

44. Nainen ei voi tulla raskaaksi ensimmäisellä yhdyntäkerralla (Pisteytys: Oikein=1; Väärin=0, En tiedä=1)

44. Siemensyöksyjen alkaminen on merkki siitä, että poika on tullut sukukypsäksi ja voi siirtää lapsia (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)

44. Klamydiatulehdus voi aiheuttaa hedelmättömyyttä (Pisteytys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1). *Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.*

Huomautus: Vuonna 2004 poistettiin väittämä "Homoseksuaali on henkilö, joka haluaa muuttaa sukupuolensa toiseksi.". Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosentiosuudet eivät ole vertailukelpoisia vuosien 1998–2003 raporteissa ilmoitettujen prosentiosuukien kanssa.

Huonot tiedot päihteistä, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Muodostuu kuudesta tupakkaa, nuuskaa ja alkoholia koskevasta väittämästä.

Indikaattorin muodostus:

- 43. Tupakointi aiheuttaa luuston haurastumista. (Pisteitys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 43. Niin sanotut kevytsavukkeet ovat terveydelle vähemmän vaarallisia kuin muut savukkeet. (Pisteitys: Oikein=1; Väärin=0, En tiedä=1)
- 43. Nuuskaaminen parantaa fyysisistä suorituskykyä. (Pisteitys: Oikein=1; Väärin=0, En tiedä=1)
- 43. Nuorten säännöllinen humalaan juominen heikentää muistia ja vaikeuttaa oppimista. (Pisteitys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 43. Alkoholiuomien hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta. (Pisteitys: Oikein=0; Väärin, En tiedä=1)
- 43. Sama määrä alkoholia nostaa yhtä paljon samanpainoisen naisen ja miehen veren alkoholipitoisuutta. (Pisteitys: Oikein=1; Väärin=0, En tiedä=1). *Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.*

Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilas saa melko tai erittäin huonosti apua muihin kuin koulunkäyntiin liittyviin ongelmiin terveydenhoitajalta, lääkäriltä, koulupsykologilta, kuraattorilta ja opettajalta.

Indikaattorin muodostus:

- 11. Jos Sinulla on muita kuin koulunkäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua seuraavilta henkilöiltä?
 - Terveydenhoitajalta (Pisteitys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)
 - Lääkäriltä (Pisteitys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)
 - Koulupsykologilta (Pisteitys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)
 - Koulukuraattorilta (Pisteitys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)
 - Opettajalta (Pisteitys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1). *Mukaan otettiin 5 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilas kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostus:

- 22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi terveydenhoitajan vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? (Pisteitys: Erittäin helppo, Melko helppo=0; Melko vaikea, Erittäin vaikea=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Oppilas kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn on melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostus:

- 22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi lääkärin vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? (Pisteitys: Erittäin helppo, Melko helppo=0; Melko vaikea, Erittäin vaikea=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on melko tai erittäin tyytymätön koulun terveydenhuollon toimivuuteen keskusteltaessa henkilökohtaisista asioista, kuten seksi tai masennus.

Indikaattorin muodostus:

- 21. Kuinka hyvin koulusi terveydenhuolto toimii silloin, kun oppilaat haluavat keskustella henkilökohtaisista asioistaan (esim. seksi, masennus)? Oletko siihen (Pisteitys: Erittäin tyytyväinen, Melko tyytyväinen=0; Melko tyytymätön, Erittäin tyytymätön=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

LIITE 2. Liitetaulukot

LIITETAULUKKO 1. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 1998/1999–2006/2007.

	1998/ 1999	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	22	23	22	23	23
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	41	41	41	40	38
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	34	32	29	28	24
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	15	18	18	22	25
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	36	40	38	38	36
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	12	14	13	13	10
Ei yhtään läheistä ystävää	11	12	12	12	11
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	-	-	18	17	18
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	-	21	17	17
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	63	61	57	55	56
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	-	21
Koulun työilmapiirissä ongelmia	31	30	27	27	28
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	34	33	30	30	31
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	42	44	44	40	38
Vaikeuksia opiskelussa	33	30	30	30	31
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	-	10	11	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7	7	7	7	8
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	-	9	9	9
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	8	9	8	6	6
Terveydentila keskinkertainen tai huono	20	20	18	16	17
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	10	10	12	10	10
Ylipainoa	11	12	13	15	16
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	14	16	15	16	18
Väsymystä lähes päivittäin	11	13	12	15	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	26	28	27	28	30
Päänsärkyä viikoittain	28	31	29	30	31
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	10	13	11	12	13
Koulu-uupumusta	-	-	-	-	12
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	-	66
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	-	33	29
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	62	60
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	57	59	58	55	54
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	-	23	23	25
Tupakoi päivittäin	22	23	21	18	15
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	24	26	19	21	18
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	8	9	8	7	6
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	-	23
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	-	29
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	29	26	24	25	19
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	-	20
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	-	13
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	-	12
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	-	40
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	22	22	20	18	21

LIITETAULUKKO 2. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista vuosina 2000/2001–2006/2007.

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	19	19	19	19
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	33	33	32	30
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	25	24	23	21
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	32	33	39	40
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	36	35	34	33
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	10	10	9	8
Ei yhtään läheistä ystävää	9	9	9	9
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	17	14	13
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	9	6	6
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	53	48	46	44
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	15	14	13	12
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	24	21	19	20
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	50	52	49	47
Vaikeuksia opiskelussa	37	38	37	38
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	11	10	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	2	2	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	13	12	12
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	4	3	3	2
Terveydentila keskimääräinen tai huono	21	20	18	18
Lääkäriin toteama pitkäaikaissairaus	9	10	9	8
Ylipainoa	11	12	13	14
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	15	15	15	15
Väsymystä lähes päivittäin	14	14	15	14
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	34	33	34	35
Päänsärkyä viikoittain	26	26	26	26
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	9	10	10	10
Koulu-uupumusta	-	-	-	12
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	60
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	28	26
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	51	50
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	57	58	56	53
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	34	34	36
Tupakoi päivittäin	18	18	14	11
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	25	23	29	26
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	15	15	13	10
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	22
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	33
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	10	8	8	8
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	15
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	10
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	16
Vaikea päästä koululääkäriin vastaanotolle	-	-	-	46
Tyytymättömän kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	23	20	18	21

LIITETAULUKKO 3. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista vuosina 1998/1999–2006/2007.

	1998/ 1999	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	21	22	21	22	22
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	40	41	40	39	37
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	33	31	28	27	23
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	17	21	22	25	27
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	40	42	40	39	38
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	11	13	12	11	9
Ei yhtään läheistä ystävää	16	17	17	16	16
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	-	-	21	21	22
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	-	26	20	20
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	61	58	55	53	53
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	-	23
Koulun työilmapiirissä ongelmia	32	31	28	27	28
Ei koe tulevaisuutta kuulluksi koulussa	35	35	31	32	33
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	42	46	44	40	38
Vaikeuksia opiskelussa	37	34	34	33	34
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	-	11	11	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	8	8	8	9	10
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	-	9	9	9
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	10	12	10	8	8
Terveydentila keskinkertainen tai huono	16	16	15	13	14
Lääkäriin toteama pitkäaikaissairaus	10	10	11	10	10
Ylipainoa	14	16	17	19	20
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	8	10	9	10	11
Väsymystä lähes päivittäin	7	8	7	10	10
Niska- tai hartiakipu viikoittain	18	20	19	20	22
Päänsärkyä viikoittain	20	22	20	21	23
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	7	8	7	8	8
Koulu-uupumusta	-	-	-	-	12
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	-	66
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	-	38	34
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	73	71
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	52	54	53	50	51
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	-	28	28	30
Tupakoi päivittäin	23	25	22	18	16
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	27	28	21	22	18
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	9	10	9	7	6
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	-	27
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	-	30
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	38	34	32	33	25
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	-	24
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	-	14
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	-	11
Vaikea päästä koululääkäriin vastaanotolle	-	-	-	-	35
Tyytymättömän kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	20	20	18	16	20

LIITETAULUKKO 4. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien tytöistä vuosina 1998/1999–2006/2007.

	1998/ 1999	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	23	23	23	23	24
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	42	42	42	40	39
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	34	33	30	29	25
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	12	15	15	19	23
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	32	39	36	36	34
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	14	16	14	14	12
Ei yhtään läheistä ystävää	6	7	7	7	7
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	-	14	14	13
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	-	17	14	14
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	65	63	59	58	58
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	-	19
Koulun työilmapiirissä ongelmia	30	29	26	27	28
Ei koe tulevaisuutta kuulluksi koulussa	33	31	29	29	29
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	41	43	43	40	38
Vaikeuksia opiskelussa	29	27	27	28	29
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	-	10	11	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	5	5	5	6	6
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	-	9	9	9
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	5	6	5	4	3
Terveydentila keskimääräinen tai huono	23	24	21	20	20
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	11	10	12	11	10
Ylipainoa	8	9	10	11	12
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	19	23	21	22	24
Väsymystä lähes päivittäin	15	19	17	20	19
Niska- tai hartiakipu viikoittain	34	36	35	36	39
Päänsärkyä viikoittain	36	40	38	39	39
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	14	18	15	17	17
Koulu-uupumusta	-	-	-	-	12
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	-	66
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	-	29	25
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	-	51	48
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	62	64	64	60	57
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	-	17	19	20
Tupakoi päivittäin	21	22	20	17	14
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	22	24	17	21	17
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	7	8	8	6	5
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	-	18
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	-	28
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	20	17	16	17	13
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	-	16
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	-	12
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	-	13
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	-	-	-	45
Tyytymättömän kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	24	24	23	21	23

LIITETAULUKKO 5. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien pojista vuosina 2000/2001–2006/2007.

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	17	18	18	18
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	31	31	30	28
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	24	24	22	20
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	35	37	40	42
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	40	38	37	35
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	10	10	9	8
Ei yhtään läheistä ystävää	13	13	13	13
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	-	22	18	17
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	13	9	8
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	48	44	42	40
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	14	12	11	10
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	25	22	20	21
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	44	46	43	41
Vaikeuksia opiskelussa	40	41	40	41
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	12	11	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	2	3	2	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	14	12	12
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	5	4	3	3
Terveydentila keskinkertainen tai huono	18	17	16	16
Lääkäriin toteama pitkäaikaissairaus	8	9	8	8
Ylipainoa	14	15	17	18
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	9	9	9	9
Väsymystä lähes päivittäin	9	9	10	10
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	21	21	22	23
Päänsärkyä viikoittain	17	16	16	16
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	7	7	7	7
Koulu-uupumusta	-	-	-	9
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	59
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	33	31
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	63	61
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	52	52	50	48
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	44	44	45
Tupakoi päivittäin	18	17	13	11
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	31	28	34	29
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	16	16	14	11
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	29
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	34
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	15	12	12	12
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	19
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	11
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	14
Vaikea päästä koululääkäriin vastaanotolle	-	-	-	41
Tyytymättömän kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	21	17	15	19

LIITETAULUKKO 6. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien tytöistä vuosina 2000/2001–2006/2007.

	2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	20	20	21	20
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	35	35	34	31
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	27	25	25	21
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	30	29	37	39
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	32	32	32	31
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	11	10	10	9
Ei yhtään läheistä ystävää	5	6	6	6
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	-	12	9	9
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	-	5	4	4
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	57	52	50	49
Koulutapaturma vuoden aikana	-	-	-	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	16	15	15	14
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	23	20	18	19
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	56	58	55	54
Vaikeuksia opiskelussa	33	35	34	34
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	-	11	10	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	1	1	1
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	-	13	12	12
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	3	2	2	2
Terveydentila keskinkertainen tai huono	23	22	21	20
Lääkäriin toteama pitkäaikaissairaus	10	11	9	9
Ylipainoa	7	8	9	10
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	21	21	22	22
Väsymystä lähes päivittäin	19	18	20	19
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	46	45	46	47
Päänsärkyä viikoittain	36	35	35	35
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	12	13	13	14
Koulu-uupumusta	-	-	-	14
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	-	-	-	61
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	-	-	23	21
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	-	40	39
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	62	63	61	57
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	-	23	25	27
Tupakoi päivittäin	19	19	15	12
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	19	18	24	23
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	14	14	12	9
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	-	-	-	15
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	-	-	-	31
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	5	4	4	4
Huonot tiedot päihteistä	-	-	-	10
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	-	-	-	9
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	-	-	18
Vaikea päästä koululääkäriin vastaanotolle	-	-	-	50
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	25	22	21	23

LIITETAULUKKO 7. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista lääneittäin ja koko Suomessa vuosina 2006/2007.

	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Oulun lääni	Lappi	Suomi yhteensä
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	25	22	23	20	24	23
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	40	37	38	38	44	39
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	21	22	29	27	34	24
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	27	27	22	21	22	26
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	37	37	35	35	36	36
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	11	11	10	11	12	11
Ei yhtään läheistä ystävää	11	11	11	11	12	11
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	19	18	16	17	17	18
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	17	17	16	15	18	17
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	57	55	52	55	56	55
Koulutapaturma vuoden aikana	21	22	22	20	21	21
Koulun työilmapiirissä ongelmia	30	27	28	26	29	28
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	31	31	32	30	32	31
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	40	37	38	39	37	39
Vaikeuksia opiskelussa	33	32	29	30	33	32
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	10	10	11	10	11	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	7	8	7	7	8	8
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	10	9	8	10	10	9
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	5	6	6	6	6	6
Terveydentila keskinkertainen tai huono	18	17	17	18	18	17
Lääkäriin toteama pitkäaikais sairaus	10	10	10	10	10	10
Ylipainoa	14	17	17	15	17	16
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	17	18	17	18	17	17
Väsymystä lähes päivittäin	15	15	14	16	15	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	29	31	30	31	28	30
Päänsärkyä viikoittain	30	31	30	34	32	31
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	13	13	13	13	13	13
Koulu-uupumusta	12	12	12	12	13	12
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	71	63	67	66	70	67
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	32	30	27	27	25	30
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	58	60	62	59	60	59
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	55	53	54	54	54	54
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	27	25	21	26	30	26
Tupakoi päivittäin	15	14	17	16	19	15
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	17	18	17	16	19	18
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	7	5	5	5	6	6
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	27	21	25	20	25	24
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	37	28	30	25	33	31
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	20	20	17	20	20	20
Huonot tiedot pähteistä	23	21	20	17	21	21
Avun puutetta muissa koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	13	13	12	13	14	13
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	13	11	9	14	12	12
Vaikea päästä koululääkäriin vastaanotolle	43	38	37	42	46	40
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	21	21	19	22	22	21

LIITETAULUKKO 8. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista lääneittäin ja koko Suomessa vuosina 2006/2007.

	Etelä- Suomi	Länsi- Suomi	Itä- Suomi	Oulun lääni	Lappi	Suomi yhteensä
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	21	18	19	16	20	19
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	31	27	30	30	35	30
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	19	19	24	24	29	20
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	42	41	36	35	37	40
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	34	33	32	35	35	34
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	9	8	8	9	9	9
Ei yhtään läheistä ystävää	9	9	10	10	9	9
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	15	13	12	11	12	13
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	7	6	6	5	6	6
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	46	44	41	42	48	44
Koulutapaturma vuoden aikana	8	8	7	7	9	8
Koulun työilmapiirissä ongelmia	12	11	12	11	12	12
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	21	20	19	18	23	20
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	48	47	47	47	49	47
Vaikeuksia opiskelussa	39	36	35	36	40	37
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	11	10	10	10	10	10
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	2	1	2	2	2
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	14	11	10	13	14	12
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	3	2	2	2	3	2
Terveydentila keskinkertainen tai huono	18	17	17	20	19	18
Lääkäriin toteama pitkäaikaissairaus	8	8	9	10	9	8
Ylipainoa	12	15	14	15	15	14
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	15	16	14	17	15	15
Väsymystä lähes päivittäin	14	14	13	15	14	14
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	35	35	35	37	32	35
Päänsärkyä viikoittain	25	26	25	28	26	26
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	10	10	11	11	11	10
Koulu-uupumusta	12	11	11	11	13	12
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	64	57	57	56	64	60
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	27	27	24	24	24	26
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	49	50	51	50	48	50
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	55	52	54	51	52	53
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	39	35	30	36	41	36
Tupakoi päivittäin	12	10	13	12	11	11
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	27	26	26	24	25	26
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	13	8	9	9	9	10
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	23	22	21	20	29	22
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	36	31	28	28	37	33
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä	8	9	6	8	7	8
Huonot tiedot pähteistä	16	15	13	13	14	15
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	11	10	10	10	10	10
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	18	14	13	22	14	16
Vaikea päästä koululääkäriin vastaanotolle	47	43	40	51	51	45
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	22	20	19	24	21	21

LIITETAULUKKO 9. Kouluterveyskyselyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuoliavioitoidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista maakunnittain vuosina 2006/2007.

	Varsinais-Suomi	Satakunta	Pirkanmaa	Keskisuomi	Etelä-Pohjanmaa	Pohjanmaa	Keskisuomen Pohjanmaa	Pohjanmaa	Kainmaa	Pääkaupunkiseutu	Uusimaa*	Uusimaa	Kanta-Häme	Päijät-Häme	Kymenlaakso	Etelä-Karjala	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Lappi
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	25	24	24	24	17	15	17	19	24	26	25	23	25	26	27	23	23	23	22	24
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	38	39	38	36	35	34	33	38	40	39	41	41	41	40	43	43	38	38	36	44
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	21	23	22	27	23	16	20	25	32	20	20	18	23	26	26	28	28	28	32	34
Käyttövarat yli 17 euroa viikossa	30	28	28	22	27	27	23	20	24	30	25	26	26	24	26	23	23	21	22	22
Vanhemmat eivät tiedä aina viikontoppuittojen vieltopaikkaa	39	36	38	35	32	41	34	35	37	38	36	34	36	33	37	40	35	34	35	36
Keskusteluvaikkeitä vanhempien kanssa	10	10	10	10	10	15	13	11	11	11	11	15	10	10	11	10	10	9	11	12
Ei yhtään läheistä ystävää	11	11	12	11	10	9	12	11	10	11	11	10	12	11	13	12	13	11	11	12
Kokenut fyysisiä uhkaa vuoden aikana	19	17	19	16	16	19	16	18	16	21	19	19	17	17	19	19	16	16	17	17
Toistuvasti rikkiä vuoden aikana	18	18	17	16	15	16	17	15	17	17	17	18	16	17	19	18	17	14	17	18
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	55	56	55	57	51	54	52	55	56	56	58	63	57	53	57	56	53	50	54	56
Koulutapaturma vuoden aikana	23	23	21	20	22	21	20	21	20	20	22	21	23	22	22	21	21	22	23	21
Koulun työlläpöitymisongelmia	28	27	28	27	26	27	27	25	28	29	31	34	29	27	28	31	30	27	28	29
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	30	35	32	29	33	26	29	30	30	28	33	33	33	33	37	34	34	32	30	32
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	36	36	39	34	36	41	36	39	37	42	40	45	37	40	38	39	37	37	39	37
Vaikeuksia opiskelussa*	33	31	33	30	30	33	31	30	29	34	34	35	33	33	32	33	31	28	29	33
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutteita*	9	10	10	9	11	10	12	10	10	9	9	10	10	9	11	11	10	10	11	11
Koulutusaittuna vähintään kerran viikossa	9	8	9	8	9	6	8	7	8	7	7	8	8	8	9	7	7	7	8	8
Limsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	8	8	9	9	8	9	9	10	10	10	10	10	10	8	9	9	7	8	8	10
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	5	6	5	5	6	6	7	6	6	5	5	5	6	6	6	6	6	6	6	6
Terveystietoa keskinäinen tai huono	16	17	16	17	16	19	18	18	17	18	19	19	18	17	19	17	18	16	17	18
Laakarin toleama pitkäaikaissairaus	11	11	10	12	9	9	9	9	12	10	10	8	10	9	10	9	9	10	11	10
Ylipainoa	16	20	16	16	19	17	18	15	17	13	14	15	16	13	15	14	16	17	16	17
Päivittäin vähintään kaksi oiretta*	16	18	19	18	18	18	18	18	19	16	16	19	18	16	18	18	17	16	17	17
Väsymystä lähes päivittäin	14	14	16	15	15	17	14	16	16	15	14	16	15	14	15	14	14	13	15	15
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	30	30	32	30	31	28	34	30	32	29	29	29	32	29	32	30	31	30	30	28
Päänsärkyä viikoittain	30	31	31	30	31	33	32	34	33	28	30	35	33	29	30	29	29	31	30	32
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	12	12	13	13	13	12	14	13	13	13	14	15	13	13	14	13	14	12	14	13
Koulu-uupumusta	11	12	13	12	12	13	12	12	12	12	13	15	12	13	12	12	12	11	13	13

taulukko jatkuu...

...taulukko jatkuu

	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Pirkan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Poh- jan- maa	Poh- jan- maa	Keski- Poh- jan- maa	Poh- jois- Poh- janmaa	Poh- nuu	Pää- kau- punki- seutu	Uusi- maa*	Itä- Uusi- maa	Kanta- Häme	Päijät- Häme	Ky- men- laakso	Etelä- Kar- jala	Etelä- Savo	Poh- jois- Savo	Poh- jois- Kar- jala	Lappi
Ei syö kaikkia aterianosia koulu ruoalla	61	62	68	68	61	61	59	67	59	74	71	70	64	68	68	65	67	68	66	70
Epäterveellisiä välipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	30	30	32	29	29	29	25	27	28	33	32	38	34	29	29	26	28	27	26	25
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	58	60	60	58	65	58	63	59	59	54	60	58	63	59	66	63	61	61	63	60
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa*	54	53	52	53	54	59	51	53	58	54	54	57	55	55	57	55	56	53	55	54
Nuikkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	24	27	24	24	26	29	23	28	19	29	25	23	28	23	25	25	21	20	22	30
Tupakoi päivittäin	15	15	14	13	14	13	15	16	16	13	16	17	15	13	16	19	17	17	17	19
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	20	18	18	16	21	17	16	15	18	17	18	20	18	15	18	20	16	18	17	19
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	6	5	7	5	3	4	4	5	5	8	8	6	7	6	7	7	5	6	5	6
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	22	22	21	18	20	21	24	20	21	28	27	27	27	24	27	25	26	25	23	25
Terveystiedon opetus ei lisää valituksia huolehtia terveydestä	29	30	27	24	24	32	28	25	25	40	35	34	37	32	37	33	30	30	30	33
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä*	20	21	20	18	18	25	22	20	19	22	21	18	19	21	17	16	17	17	19	20
Huonot tiedot pähteistä	21	22	20	18	17	29	19	17	15	25	24	24	21	20	20	20	19	22	20	21
Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	13	14	12	12	12	13	12	13	14	14	12	16	12	12	14	11	13	12	14	14
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	12	11	12	10	11	12	9	13	18	16	11	13	9	15	9	13	8	9	10	12
Vaikea päästä koululääkäriin vastaanotolle	38	41	39	34	36	38	46	41	50	46	40	41	38	40	43	40	37	35	40	46
Tylymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	21	25	22	20	17	20	21	22	24	23	19	27	19	21	21	21	19	20	19	22

LIITETAULUKKO 10. Kouluterveyskyselyyn hyvinvointi-indikaattorit. Luokka-aste- ja sukupuolivakioituidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuosikurssien opiskelijoista maakunnittain vuosina 2006/2007.

	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Pir- kan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Poh- jan- maa	Poh- jan- maa	Keski- Poh- jan- maa	Poh- jois- Poh- jan- maa	Kai- nuu	Pää- kau- punki- seutu	Uusi- maa*	Itä- Uusi- maa	Kanta- Häme	Päijät- Häme	Ky- men- laakso	Etelä- Kai- jala	Etelä- Savo	Poh- jois- Savo	Poh- jois- Kai- jala	Lappi
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	20	18	20	18	13	14	15	16	16	22	19	18	21	23	21	21	18	20	19	20
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	28	29	28	25	27	27	24	31	29	30	32	36	31	32	31	31	29	30	30	35
Vähintään yksi vanhempi työttömänä vuoden aikana	18	21	20	22	18	15	20	23	28	18	17	19	18	24	23	23	23	23	28	29
Käytövarat yli 17 euroa viikossa	45	40	42	36	42	41	37	35	38	46	40	39	39	39	38	36	36	38	33	37
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen vieltopaikkaa	32	29	34	35	28	37	35	34	38	36	32	30	31	33	31	33	32	33	31	35
Keskusteluvaikkuksia vanhempien kanssa	8	7	8	9	8	12	8	9	8	9	10	10	9	9	8	9	8	7	8	9
Ei yhtään läheistä ystävää	8	10	10	10	10	8	11	10	9	8	9	7	9	8	12	11	10	10	9	9
Kokenut fyysisiä uhkaa vuoden aikana	14	12	12	12	11	15	14	11	10	17	14	14	12	12	12	14	13	11	12	12
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	5	6	5	7	4	6	6	5	5	7	6	8	5	6	5	7	7	5	6	6
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	44	48	42	46	36	52	39	42	41	44	46	47	48	50	45	51	42	39	43	48
Koulutapaturma vuoden aikana	7	8	8	9	8	7	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	7	7	9
Koulun työilmapiirissä ongelmia	10	12	10	13	11	13	14	11	11	13	11	15	13	10	12	14	13	12	12	12
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	19	24	18	19	19	22	20	18	19	20	20	23	20	25	25	23	22	19	17	23
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	47	44	44	48	46	50	58	47	45	48	49	47	49	48	49	47	48	46	49	49
Vaikeuksia opiskelussa*	36	36	37	35	35	37	39	36	33	41	38	34	38	41	36	37	37	34	34	40
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puuttamista	10	11	10	8	9	10	8	10	8	10	11	11	10	11	12	11	11	10	10	10
Kouluksattuna vähintään kerran viikossa	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2
Lintsaannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	11	10	12	10	9	10	9	13	13	17	13	11	9	10	10	10	10	10	10	14
Ei pidä lainkaan koulunkäynnistä	2	2	2	3	2	2	4	2	1	3	2	1	3	3	3	3	3	3	2	3
Terveydentila keskinertainen tai huono	18	16	17	17	16	20	18	20	19	18	19	18	18	17	18	18	17	17	17	19
Lääkärin toteama pitkäaikaissairaus	9	8	8	9	8	8	9	9	12	8	8	6	8	8	9	8	7	10	8	9
Ylipainoa	15	18	14	14	17	14	15	15	16	11	13	13	16	12	14	13	14	14	14	15
Päivittäin vähintään kaksi oiretta*	15	16	16	17	15	17	18	17	15	15	15	14	16	14	16	15	15	14	15	15
Väsytystä lähes päivittäin	15	13	14	15	13	16	15	16	13	15	14	13	14	14	14	13	14	12	14	14
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	35	34	35	36	35	35	38	37	39	33	36	37	35	35	36	37	34	35	35	32
Päänsärkyä viikoittain	27	25	25	26	25	26	28	29	27	24	26	28	27	25	27	26	25	26	25	26
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus	10	11	9	11	9	10	12	11	9	11	10	8	11	11	10	10	10	11	10	11
Koulu-uupumusta	11	10	10	12	12	13	15	11	9	12	13	9	14	11	13	13	10	11	12	13

taulukko jatkuu...

...taulukko jatkuu	Varsi- nais- Suomi	Sata- kunta	Pir- kan- maa	Keski- Suomi	Etelä- Poh- jan- maa	Poh- jan- maa	Keski- Poh- jan- maa	Poh- jois- jan- maa	Kai- nuu	Pää- kau- punki- seutu	Uusi- maa*	Uusi- maa	Kanta- Häme	Päijät- Häme	Ky- men- laakso	Etelä- Kar- jala	Etelä- Savo	Poh- jois- Savo	Poh- jois- Kar- jala	Lappi
Ei syö kaikkia aterianosia kouluruoalla	56	57	61	61	50	51	53	58	50	67	65	60	63	59	59	60	58	57	57	64
Epäterveellisiä valipaloja koulussa vähintään 2 kertaa viikossa	28	24	28	27	24	28	27	24	21	28	28	34	31	24	27	18	25	22	24	24
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	50	51	49	50	55	50	51	51	49	47	50	49	52	48	55	52	49	51	51	48
Harrastaa liian vähän liikuntaa viikossa	53	51	52	47	50	55	58	51	50	55	53	60	52	54	53	56	55	52	55	52
Nukkumaanmeno myöhemmin kuin klo 23	35	37	34	31	34	39	38	38	29	43	40	30	36	31	33	31	29	30	29	41
Tupakoi päivittäin	10	9	11	10	9	10	11	13	10	12	12	12	12	10	10	14	13	13	12	11
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	29	26	24	25	27	27	22	23	24	30	25	25	28	21	24	26	27	26	24	25
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	9	5	10	8	4	7	3	9	7	16	11	12	10	11	8	11	10	9	9	9
Terveystiedon aiheet eivät kiinnosta	20	19	24	23	21	22	21	21	18	24	22	22	24	23	24	23	21	20	21	29
Terveystiedon opetus ei lisää valmiuksia huolehtia terveydestä	33	29	33	30	25	37	33	28	30	39	35	35	35	29	35	35	28	27	28	37
Huonot tiedot seksuaaliterveydestä*	7	11	8	8	7	11	12	8	8	9	9	7	6	8	7	6	6	6	6	7
Huonot tiedot päihteistä	16	16	14	15	13	21	14	13	12	18	16	13	13	14	14	10	12	14	13	14
Avun puutteita muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa	10	11	9	9	8	12	9	11	9	11	10	12	10	15	12	10	8	10	10	10
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	13	16	14	14	12	15	11	22	20	16	14	17	14	43	13	22	10	13	16	14
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	44	45	41	41	42	44	50	50	55	46	43	51	45	59	52	46	38	39	43	51
Tyytymätön kouluterveydenhuoltoon henk.koht. asioissa	21	28	18	20	18	20	18	25	20	19	17	24	18	40	25	26	16	18	22	21

Kouluterveyskysely 2007

Sosiaali- ja terveysalan
tutkimus- ja kehittämiskeskus
Stakes
Kouluterveyskysely
PL 220
00531 Helsinki

Tiedonkeruusta vastaa
Erikoistutkija
Minna Pietikäinen

Hei!

Kouluterveyskyselyssä kerätään tietoja koulukokemuksista, koulujen ja oppilaiden työoloista sekä oppilaiden terveydestä ja elämäntavoista. Kysely tehdään huhtikuussa 2007 useissa kunnissa peruskoulujen 8. ja 9. luokille sekä lukioiden 1. ja 2. vuosikursseille. Tuloksia käytetään nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä koulutyön ja terveydenhuollon kehittämiseksi.

Vastaaminen on vapaaehtoista. Älä kirjoita nimeäsi lomakkeeseen. Kysely on nimetön ja luottamuksellinen. Tuloksia käsitellään vain tilastollisesti. Lomakkeet suljetaan kirjekuoreen, joka lähetetään koulusta suljettuna tallennuskeskukseen. Tallennuksen jälkeen lomakkeet hävitetään.

Jos kysymykset jäävät askarruttamaan Sinua, keskustele niistä vanhempiesi kanssa tai ota yhteyttä opettajaasi tai kouluterveydenhoitajaan.

Tutkimuksen tulokset valmistuvat syksyllä 2007. Ne julkaistaan koulu- ja kuntakohtaisesti tutkimuksen tilaaville kunnille sekä maakunta- ja läänikohtaisesti nettisivuillamme info.stakes.fi/kouluterveyskysely.

Huhtikuussa 2007

Minna Pietikäinen

Minna Pietikäinen
erikoistutkija

Täyttöohjeet

Lue ensin koko kysymys. Vastaa merkitsemällä rasti oikeaan tai sopivimman vaihtoehdon mukaiseen ruutuun. Käytä pehmeää lyijykynää (tai kuulakärkikynää tai mustekynää).

Virheen sattuessa älä käytä pyyhkettä, vaan täytä väärin merkitsemäsi ruutu kokonaan ja rastita oikea vaihtoehto. Näin:

virhe oikea

Joidenkin kysymysten jälkeen huomautetaan, että voit siirtyä suoraan numerolla ilmoitettuun kysymykseen. Tällöin Sinun ei tarvitse vastata väliin jääviin kysymyksiin.

Esimerkki: Jos keskiarvosasi olisi 7,2, vastaisit oikeaan kysymykseen näin:

Mikä oli keskiarvosasi (kaikki aineet) viime todistuksessasi?

Sivujen reunoissa on
merkkejä ja numeroita,
joita tarvitaan
lomakkeen optisessa
tallennuksessa.

☐ < 6,5	☐ 8,0 - 8,4
☐ 6,5 - 6,9	☐ 8,5 - 8,9
☒ 7,0 - 7,4	☐ 9,0 - 9,4
☐ 7,5 - 7,9	☐ 9,5 - 10,0

1. Sukupuoli

- poika tyttö

2. Syntymäkuukausi ja -vuosi

☐ tammi	☐ 1987 tai aiemmin
☐ helmi	☐ 1988
☐ maaliskuu	☐ 1989
☐ huhti	☐ 1990
☐ touko	☐ 1991
☐ kesä	☐ 1992
☐ heinä	☐ 1993
☐ elokuu	☐ 1994 tai myöhemmin
☐ syys	
☐ loka	
☐ marraskuu	
☐ joulukuu	

3. Koulu tai oppilaitos

- peruskoulu, 8. luokka
 peruskoulu, 9. luokka
 lukio, 1. vuosikurssi
 lukio, 2. vuosikurssi
 lukio, 3. vuosikurssi

KOULUTYÖ

4. Mitä pidät koulunkäynnistä tällä hetkellä? Pidän koulunkäynnistä

- hyvin paljon
 melko paljon
 melko vähän
 en lainkaan

5. Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön liittyvän työ määräsi tämän lukuvuoden aikana?

- jatkuvasti liian suuri
 melko usein liian suuri
 sopiva
 melko usein liian vähäinen
 jatkuvasti liian vähäinen

6. Mikä oli keskiarvosasi (kaikki aineet) viime todistuksessasi?

☐ < 6,5	☐ 8,0 - 8,4
☐ 6,5 - 6,9	☐ 8,5 - 8,9
☐ 7,0 - 7,4	☐ 9,0 - 9,4
☐ 7,5 - 7,9	☐ 9,5 - 10,0

7. Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi. Vastaa joka kohtaan.

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla	☐	☐	☐	☐
Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu	☐	☐	☐	☐
Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa	☐	☐	☐	☐
Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti	☐	☐	☐	☐
Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä	☐	☐	☐	☐
Luokassani on hyvä työrauha	☐	☐	☐	☐
Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä	☐	☐	☐	☐
Tiedän, miten koulussani voin vaikuttaa koulun asioihin	☐	☐	☐	☐

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Vastaa joka kohtaan.

	Ei lainkaan	Melko vähän	Melko paljon	Erittäin paljon
Opiskelutilojen ahtaus	☐	☐	☐	☐
Melu, kaiku	☐	☐	☐	☐
Sopimaton valaistus	☐	☐	☐	☐
Huono ilmanvaihto tai huoneilma	☐	☐	☐	☐
Lämpötila (kuumuus, kylmyys, veto)	☐	☐	☐	☐
Likaisuus, pölyisyys	☐	☐	☐	☐
Epämukavat työtuolit tai -pöydät	☐	☐	☐	☐
Huonot sosiaalilat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat)	☐	☐	☐	☐
Työympäristön rauhattomuus	☐	☐	☐	☐
Kiireisyys	☐	☐	☐	☐
Väkivaltatilanteet	☐	☐	☐	☐
Tapaturmavaara	☐	☐	☐	☐

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko Sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Vastaa joka kohtaan.

	Ei lainkaan	Melko vähän	Melko paljon	Erittäin paljon
Opetuksen seuraaminen oppitunneilla	☐	☐	☐	☐
Työskentely ryhmissä	☐	☐	☐	☐
Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Kokeisiin valmistautuminen	☐	☐	☐	☐
Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen	☐	☐	☐	☐
Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen	☐	☐	☐	☐
Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen	☐	☐	☐	☐
Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen	☐	☐	☐	☐
Opettajien kanssa toimeentuleminen	☐	☐	☐	☐

10. Jos Sinulla on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa, kuinka usein saat apua? Vastaa molempiin kohtiin.

	Aina kun tarvitsen	Useimmiten	Harvoin	En juuri koskaan
Koulussa	☐	☐	☐	☐
Kotona	☐	☐	☐	☐

11. Jos Sinulla on muita kuin koulunkäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua seuraavilta henkilöiltä? Vastaa joka kohtaan.

	Erittäin hyvin	Melko hyvin	Melko huonosti	Erittäin huonosti
Terveystalolta	☐	☐	☐	☐
Lääkäriltä	☐	☐	☐	☐
Koulupsykologilta	☐	☐	☐	☐
Koulukuraattorilta	☐	☐	☐	☐
Opettajalta	☐	☐	☐	☐

12. Kuinka monta kokonaista koulupäivää olet ollut seuraavien syiden takia poissa VIIMEISTEN 30 PÄIVÄN aikana? Vastaa joka kohtaan.

	En yhtään	Yhden päivän	2-3 päivää	Yli 3 päivää
Sairauden takia	☐	☐	☐	☐
Pinnaamisen tai lintsauksen takia	☐	☐	☐	☐
Muista syistä	☐	☐	☐	☐

13. Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi liittyen? Vastaa joka kohtaan.

	Ei juuri koskaan	Muutama kerran kuussa	Muutama päivänä viikossa	Lähes päivittäin
Tunnen hukkuvani koulutyöhön	☐	☐	☐	☐
Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä	☐	☐	☐	☐
Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani	☐	☐	☐	☐

KOULUKIUSAAMINEN

Kiusaamisella tarkoitetaan tässä sitä, kun toinen oppilas tai ryhmä oppilaita sanoo tai tekee epämiellyttäviä asioita jollekin oppilaalle. Kiusaamista on myös se, kun oppilasta kiusoitellaan toistuvasti tavalla, josta hän ei pidä. Kiusaamista ei ole se, kun kaksi suunnilleen samanvahvuista oppilasta riitelevät.

14. Kuinka usein Sinua on kiusattu koulussa tämän LUKUKAUDEN aikana?

- useita kertoja viikossa
 noin kerran viikossa
 harvemmin
 ei lainkaan

15. Kuinka usein Sinä olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän LUKUKAUDEN aikana?

- useita kertoja viikossa
 noin kerran viikossa
 harvemmin
 ei lainkaan

16. Jos sinua on kiusattu tai olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän LUKUVUODEN aikana, onko tilanteeseen puututtu koulun aikuisten toimesta?

ei kyllä

TERVEYS

17. Mitä mieltä olet terveydentilastasi?

Onko se

- erittäin hyvä
 melko hyvä
 keskinkertainen
 melko tai erittäin huono

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen PUOLEN VUODEN aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Vastaa joka kohtaan.

	Harvoin tai ei lainkaan	Noin kerran kuussa	Noin kerran viikossa	Lähes joka päivä
Niska- tai hartiakipu	☐	☐	☐	☐
Selän alaosan kipuja	☐	☐	☐	☐
Vatsakipu	☐	☐	☐	☐
Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta	☐	☐	☐	☐
Ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia	☐	☐	☐	☐
Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin	☐	☐	☐	☐
Päänsärkyä	☐	☐	☐	☐
Väsymystä tai heikotusta	☐	☐	☐	☐

19. Onko Sinulla jokin LÄÄKÄRIN TO-TEAMA pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä toimintaasi?

ei kyllä

20. Kuinka monta kertaa olet tämän LUKUVUODEN aikana käynyt koulusi lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla? Vastaa molempiin kohtiin.

	En lain- kaan	Kerran	Kaksi kertaa	3 kertaa tai use- ammin
Lääkärin	☐	☐	☐	☐
Terveydenhoitajan	☐	☐	☐	☐

21. Kuinka hyvin koulusi terveydenhuolto toimii silloin, kun oppilaat haluavat keskustella henkilökohtaisista asioistaan (esim. seksi, masennus)? Oletko siihen

- erittäin tyytyväinen
 melko tyytyväinen
 melko tyytymätön
 erittäin tyytymätön

22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi lääkärin, terveydenhoitajan, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? Vastaa joka kohtaan.

	Erittäin helppo	Melko helppo	Melko vaikea	Erittäin vaikea
Kouluterveydenhoitajalle	☐	☐	☐	☐
Koululääkärille	☐	☐	☐	☐
Koulukuraattorille	☐	☐	☐	☐
Koulupsykologille	☐	☐	☐	☐

23. Pituus ja paino (merkitse selkein numeroin)

Pituus cm Paino kg

MIELIALA

Seuraavat kysymykset käsittelevät mielialan erilaisia piirteitä. Vastaa kuhunkin kysymykseen siten, millaiseksi tunnet itsesi tänään. Valitse kustakin kysymyksestä vain yksi vaihtoehto. Joku kysymys voi tuntua sinusta yllättävältä. Toivomme kuitenkin, että vastaat kaikkiin kysymyksiin.

24. Minkälainen on mielialasi?

- mielialani on melko valoisa ja hyvä
 en ole alakuloinen tai surullinen
 tunnen itseni alakuloiseksi ja surulliseksi
 olen alakuloinen jatkuvasti enkä pääse siitä
 olen niin masentunut ja alavireinen, etten kestä enää

25. Miten suhtaudut tulevaisuuteen?

- suhtaudun tulevaisuuteeni toiveikkaasti
 en suhtaudu tulevaisuuteeni toivottomasti
 tulevaisuus tuntuu minusta melko masentavalta
 minusta tuntuu, ettei minulla ole tulevaisuudelta mitään odotettavaa
 tulevaisuus tuntuu minusta toivottomalta, enkä jaksa uskoa, että asiat muuttuisivat parempaan päin

26. Miten katsot elämäsi sujuneen?

- olen elämässäni onnistunut huomattavan usein
- en tunne epäonnistuneeni elämässä
- minusta tuntuu, että olen epäonnistunut pyrkimyksissäni tavallista useammin
- elämäni on tähän saakka ollut vain sarja epäonnistumisia
- tunnen epäonnistuneeni täydellisesti ihmisenä

27. Miten tyytyväiseksi tai tyytymättömäksi tunnet itsesi?

- olen varsin tyytyväinen elämääni
- en ole erityisen tyytymätön
- en nauti asioista samalla tavalla kuin ennen
- minusta tuntuu, etten saa enää tyydytystä juuri mistään
- olen täysin tyytymätön kaikkeen

28. Minkälaisena pidät itseäsi?

- tunnen itseni melko hyväksi
- en tunne itseäni huonoksi ja arvottomaksi
- tunnen itseni huonoksi ja arvottomaksi melko usein
- nykyään tunnen itseni arvottomaksi melkein aina
- olen kerta kaikkiaan arvoton ja huono

29. Onko Sinulla pettymyksen tunteita?

- olen tyytyväinen itseeni ja suorituksiini
- en ole pettynyt itseni suhteen
- olen pettynyt itseni suhteen
- minua inhottaa oma itseni
- vihaan itseäni

30. Miten suhtaudut vieraitten ihmisten tapaamiseen?

- pidän ihmisten tapaamisesta ja juttelemisesta
- en ole menettänyt kiinnostustani muihin ihmisiin
- toiset ihmiset eivät enää kiinnosta minua niin paljon kuin ennen
- olen melkein kokonaan menettänyt mielenkiintoni sekä tunteeni toisia ihmisiä kohtaan
- olen menettänyt mielenkiintoni muihin ihmisiin, enkä välitä heistä lainkaan

31. Miten koet päätösten tekemisen?

- erilaisten päätösten tekeminen on minulle helppoa
- pystyn tekemään päätöksiä samoin kuin ennenkin
- varmuuteni on vähentynyt ja yritän lykätä päätösten tekoa
- minulla on suuria vaikeuksia päätösten teossa
- en pysty enää lainkaan tekemään ratkaisuja ja päätöksiä

32. Minkälaisena pidät olemustasi ja ulkonäköäsi?

- olen melko tyytyväinen ulkonäkööni ja olemukseeni
- ulkonäkössäni ei ole minua haittaavia piirteitä
- olen huolissani siitä, että näytän epämiellyttävältä
- minusta tuntuu, että näytän rumalta
- olen varma, että näytän rumalta ja vastenmieliseltä

33. Minkälaista nukkumisesi on?

- minulla ei ole nukkumisessa minkäänlaisia vaikeuksia
- nukun yhtä hyvin kuin ennenkin
- herätessäni aamuisin olen paljon väsyneempi kuin ennen
- minua häiritsee unettomuus
- kärsin unettomuudesta, nukahtamisvaikeuksista tai liian aikaisin kesken unien heräämisestä

34. Tunnetko väsymystä ja uupumusta?

- väsyminen on minulle lähes täysin vierasta
- en väsy helpommin kuin tavallisestikaan
- väsyn nopeammin kuin ennen
- vähäinkin työ väsyttää ja uuvuttaa minua
- olen liian väsynyt tehdäkseeni mitään

35. Minkälainen ruokahalusi on?

- ruokahalussani ei ole mitään hankaluuksia
- ruokahaluni on ennallaan
- ruokahaluni on huonompi kuin ennen
- ruokahaluni on paljon huonompi kuin ennen
- minulla ei ole enää lainkaan ruokahalua

36. Tuntuuko Sinusta, että tarvitset apua masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia?

- kyllä en osaa sanoa ei

37. Oletko joskus yrittänyt saada apua masentuneeseen tai ahdistuneeseen oloon puhumalla siitä? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Ystävillesi, muille nuorille	☐	☐
Vanhemmillesi	☐	☐
Muille aikuisille, sukulaisille tai ystäville	☐	☐

38. Oletko joskus hakenut apua joltakin ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Lääkäriltä	☐	☐
Terveydenhoitajalta	☐	☐
Psykologilta	☐	☐
Koulukuraattorilta	☐	☐
Muulta terveydenhuollon ammattilaiselta	☐	☐
Opettajalta	☐	☐
Muun alan ammattiauttajalta	☐	☐

39. Jos olet käynyt lääkärin tai muun terveydenhoitohenkilön vastaanotolla masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia, kuinka monta kertaa yhteensä?

- kerran
 kahdesti
 useita kertoja
 en ole käynyt vastaanotolla näistä syistä

TERVEYSOPETUS

40. Oletko osallistunut tämän LUKUVUODEN aikana terveystiedon oppitunneille?

- kyllä en

41. Lue seuraavat terveystiedon opetusta koskevat väittämät huolellisesti. Merkitse se vaihtoehdoista, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi. Vastaa joka kohtaan.

	Täysin samaa mieltä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Täysin eri mieltä
Terveystiedon opetuksen aiheet kiinnostavat minua	☐	☐	☐	☐
Olen oppinut terveystiedon oppitunneilla hyödyllisiä asioita terveydestä	☐	☐	☐	☐
Terveystiedon tunneilla käsiteltävät asiat ovat vaikeita	☐	☐	☐	☐
Terveystiedon opetus saa minut pohtimaan omaa terveyttäni	☐	☐	☐	☐
Terveystiedon opetus on lisännyt taitojani ja valmiuksiani huolehtia terveydestäni	☐	☐	☐	☐
Olen oppinut terveystiedon opetuksen myötä pohtimaan terveyden merkitystä laajemmin yhteiskunnassa	☐	☐	☐	☐

42. Mitä mieltä olet terveystieto-oppiaineesta?

- se on yksi mieluisimmista oppiaineista
 ei mieluinen eikä epämieluisa - keskiverto
 se on yksi epämieluisimmista oppiaineista

43. Seuraavat väittämät käsittelevät päihteisiin liittyviä tietojasi ja käsityksiäsi. Vastaa joka kohtaan.

	Oikein	Väärin	En tiedä
Tupakointi aiheuttaa luuston haurastumista	☐	☐	☐
Niin sanotut kevytsavukkeet ovat terveydelle vähemmän vaarallisia kuin muut savukkeet	☐	☐	☐
Nuuskaaminen parantaa fyysistä suorituskykyä	☐	☐	☐
Nuorten säännöllinen humalaan juominen heikentää muistia ja vaikeuttaa oppimista	☐	☐	☐
Alkoholijuomien hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta	☐	☐	☐
Sama määrä alkoholia nostaa yhtä paljon samanpainoisen naisen ja miehen veren alkoholipitoisuutta	☐	☐	☐

44. Seuraavat väittämät käsittelevät seksuaalisuuteen liittyviä tietojasi ja käsityksiäsi. Vastaa joka kohtaan.

	Oikein	Väärin	En tiedä
Kuukautisten alkaminen on merkki siitä, että tyttö voi tulla raskaaksi	☐	☐	☐
Ehkäisyvälineistä vain kondomi suojaa sukupuolitaudeilta	☐	☐	☐
Sukupuolitauti on joskus täysin oireeton	☐	☐	☐
Nainen ei voi tulla raskaaksi ensimmäisellä yhdyntäkerralla	☐	☐	☐
Siemensyöksyjen alkaminen on merkki siitä, että poika on tullut sukukypsäksi ja voi siittää lapsia	☐	☐	☐
Klamydiatulehdus voi aiheuttaa hedelmättömyyttä	☐	☐	☐
Kerran sairastettua sukupuolitautia ei voi saada uudelleen	☐	☐	☐
Saatuaan HI-viruksen henkilö voi tartuttaa sitä muihin loppuikänsä	☐	☐	☐

SEKSUAALITERVEYS

Seuraavat kysymykset eivät ehkä ole useimmille teistä ajankohtaisia. Vastausvaihtoehdoissa olevan ohjeen mukaan voit siirtyä niiden kysymysten ohi, jotka eivät koske Sinua.

45. Seurusteletko nykyisin VAKITUISESTI?

kyllä en

46. Oletko koskaan tehnyt seuraavia asioita? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En
Suudellut suulle	☐	☐
Hyväillyt vaatteiden päältä	☐	☐
Hyväillyt vaatteiden alta tai alastomana	☐	☐

47. Oletko ollut sukupuoliyhdyntässä?

en (siirry kysymykseen 51)

kyllä, **kuinka monta kertaa yhteensä?**

kerran

2-4 kertaa

5-9 kertaa

10 kertaa tai useammin

48. Kuinka usein olet ollut yhdynnässä viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana?

en kertaakaan

kerran

2-3 kertaa

neljä kertaa tai useammin

49. Kuinka monen kumppanin kanssa olet ollut sukupuoliyhdyntässä?

yhden

kahden

kolmen tai neljän

viiden tai useamman

50. Mitä ehkäisymenetelmää käytitte VII-MEISIMMÄSSÄ yhdynnässä?

ei mitään

kondomia

e-pillereitä

kondomia ja e-pillereitä

jotain muuta menetelmää

51. Ajattele mahdollista seksuaaliterveyteen liittyvää käyttäytymistäsi tulevaisuudessa. Kuinka helppoa tai vaikeaa sinulle olisi

	Erittäin helppoa	Melko helppoa	Melko vaikeaa	Erittäin vaikeaa
Puhua avoimesti seksistä poika-/tyttöystäväsi kanssa	☐	☐	☐	☐
Hankkia kondomeja	☐	☐	☐	☐
Ehdottaa poika-/tyttöystävälle kondomin käyttöä	☐	☐	☐	☐
Vaatia poika-/tyttöystävältäsi kondomin käyttöä yhdynnässä	☐	☐	☐	☐
Käyttää kondomia oikein	☐	☐	☐	☐
Kieltäytyä sellaisesta seksuaalikäyttäytymisestä, jota et halua	☐	☐	☐	☐
Varata aika lääkärille tai terveydenhoitajalle seksuaaliterveyteen liittyvässä asiassa	☐	☐	☐	☐

Tytöille (pojat siirtyvät kysymykseen 54)

52. Oletko käyttänyt jälkikiekkäisyä?

en tiedä, mitä jälkikiekkäisy on

en ole käyttänyt

kyllä, **kuinka monta kertaa yhteensä?**

kerran

kaksi kertaa

3 kertaa tai useammin

53. Käytätkö nykyisin ehkäisytabletteja?

en kyllä

TUPAKOINTI

54. Miten helppoa ikäistesi on nykyisin ostaa tupakkaa kotisi lähikaupoista, kioskeista, huoltoasemilta tai automaateista?

erittäin helppoa

melko helppoa

melko vaikeaa

erittäin vaikeaa

55. Oletko OSTANUT viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana tupakkaa?

- en (siirry kysymykseen 56)
 olen ostanut

Mistä ostit? Vastaa joka kohtaan.

	En	Kyllä
Kaupasta	☐	☐
Kioskista	☐	☐
Huoltoasemalta	☐	☐
Baarista	☐	☐
Automaatista	☐	☐
Kavereilta	☐	☐
Muualta	☐	☐

56. Oletko SAANUT tupakkaa viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana jollain muulla tavalla?

	En	Kyllä
Isältä tai äidiltä	☐	☐
Muilta aikuisilta	☐	☐
Sisaruksilta	☐	☐
Kavereilta	☐	☐
Otin kotoa	☐	☐

57. Kuinka monta savuketta, piipullista ja sikaria olet polttanut yhteensä tähän mennessä?

- en yhtään (siirry kysymykseen 60)
 vain yhden (siirry kysymykseen 60)
 noin 2-50
 yli 50

58. Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten NYKYISTÄ TUPAKOINTIA-SI?

- tupakoin kerran päivässä tai useammin
 tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin
 tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa
 olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin

59. Miten usein tupakoit koulumatkalla tai koulussa? Vastaa joka kohtaan.

	En kos- kaan	Silloin tällöin	Joka päivä
Koulumatkalla	☐	☐	☐
Koulussa, koulualueella	☐	☐	☐
Koulun läheisyydessä kouluaikana	☐	☐	☐

60. Onko tupakointi sallittua siinä koulussa, jota käyt?

- kielletty kokonaan
 sallittu tietyissä paikoissa
 sallittu rajoituksetta

61. Miten tarkkaan oppilaiden tupakointirajoituksia valvotaan koulussasi?

- erittäin tarkasti
 melko tarkasti
 ei juuri lainkaan

62. Tupakoivatko opettajat tai muu henkilökunta koulurakennuksessa tai koulun alueella?

- kyllä, päivittäin
 kyllä, joskus
 eivät tupakoi
 en osaa sanoa

63. Ovatko vanhempasi tupakoineet Sinun elin-aikanasi?

	Äiti	Isä
Ei ole koskaan tupakoinut	☐	☐
On tupakoinut, mutta lopettanut	☐	☐
Tupakoi nykyisin	☐	☐
En osaa sanoa	☐	☐

64. Oletko koskaan kokeillut nuuskaamista? Montako kertaa yhteensä tähän mennessä?

- en ole kokeillut
 olen kokeillut kerran
 olen nuuskannut 2-50 kertaa
 olen nuuskannut yli 50 kertaa

65. Nuuskaatko nykyisin?

- en lainkaan
 silloin tällöin
 päivittäin

MUUT PÄIHTEET

66. Miten helppoa ikäistesi on nykyisin ostaa KESKIOLUTTA TAI SIIDERIÄ kotisi lähikaupoista, kioskeista tai huoltoasemilta?

- erittäin helppoa
 melko helppoa
 melko vaikeaa
 erittäin vaikeaa

67. Kuinka usein kaiken kaikkiaan käytät alkoholia, esimerkiksi puoli pulloa keskiolutta tai enemmän?

- kerran viikossa tai useammin
 pari kertaa kuukaudessa
 noin kerran kuukaudessa
 harvemmin
 en käytä alkoholi juomia (siirry kysymykseen 70)

68. Kuinka usein käytät alkoholia TOSI HUMALAASTI?

- kerran viikossa tai useammin
 noin 1-2 kertaa kuukaudessa
 harvemmin
 en koskaan

69. Miten hankit viime käyttökerralla nauttimasi alkoholijuomat? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Hain itse Alkosta	☐	☐
Hain itse kaupasta	☐	☐
Isä tai äiti haki tai tarjosi	☐	☐
Vanhemmat sisarukset hakivat tai tarjosivat	☐	☐
Otin kotoa	☐	☐
Kaverit hakivat tai tarjosivat	☐	☐
Joku tuntematon henkilö haki tai tarjosi	☐	☐
Ulkomailta tai laivalta	☐	☐

70. Tiedätkö tuttaviesi joukossa jonkun, joka viimeksi kuluneen VUODEN aikana olisi kokeillut huumaavia aineita (hasista, tinneriä tai muuta nuuhkittavaa, lääkkeitä, joista saa humalan, tai muita vastaavia aineita)?

- en tiedä ketään nuorta
 tiedän yhden nuoren
 tiedän 2-5 nuorta
 tiedän useampia kuin 5 nuorta

71. Onko Sinulle viimeksi kuluneen VUODEN aikana tarjottu huumaavia aineita SUOMESSA?

- ei
 kyllä, kuka tarjosi?
 ystävät tai tuttavat
 tuntemattomat henkilöt

72. Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita? Vastaa joka kohtaan.

	En koskaan	Kerran	2-4 kertaa	5 kertaa tai useammin
Marihuanaa tai hasista	☐	☐	☐	☐
Haistellut jotain huumaavaa ainetta (tinneriä, liimaa tms.) päihtyäksesi	☐	☐	☐	☐
Alkoholia ja lääkkeitä yhdessä	☐	☐	☐	☐
Lääkkeitä (rauhoittavia, uni- tai särkylääkkeitä, ilman alkoholia) päihtyäksesi	☐	☐	☐	☐
Ekstaasia	☐	☐	☐	☐
Subutexia	☐	☐	☐	☐
Heroiinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä tai muita vastaavia huumeita	☐	☐	☐	☐

73. Muistele viimeksi kuluneita 30 PÄIVÄÄ. Kuinka monta kertaa olet tuona aikana käyttänyt HUUMAAVIA AINEITA (esim. tinneriä, liimaa, lääkkeitä, alkoholia ja lääkkeitä yhdessä, hasista, ekstaasia, subutexia, heroiinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä)?

- en lainkaan
 kerran
 2-4 kertaa
 viisi kertaa tai useammin

74. Millaisiksi arvioit IKÄTOVERIESI mahdollisuudet hankkia huumeita, esimerkiksi marihuanaa tai hasista, OMALLA paikkakunnallasi?

- erittäin helppoa
 melko helppoa
 melko vaikeaa
 erittäin vaikeaa

75. Mitä mieltä olet seuraavasta väitteestä? "Marihuanan ja hasiksen kokeileminen ei ole sen vaarallisempaa kuin muutaman olutpullon juominen."

- täysin samaa mieltä
 samaa mieltä
 eri mieltä
 täysin eri mieltä

76. Ihmisillä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä on hyväksyttävää ja mikä ei. Hyväksytykö Sinä seuraavat asiat? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	En	En osaa sanoa
Tupakointi silloin tällöin 10 tai useamman savukkeen poltto päivässä	☐	☐	☐
Parin alkoholiannoksen juominen muutaman kerran viikossa	☐	☐	☐
Humala kerran viikossa	☐	☐	☐
Marihuanan polttaminen silloin tällöin	☐	☐	☐
Marihuanan polttaminen säännöllisesti	☐	☐	☐

MUUT TERVEYSTOTTUMUKSET

77. Kuinka usein harrastat urheilua tai liikuntaa vapaa-aikanasi vähintään PUOLEN TUNNIN ajan?

- useita kertoja päivässä
- noin kerran päivässä
- 4-6 kertaa viikossa
- 2-3 kertaa viikossa
- kerran viikossa
- harvemmin
- en lainkaan

78. Koulutuntien ulkopuolella: Kuinka monta tuntia VIIKOSSA tavallisesti harrastat liikuntaa niin, että HENGÄSTYT ja HIKOILET?

- en yhtään
- noin ½ tuntia
- noin 1 tunti
- noin 2-3 tuntia
- noin 4-6 tuntia
- noin 7 tuntia tai enemmän

79. Kuinka usein syöt aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) kouluviikon aikana?

- viitenä aamuna
- 3-4 aamuna
- 1-2 aamuna
- harvemmin

80. Mikä seuraavista vaihtoehdoista parhaiten kuvaa perheesi ateriointia iltapäivällä tai illalla?

- ei varsinaista aterioita, vaan jokainen ottaa itselleen syötävää
- valmistetaan aterioita, mutta koko perhe ei syö yhtä aikaa
- syömme yhteisen aterian, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä

81. Millainen koulusi ruokailutilanne on yleensä? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Ruokasalissa on rauhallista	☐	☐
Ruokajono kulkee nopeasti	☐	☐
Aikuisia syö kanssamme ruokasalissa	☐	☐
Pöytätoverini käyttäytyvät hyvin	☐	☐

82. Mikä seuraavista vaihtoehdoista parhaiten kuvaa kouluruokailuasi?

- syön yleensä tarjotun ruoan
- syön yleensä leivän, juoman ja/tai salaatin, mutta harvoin pääruokaa
- en yleensä syö kouluruokaa (siirry kysymykseen 84)

83. Mitä aterianosia yleensä syöt kouluruoalla?

	Kyllä	Ei
pääruokaa	☐	☐
salaattia	☐	☐
maitoa tai piimää	☐	☐
leipää	☐	☐

84. Mitä MUUTA kuin kouluruokalassa tarjottua ruokaa syöt yleensä koulussa kouluviikon aikana?

- en syö muuta (siirry kysymykseen 86)
- syön muuta, **mitä? Vastaa joka kohtaan.**

	Harvemmin kuin kerran viikossa	1-2 kertaa viikossa	3-5 kertaa viikossa
Hedelmiä/hedelmäsoseita	☐	☐	☐
Leipää	☐	☐	☐
Makeaa kahvileipää	☐	☐	☐
Lihapiirakkaa, hampurilaista tms.	☐	☐	☐
Makeisia	☐	☐	☐
Jäätelöä	☐	☐	☐
Sokeroitua virvoitusjuomaa	☐	☐	☐
Vähäkalorista virvoitusjuomaa	☐	☐	☐
Jotain muuta	☐	☐	☐

85. Jos syöt koulussa välipaloja, niin mistä hankit ne? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Koulun välipalatarjoilusta	☐	☐
Koulussa olevista automaateista	☐	☐
Kaupasta, kioskista tai huolto-asemalta	☐	☐
Tuon välipalat kotoa	☐	☐

86. Kuinka usein olet juonut tai syönyt seuraavia viimeksi kuluneen VIIKON (7 pv) aikana? Vastaa joka kohtaan.

	En kertaakaan	1-2 päivänä	3-5 päivänä	6-7 päivänä
Sokeroituja virvoitusjuomia	☐	☐	☐	☐
Vähäkalorisia virvoitusjuomia	☐	☐	☐	☐
Makeisia	☐	☐	☐	☐
Suklaata	☐	☐	☐	☐
Tuoreita vihanneksia, salaattia	☐	☐	☐	☐
Hedelmiä, marjoja	☐	☐	☐	☐
Ranskanperunoita	☐	☐	☐	☐
Perunalastuja tms.	☐	☐	☐	☐
Hampurilaisia, hot dogeja tms.	☐	☐	☐	☐
Makeaa kahvileipää	☐	☐	☐	☐
Pizzaa	☐	☐	☐	☐
Lihapiirakoita, lihapasteijoita	☐	☐	☐	☐
Jäätelöä	☐	☐	☐	☐

87. Mitä mieltä olet painostasi?

Oletko mielestäsi

- selvästi ylipainoinen
- hieman ylipainoinen
- sopivan painoinen
- hieman tai selvästi alipainoinen

88. Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan koulupäivinä?

- noin 21.00 tai aikaisemmin
- noin 21.30
- noin 22
- noin 22.30
- noin 23
- noin 23.30
- noin 24
- noin 24.30
- noin 01
- noin 01.30 tai myöhemmin

89. Kuinka usein harjaat hampaasi?

- en koskaan
- noin kerran viikossa tai harvemmin
- noin 2-3 kertaa viikossa
- noin 4-5 kertaa viikossa
- noin kerran päivässä
- useampia kertoja päivässä

KOULUTAPATURMAT

90. Onko Sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut koulussa tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?

	Ei kertaakaan	Kerran	Kaksi kertaa tai useammin
Välitunnilla	☐	☐	☐
Liikuntatunnilla	☐	☐	☐
Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla	☐	☐	☐
Muulla tunnilla	☐	☐	☐
Koulumatkalla	☐	☐	☐

RIKKEET JA RIKOKSET

91. Oletko viimeksi kuluneen 12 KUUKAUDEN aikana tehnyt seuraavia asioita?

Vastaa joka kohtaan.

	En ole	Kerran	2-4 kertaa	Yli 4 kertaa
Kirjoittanut tai maalannut kirjoituksia tai graffiteja seiiniin, busseihin, pysäkkikatoksiin, ikkunoihin tai muihin vastaaviin paikkoihin	☐	☐	☐	☐
Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut koulun omaisuutta tai koulurakennusta	☐	☐	☐	☐
Tahallisesti vahingoittanut tai tuhonnut muuta kuin koululle kuuluvaa omaisuutta	☐	☐	☐	☐
Varastanut jotakin kaupasta tai kioskista	☐	☐	☐	☐
Osallistunut tappeluun	☐	☐	☐	☐
Hakannut jonkun	☐	☐	☐	☐

92. Onko Sinulle viimeksi kuluneen 12 KUUKAUDEN aikana tehty seuraavia asioita? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Varastettu tai yritetty varastaa jotain käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä	☐	☐
Muuten varastettu jotain	☐	☐
Uhattu vahingoittaa ruumiillisesti	☐	☐
Käyty ruumiillisesti kimppuusi kuten lyöty, potkittu tai käytetty jotain asetta	☐	☐

RAHAPELIT

93. Kuinka usein pelaat rahapelejä?

- päivittäin tai lähes päivittäin
- 1-3 kertaa viikossa
- 2-3 kertaa kuukaudessa
- kerran kuukaudessa tai harvemmin
- en ole pelannut viimeisen vuoden aikana

KOTI JA YSTÄVÄT

94. Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi?

- ei ole läheisiä ystäviä
- on yksi läheinen ystävä
- on kaksi läheistä ystävää
- on useampia läheisiä ystäviä

95. Tuntevatko vanhempasi useimmat ystäväsi?

- molemmat tuntevat
- vain isä tuntee
- vain äiti tuntee
- ei kumpikaan tunne

96. Tietävätkö vanhempasi, missä vietät perjantai- ja lauantai-iltasi?

- tietävät aina
- tietävät joskus
- useimmiten eivät tiedä

97. Pystytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi?

- en juuri koskaan
- silloin tällöin
- melko usein
- usein

98. Oletko viimeksi kuluneen 12 KUUKAUDEN aikana saanut vanhemmiltasi seuraavia rangaistuksia? Vastaa joka kohtaan.

	Kyllä	Ei
Suullinen nuhtelu	☐	☐
Viikko- tai muun rahan antamatta jättäminen	☐	☐
Kotiaaresti	☐	☐
Ruumiillinen kuritus	☐	☐

99. Ovatko vanhempasi olleet viimeksi kuluneen VUODEN aikana työttöminä tai pakolomalla?

- ei kumpikaan
- toinen vanhemmistani
- molemmat vanhempani

100. Kuuluuko perheeseesi?

- äiti ja isä
- äiti ja isäpuoli
- isä ja äitipuoli
- vain äiti
- vain isä
- avo-/aviomies tai -vaimo
- joku muu huoltaja

101. Mikä on korkein koulutus, minkä vanhempasi on suorittanut?

	Äiti	Isä
Kansakoulu/kansalaiskoulu tai peruskoulu	☐	☐
Peruskoulu ja ammatillinen koulutus	☐	☐
Lukio tai lukio ja ammatillinen koulutus	☐	☐
Yliopisto- tai korkeakoulututkinto	☐	☐

102. Kuinka paljon Sinulla on rahaa käytettävissäsi keskimäärin VIIKOSSA (viikkorahaa tai muita tuloja, jotka saat käyttäsi niin kuin haluat)?

- alle 3 euroa
- 3-6 euroa
- 7-9 euroa
- 10-17 euroa
- 18-35 euroa
- yli 35 euroa

KIITÄMME VASTAUKSISTASI!

Jos kysymykset jäivät askarruttamaan mieltäsi, keskustele niistä vanhempiesi tai muun aikuisen kanssa. Voit myös ottaa yhteyttä opettajaasi, terveydenhoitajaan, koulusi psykologiin tai kuraattoriin.

RAPORTTEJA-sarjassa aiemmin ilmestyneet

2008

Eeva-Liisa Kronqvist, Jaana Jokimies. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi -selvityksestä
Raportteja 22/2008 Tilausnro R22/2008

T. Hakulinen-Viitanen, M. Pelkonen, V. Saaristo, A. Hastrup, M. Rimpelä. Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta 2007. Tulokset ja seurannan kehittäminen
Raportteja 21/2008 Tilausnro R21/2008

Vappu Karjalainen, Peppi Saikku, Auvo Pasuri, Anja Seppälä. Mitä on aktiivinen sosiaalipolitiikka kunnissa? Näköalapaikkana työvoiman palvelukeskukset
Raportteja 20/2008 Tilausnro R20/2008

Seija Muurinen, Kerttu Perttilä, Timo Ståhl. Terveys 2015 -kansanterveysohjelman ohjaavuuden, toimeenpanon ja sisällön arviointi 2007. Haastattelut terveyden edistämisen asiantuntijoille sekä kuntien edustajille
Raportteja 19/2008 Tilausnro R19/2008

Eija Stengård, Kaija Appelqvist-Schmidlechner, Maila Upanne, Kai Parkkola, Markus Henriksson. Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen. Varusmies- ja siviilipalveluksen ulkopuolelle jääneiden miesten elämäntilanne ja psykososiaalinen hyvinvointi
Raportteja 18/2008 Tilausnro R18/2008

Leena Lerssi, Leena Sundström, Tiina Tervaskanto-Mäentausta, Ritva Väistö, Riikka Puusniekka, Minna Pietikäinen, Jaana Markkula. Kouluterveyskyselystä toimintaan -hanke 2005–2007. Hankkeen loppuraportti
Raportteja 17/2008 Tilausnro R18/2008

Jan Moilanen, Nina Knape, Unto Häkkinen, Timo Hujanen, Petri Matveinen. Terveystilastoinnin menet ja rahoitus 1995–2005. OECD:n terveystilastoinnin järjestelmän (SHA, System of Health Accounts) käyttöönotto kansallisessa tilastoinnissa. Loppuraportti
Raportteja 16/2008 Tilausnro R16/2008

Hannele Hyppönen. Towards a Joint View of European eHealth Priorities. SWOT Analysis of Patient Empowerment and Patient Summary Activities in Europe
Raportteja 15/2008 Tilausnro R15/2008

Avuttomuus lainsäädännössä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliset tekijät -työryhmän 1. raportti
Raportteja 14/2008 Tilausnro R14/2008

Rauha Heikkilä, Harriet Finne-Soveri, Jussi Ripsaluoma, Anja Parikka, Ella Suojalehto, Anja Noro. Koukkuniemen vanhainkodin asiakasrakenteen ja hoidon laatu RAI-järjestelmällä arvioituna 2006–2007
Raportteja 13/2008 Tilausnro R13/2008

Jukka Ahonen, Isto Halinen. Yhteisöllinen avohoito rahapeliongelmaisten tukena. Mallin kehittäminen ja yhteisöhoidon vaikutukset
Raportteja 12/2008 Tilausnro R12/2008

Virpi Hotti, Riikka Huttunen, Ani Kajander, Antero Lehmuskoski, Matti Ojala, Teppo Taskinen, Timo Tiihonen. Tietämyksenhallinta ja ontologiat sosiaalihuollon näkökulmasta
Raportteja 11/2008 Tilausnro R11/2008